

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

OKUMA YAZMA GÜÇLÜĞÜ YAŞAYAN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN

OKUMA YAZMA BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gizem MERİÇ

TEZ DANIŞMANI

DR. ÖĞR. ÜYESİ FATİH KANA

ÇANAKKALE – 2022

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**OKUMA YAZMA GÜÇLÜĞÜ YAŞAYAN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN
OKUMA YAZMA BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GİZEM MERİÇ

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ FATİH KANA

ÇANAKKALE – 2022

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Gizem Meriç tarafından Dr. Öğr. Üyesi Fatih KANA yönetiminde hazırlanan ve **25/08/2022** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**Okuma Yazma Güçlüğü Yaşayan Ortaokul Öğrencilerinin Okuma Yazma Becerilerinin Değerlendirilmesi**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı**’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Fatih KANA

(Danışman)

Doç. Dr. Arzu Çevik

Doç. Dr. Hulusi GEÇGEL

.....

.....

.....

Tez No :

Tez Savunma Tarihi : 25/08/2022

.....
DOÇ. DR. YENER PAZARCIK

Enstitü Müdürü

.././2022

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Gizem MERİÇ

25/08/2022

TEŞEKKÜR

Gelişen teknolojinin de hayatımızdaki etkileriyle birlikte kişiler arası iletişim kopma noktasına gelmiş bulunmaktadır. Bu da insanların dört temel dil becerisinin gelişmesini engellemektedir. Bu araştırmada okuma yazma güçlüğü yaşayan öğrencilerin okuma yazma becerilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yüksek lisansa başladığım ilk günden bu zamana kadar yoluma çıkan bütün engelleri aşmama büyük bir içtenlikle yardım eden, bu yolda beni her zaman destekleyen, umut aşılayan, başaracağıma olan inancımı hep diri tutan, bana sonsuz bir hoşgörü ve sabırla yaklaşan, mesleğini büyük bir aşkla yapan, her zaman kendime örnek aldığım ve birlikte çalışmaktan hiçbir zaman pişman olmadığım Sayın Danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Fatih KANA'ya en içten duygularıyla teşekkürlerimi sunarım.

Daha okula ilk başladığım günden beri “Benim kızım kendine inanırsa başarır.” diyerek bütün öğrencilik hayatımda desteğini sonsuz hissettiğim, hırsıyla, çalışma azmiyle, merhametiyle ve daha birçok örnek aldığım özelliğiyle varlığından gurur duyduğum babam İlhan Meriç'e teşekkür ederim.

Yanında huzur bulduğum, sadece varlığıyla bile beni mutlu eden, bu yaşıma kadar olduğu gibi tez yazma sürecimde de hissettiklerimi paylaşan, benimle üzülen, heyecanlanan, kalbi benimle atan canım annem Gülşen Meriç'e teşekkür ederim.

Dünyaya geldiği andan itibaren hiç tatmadığım duyguları bana tattıran, küçücük kalbinde bana koskocaman yer ayıran, desteğini en içten hissettiğim yeğenim İlhan Oğuz Eligül'e teşekkür ederim.

Bu zamana kadar maddi manevi her türlü yanımda olan, hayata dair bütün planları birlikte yaptığım, her zaman dertleştiğim, danıştığım, meslektaş olmaktan gurur duyduğum canım ablam Özlem Eligül'e teşekkür ederim.

Gizem MERİÇ
Çanakkale, Ağustos 2022

ÖZET

OKUMA YAZMA GÜÇLÜĞÜ YAŞAYAN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA YAZMA BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Gizem MERİÇ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Fatih KANA

25/08/2022, 104

Ortaokul öğrencilerinin okuma yazmaya karşı ön yargılı olmaları, okumanın önemini bilmemeleri, yazmayı zor bir eylem olarak nitelendirmeleri, pandemi kaynaklı okulda yeterli okuma yazma çalışması yapılamaması ve bunun gibi sebeplerle okuma yazma becerileri yeterince gelişmemektedir. Bu araştırmada, okuma yazma güçlüğü yaşayan ortaokul öğrencilerinin okuma yazma becerilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden eylem araştırması deseni kullanılmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın çalışma grubunda, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Arnavutköy ilçesindeki bir devlet okulunun 6. Sınıf 40 öğrencisi yer almaktadır.

Bu çalışmada öğrenci yazılı anlatım kâğıtları, Ön Algı Açık Uçlu Öğrenci Anketi(okuma ve yazma) , Son Algı Açık Uçlu Öğrenci Anketi(okuma ve yazma), Yazma Becerisi Değerlendirme Ölçeği, Yazılı Anlatım Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı, Okuduğunu Anlama ve Çözümleme Becerileri Ölçeği olmak üzere 5 veri toplama aracı kullanılmıştır. Öğrencilerin yazma becerilerinin gelişimini takip amacıyla yazılı anlatım kâğıtları, öğrencilerin çalışma öncesi ve sonrası düşüncelerini öğrenmek amacıyla Ön Algı Açık Uçlu Öğrenci Anketi ve Son Algı Açık Uçlu Soru Anketi, yazma ve okuma becerilerini değerlendirmek amacıyla da Yazılı Anlatım Analitik Dereceli Puanlama

Anahtarı, Yazma Becerisi Değerlendirme Ölçeği ve Okuduğunu Anlama ve Çözümleme Beceri Ölçeği kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okuma Becerisi, Yazma Becerisi, Okuma Yazma Güçlüğü, Türkçe Eğitimi.

ABSTRACT

SECONDARY SCHOOL STUDENTS READ AND WRITTEN DIFFICULTY ASSESSMENT OF READ AND WRITTEN SKILLS

Gizem MERİÇ

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Graduate Education Institute

Department of Turkish and Social Sciences Education Master's Thesis

Advisor: Assist. Prof. Dr. Fatih KANA

25/08/2022, 104

Secondary school students should not be prejudiced against the reading exam, they do not know how to learn, they describe writing as a difficult act, and they should develop literacy studies for reasons such as reading and writing studies from school where pandemics can occur. In this study, it was aimed to evaluate the literacy skills of secondary school students who have literacy difficulties. In the research, action research design, one of the qualitative research designs, was used. In this direction, the study group of the research includes 40 6th grade students of a public school in Arnavutköy district of Istanbul in the 2021-2022 academic year.

In this study, students' written expression papers were Pre-Perception Open-Ended Student Questionnaire (reading and writing), Post-Perception Open-Ended Student Questionnaire (reading and writing), Writing Skill Assessment Scale, Written Expression Analytical Rubric, Reading Comprehension and Analysis Skills Scale. 5 data collection tools were used. Written expression papers to follow the development of students' writing skills, Pre-Perception Open-Ended Student Questionnaire and Post-Perception Open-Ended Questionnaire to learn students' thoughts before and after the study, Written Expression Analytical Rubric and Writing Skill Evaluation Scale to evaluate writing and reading skills. and Reading Comprehension and Analysis Skill Scale were used.

Keywords: Reading Skill, Writing Skill, Literacy Difficulty, Turkish Education.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

JÜRİ ONAY SAYFASI	i
ETİK BEYAN	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR	xi
TABLolar DİZİNİ.....	xii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xv

BİRİNCİ BÖLÜM

1

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	3
1.2. Alt Problemler	3
1.3. Araştırmanın Amacı.....	4
1.4. Araştırmanın Önemi	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.6. Araştırmanın Varsayımları	5
1.7. Tanımlar.....	5

İKİNCİ BÖLÜM

6

KURAMSAL ÇERÇEVE /ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

2.1. Temel Dil Becerileri	6
2.1.1. Okuma Becerisi	7
2.2. Okuma ve Anlama	8
2.3. Okuma Türleri	9
2.4. Yazma Becerisi.....	12

2.5. Yazma Yaklaşımları	13
2.5.1. Süreç Merkezli Yazma Yaklaşımı	13
2.5.2. Ürün Temelli Yaklaşım	13
2.5.3. Tür Temelli Yazma Yaklaşımı	14
2.6. Yazılı Anlatımı Engelleyen Sebepler	15
2.7. Yazma Sürecinin Aşamaları	16
2.8. Yazılı Anlatım ve Unsurları	19
2.8.1. Yazılı Anlatımda Konu.....	19
2.8.2. Yazılı Anlatımda Plan	19
2.8.3. Yazılı Anlatımda Kelime.....	19
2.8.4. Yazılı Anlatımda Cümle.....	20
2.8.5. Yazılı Anlatımda Paragraf.....	20
2.8.6. Yazılı Anlatımda Başlık	20
2.9. Yazma Eğitiminin Amaçları	20
2.10. Yazılı Anlatım Çalışmalarında Uygulanan Yöntem ve Teknikler	21
2.11. Yazma Stratejileri	23

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

27

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ/MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Deseni	27
3.2. Eylem Araştırması Süreci	27
3.3. Çalışma Grubu.....	30
3.4. Veri Toplama Araçları.....	30
3.5. Verilerin Analizi	31

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

32

ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Ortaokul Öğrencilerinin Araştırmaya Başlamadan Önce Okumaya Karşı Algıları ve Okuma Zorlukları	32
4.1.2. Araştırmaya Katılan Ortaokul Öğrencilerinin Okumaya Karşı Ön Algıları.....	32
4.3. Araştırmanın Çalışma Grubunun Okudukları Kitaplar Hakkındaki Görüşleri.....	34

4.4. Araştırmanın Çalışma Grubunun Kitap Okumanın Kazandırdıkları ile İlgili Görüşleri	37
4.5. Araştırmanın Çalışma Grubunun Kitap Okumaya Verdiği Önceliğin İncelenmesi .	39
4.6 Araştırmanın Çalışma Grubunun Kitap Okumayı Sevip Sevmedikleri ile İlgili Görüşleri ve Okudukları Kitap Sayısı	41
4.7. Araştırmaya Katılan Ortaokul Öğrencilerinin Kendi Okuma Performansları.....	43
4.8. Araştırmaya Katılan Ortaokul Öğrencilerinin Araştırma Öncesi Yazmaya Karşı Algıları ve Yaşadığı Yazma Zorluklar	45
4.9. Araştırmaya Katılan Ortaokul Öğrencilerinin Yazmaya Karşı Ön Algıları	46
4.10. Araştırmaya Katılan Ortaokul Öğrencilerinin Bir Konu Hakkında Düşünceleriyle İlgili Yazmaya Ayırdıkları Süre	47
4.11. Yazı Yazmak İçin Ön Hazırlık Gerekir mi?	49
4.12. Araştırmanın Çalışma Grubunun Yazı Plânıyla İlgili Ön Algıları	51
4.13. Yazı Yazarken Oluşan Hislerle İlgili Ön Algıları	53
4.14. Araştırmanın Çalışma Grubunun Sözcük Dağarcıklarıyla İlgili Ön Algıları	54
4.15. Araştırmanın Çalışma Grubunun Yazılarının Giriş, Gelişme, Sonuç Bölümleriyle İlgili Ön Algıları	56
4.16. Yazılı Anlatım Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı'na Göre Öğrencilerin Yazma Becerilerinin Değerlendirilmesi	58
4.17. Stardi'nin Kitaplığı Metninin Etkinliklerinden Hareketle Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Becerisinin Değerlendirilmesi	61
4.18. Okuduğunu Anlama ve Çözümleme Becerileri Ölçeği Kullanılarak Öğrencilerin Okuduğunu Anlama ve Çözümleme Becerisinin Değerlendirmesi.....	66
4.19. Araştırmaya Katılanların Okuduğunu Anlama ve Çözümleme Becerileri ile İlgili Görüşleri	67
4.20. Öğrencilerin okuduğunu anlama ve çözümleme becerileriyle ilgili görüşleri	72
4.21. Öğrencilerin Ateş Pahası Metninden Hareketle Oluşturdukları Metinlerin Yazılı Anlatım Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı'na Göre Değerlendirilmesi.....	73
4.22. Yazma Becerileri Değerlendirme Ölçeği Kullanılarak Öğrencilerin Yazma Becerisinin Değerlendirilmesi	78
4.23. Araştırmanın Çalışma Grubunun Araştırma Sonrasında Okumaya Karşı Algılarındaki Değişimin Nasıl Olduğu ile İlgili Bulgular ve Yorum	80
4.24. Araştırmanın Çalışma Grubunun Türkçe Dersinin Başında ve Sonunda Yapılan Okuma Çalışmalarıyla İlgili Görüşleri	84
4.25. Araştırmanın Çalışma Grubunun Araştırma Sonrasında Yazmaya İlişkin Algılarındaki Değişim	86
4.26. Araştırmanın Çalışma Grubunun Türkçe Dersinin Başında ve Sonunda Yapılan Yazma Çalışmalarıyla İlgili Görüşleri.....	90

BEŞİNCİ BÖLÜM
SONUÇ VE ÖNERİLER

93

5.1. Araştırmanın birinci alt problemine ait sonuç	93
5.2. Araştırmanın ikinci alt problemine ait sonuç	94
5.3. Araştırmanın üçüncü alt problemine ait sonuç	96
5.4. Araştırmanın dördüncü alt problemine ait sonuç	97
5.5. Öneriler	98
KAYNAKÇA	99
EKLER	i
ÖZGEÇMİŞ	viii

SİMGELER VE KISALTMALAR

Akt.	Aktaran
f	Frekans
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
ss	Kare Toplamı
Ss	Standart Sapma
X	Aritmetik Ortalama
%	Yüzde
TDK	Türk Dil Kurumu

TABLULAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Yazma stratejileri	23
Tablo 2	Araştırmanın eylem planı	28
Tablo 3	Araştırmanın çalışma grubunun okumayla ilgili ön algıları	32
Tablo 4	Araştırmanın çalışma grubunun en çok etkilendiği kitap	34
Tablo 5	Araştırmanın çalışma grubunun kitap okumanın kazandırdıkları ile ilgili düşünceleri	37
Tablo 6	Araştırmanın çalışma grubunun boş vakitlerini değerlendirecekleri zaman kitap okumayı kaçınıcı sıraya koyacakları ile ilgili görüşleri	39
Tablo 7	Araştırmanın çalışma grubunun okumayı sevip sevmedikleri ile ilgili görüşleri	41
Tablo 8	Araştırmanın çalışma grubunun okudukları kitap sayısı	42
Tablo 9	Öğrencilerin kendi okuma performansları ile ilgili görüşleri	44
Tablo 10	Araştırmanın çalışma grubunun yazmayla ilgili ön algıları	46
Tablo 11	Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin bir konu hakkında düşünceleriyle ilgili yazmaya ayırdıkları süre	48
Tablo 12	Yazı yazmak için ön hazırlığın gerekip gerekmediğiyle ilgili araştırmanın çalışma grubunun görüşleri	50
Tablo 13	Araştırmanın çalışma grubunun yazı plânının ne olduğuna dair ön algıları	51
Tablo 14	Araştırmanın çalışma grubunun yazı yazarken kendilerinde hissettikleri durumla ilgili ön algıları	53
Tablo 15	Araştırmanın çalışma grubunun sözcük dağarcıklarının yeterli olup olmadığıyla ilgili ön algıları	55
Tablo 16	Araştırmanın çalışma grubunun yazılarının giriş, gelişme, sonuç bölümleriyle ilgili ön algıları	56
Tablo 17	Araştırmaya katılan öğrencilerin dostluk konulu yazılarıyla ilgili puanlaması	58

Tablo 18	Araştırmanın çalışma grubunun Stardi'nin kitaplığı metninin 1. etkinliğine verdiği cevaplar	62
Tablo 19	Öğrencilerin stardi'nin kitaplığı metninin 2. etkinliğine verdiği cevaplar	65
Tablo 20	Okuduğunu anlama ve çözümleme becerileri ile ilgili sonuçlar	67
Tablo 21	Likert tipi sorulara ilişkin sonuçlar	72
Tablo 22	Yazılı anlatım analitik dereceli puanlama anahtarı'na göre öğrencilerin yazılarından aldığı genel puanlar	73
Tablo 23	Likert tipi sorulara ilişkin frekans dağılımı ve yüzde sonuçları	78
Tablo 24	Araştırmanın çalışma grubunun okuma ile ilgili son algıları	80
Tablo 25	Araştırmanın çalışma grubunun en çok etkilendiği kitap	80
Tablo 26	Araştırmanın çalışma grubunun kitap okumanın kazandırdıkları ile ilgili düşünceleri	81
Tablo 27	Araştırmanın çalışma grubunun boş vakitlerini değerlendirecekleri zaman kitap okumayı kaçınıcı sıraya koyacakları ile ilgili görüşleri	82
Tablo 28	Araştırmanın çalışma grubunun kitap okumayı sevip sevmedikleri ile ilgili görüşleri	82
Tablo 29	Araştırmanın çalışma grubunun okudukları kitap sayısı	83
Tablo 30	Araştırmanın çalışma grubunun kendi okuma performansları ile ilgili görüşleri	83
Tablo 31	Araştırmanın çalışma grubunun Türkçe dersinin başında ve sonunda yapılan okuma çalışmalarıyla ilgili görüşleri	84
Tablo 32	Araştırmanın çalışma grubunun yazmayla ilgili son algıları	86
Tablo 33	Araştırmanın çalışma grubunun bir konu hakkındaki düşüncelerin yazmaya ayırdıkları süre	87
Tablo 34	Araştırmanın çalışma grubunun yazı yazmak için ön hazırlığın gerekip gerekmediğine dair düşünceleri	87
Tablo 35	Araştırmanın çalışma grubunun yazı plânının ne olduğuna dair son algılar	88
Tablo 36	Araştırmanın çalışma grubunun yazı yazarken kendilerinde hissettikleri durumla ilgili son algıları	88

Tablo 37	Araştırmanın çalışma grubunun sözcük dağarcıklarının yeterli olup olmadığıyla ilgili son algıları	89
Tablo 38	Araştırmanın çalışma grubunun yazılarının giriş, gelişme, sonuç bölümlerinde neler yaptıklarına dair son algıları	89
Tablo 39	Araştırmanın çalışma grubunun Türkçe dersinin başında ve sonunda yapılan yazma çalışmalarıyla ilgili görüşleri	90
Tablo 40	Araştırmanın çalışma grubunun yapılan yazı çalışmalarının hangi beceri ve bakış açıları geliştirmiş olabileceğine dair görüşleri	91

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa No
Şekil 1	Ö33 kodlu öğrencinin kitap okumakla ilgili ön algıları	33
Şekil 2	Ö1 kodlu öğrencinin kitap okumakla ilgili ön algıları	33
Şekil 3	Ö3 kodlu öğrencinin kitap okumakla ilgili ön algıları	33
Şekil 4	Ö4 kodlu öğrencinin kitap okumakla ilgili ön algıları	33
Şekil 5	Ö5 kodlu öğrencinin kitap okumakla ilgili ön algıları	34
Şekil 6	Ö11 kodlu öğrencinin en çok etkilendiği kitap	35
Şekil 7	Ö19 kodlu öğrencinin en çok etkilendiği kitap	35
Şekil 8	Ö27 kodlu öğrencinin en çok etkilendiği kitap	36
Şekil 9	Ö4 kodlu öğrencinin en çok etkilendiği kitap	36
Şekil 10	Ö3 kodlu öğrencinin en çok sevdiği kitap	36
Şekil 11	Ö1 kodlu öğrencinin en çok etkilendiği kitap	36
Şekil 12	Ö33 kodlu öğrencinin en çok etkilendiği kitap	37
Şekil 13	Ö5 kodlu öğrencinin kitap okumanın kazandırdıkları ile ilgili düşünceleri	38
Şekil 14	Ö32 kodlu öğrencinin kitap okumanın kazandırdıkları ile ilgili düşünceleri	38
Şekil 15	Ö36 kodlu öğrencinin kitap okumanın kazandırdıkları ile ilgili düşünceleri	38
Şekil 16	Ö22 kodlu öğrencini kitap okumanın kazandırdıkları ile ilgili düşünceleri	38
Şekil 17	Ö13 kodlu öğrencinin kitap okumanın kazandırdıkları ile ilgili düşünceleri	39
Şekil 18	Ö19 kodlu öğrencinin boş vaktini değerlendireceği zaman kitap okumayı kaçınıcı sıraya koyacağı ile ilgili görüşü	40
Şekil 19	Ö33 kodlu öğrencinin boş vaktini değerlendireceği zaman kitap okumayı kaçınıcı sıraya koyacağı ile ilgili görüşü	40

Şekil 20	Ö1 kodlu öğrencinin boş vaktini değerlendireceği zaman kitap okumayı kaçınıcı sıraya koyacağı ile ilgili görüşü	40
Şekil 21	Ö3 kodlu öğrencinin boş vaktini değerlendireceği zaman kitap okumayı kaçınıcı sıraya koyacağı ile ilgili görüşü	41
Şekil 22	Ö4 kodlu öğrencinin boş vaktini değerlendireceği zaman kitap okumayı kaçınıcı sıraya koyacağı ile ilgili görüşü	41
Şekil 23	Ö5 kodlu öğrencinin boş vaktini değerlendireceği zaman kitap okumayı kaçınıcı sıraya koyacağı ile ilgili görüşü	41
Şekil 24	Ö5 kodlu öğrencinin kitap okumayı sevip sevmediği ve kaç kitap okuduğu ile ilgili görüşü	42
Şekil 25	Ö19 kodlu öğrencinin kitap okumayı sevip sevmediği ve kaç kitap okuduğu ile ilgili görüşü	42
Şekil 26	Ö33 kodlu öğrencinin kitap okumayı sevip sevmediği ve kaç kitap okuduğu ile ilgili görüşü	43
Şekil 27	Ö36 kodlu öğrencinin kitap okumayı sevip sevmediği ve kaç kitap okuduğu ile ilgili görüşü	43
Şekil 28	Ö32 kodlu öğrencinin kitap okumayı sevip sevmediği ve kaç kitap okuduğu ile ilgili görüşü	43
Şekil 29	Ö36 kodlu öğrencinin kendi okuma performansı ile ilgili görüşleri	44
Şekil 30	Ö19 kodlu öğrencinin kendi okuma performansı ile ilgili görüşleri	44
Şekil 31	Ö5 kodlu öğrencinin kendi okuma performansı ile ilgili görüşleri	44
Şekil 32	Ö1 kodlu öğrencinin kendi okuma performansı ile ilgili görüşleri	45
Şekil 33	Ö4 kodlu öğrencinin kendi okuma performansı ile ilgili görüşleri	45
Şekil 34	Ö16 kodlu öğrencinin kendi okuma performansı ile ilgili görüşler	45
Şekil 35	Ö23 kodlu öğrencinin yazmayla ilgili ön algılar	46
Şekil 36	11 kodlu öğrencinin yazmayla ilgili ön algıları	47
Şekil 37	Ö24 kodlu öğrencinin yazmayla ilgili ön algıları	47
Şekil 38	Ö30 kodlu öğrencinin yazmayla ilgili ön algıları	47
Şekil 39	Ö19 kodlu öğrencinin yazmayla ilgili ön algıları	47
Şekil 40	Ö5 kodlu öğrencinin düşüncelerini yazarken yazmaya ayırdığı süreyle ilgili ön algısı	48

Şekil 41	Ö13 kodlu öğrencinin düşüncelerini yazarken yazmaya ayırdığı süreyle ilgili ön algısı	48
Şekil 42	Ö33 kodlu öğrencinin düşüncelerini yazarken yazmaya ayırdığı süreyle ilgili ön algısı	49
Şekil 43	Ö36 kodlu öğrencinin düşüncelerini yazarken yazmaya ayırdığı süreyle ilgili ön algısı	49
Şekil 44	Ö23 kodlu öğrencinin düşüncelerini yazarken yazmaya ayırdığı süreyle ilgili ön algısı	49
Şekil 45	Ö23 kodlu öğrencinin yazı yazmak için ön hazırlık yapıp yapmamakla ilgili ön algısı	50
Şekil 46	Ö5 kodlu öğrencinin yazı yazmak için ön hazırlık yapıp yapmamakla ilgili ön algısı	50
Şekil 47	Ö20 kodlu öğrencinin yazı yazmak için ön hazırlık yapıp yapmamakla ilgili ön algısı	51
Şekil 48	Ö26 kodlu öğrencinin yazı yazmak için ön hazırlık yapıp yapmamakla ilgili ön algısı	51
Şekil 49	Ö19 kodlu öğrencinin yazı yazmak için ön hazırlık yapıp yapmamakla ilgili ön algısı	51
Şekil 50	Ö27 kodlu öğrencinin yazı planının ne olduğuna dair ön algısı	52
Şekil 51	Ö38 kodlu öğrencinin yazı planının ne olduğuna dair ön algısı	52
Şekil 52	Ö19 kodlu öğrencinin yazı planının ne olduğuna dair ön algısı	52
Şekil 53	Ö20 kodlu öğrencinin yazı planının ne olduğuna dair ön algısı	52
Şekil 54	Ö40 kodlu öğrencinin yazı yazarken oluşan hislerle ilgili ön algısı	54
Şekil 55	Ö13 kodlu öğrencinin yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü kurallı mı olursunuz sorusuna verdikleri cevaba dair ön algısı	54
Şekil 56	Ö31 kodlu öğrencinin yazı yazarken oluşan hislerle ilgili ön algısı	54
Şekil 57	Ö10 kodlu öğrencinin yazı yazarken oluşan hislerle ilgili ön algısı	54
Şekil 58	Ö3 kodlu öğrencinin sözcük dağarcığının yeterli olup olmadığıyla ilgili ön algısı	55
Şekil 59	Ö25 kodlu öğrencinin sözcük dağarcığının yeterli olup olmadığıyla ilgili ön algısı	56

Şekil 60	Ö8 kodlu öğrencinin sözcük dağarcığının yeterli olup olmadığıyla ilgili ön algısı	56
Şekil 61	Ö10 kodlu öğrencinin sözcük dağarcığının yeterli olup olmadığıyla ilgili ön algısı	56
Şekil 62	Ö38 kodlu öğrencinin yazısının giriş, gelişme, sonuç bölümleriyle ilgili ön algısı	57
Şekil 63	Ö27 kodlu öğrencinin yazısının giriş, gelişme, sonuç bölümleriyle ilgili ön algısı	57
Şekil 64	Ö23 kodlu öğrencinin yazısının giriş, gelişme, sonuç bölümleriyle ilgili ön algısı	58
Şekil 65	Ö18 kodlu öğrencinin yazısının giriş, gelişme, sonuç bölümleriyle ilgili ön algısı	58
Şekil 66	Öğrencilerin “Dostluk” konulu metin yazarken dikkate aldıkları görsel	59
Şekil 67	Ö36 kodlu öğrencinin dostluk konulu yazısı	59
Şekil 68	Ö2 kodlu öğrencinin dostluk konulu yazısı	60
Şekil 69	Ö15 kodlu öğrencinin dostluk konulu yazısı	61
Şekil 70	Öğrencilerin okuduğu Stardi’nin Kitaplığı adlı metin	62
Şekil 71	Ö30 kodlu öğrencinin Stardi’nin Kitaplığı metninin birinci etkinliğine verdiği cevaplar	63
Şekil 72	Ö4 kodlu öğrencinin Stardi’nin Kitaplığı metninin birinci etkinliğine verdiği cevaplar	64
Şekil 73	Ö5 kodlu öğrencinin Stardi’nin Kitaplığı metninin birinci etkinliğine verdiği cevaplar	64
Şekil 74	Ö20 kodlu öğrencinin Stardi’nin Kitaplığı metninin birinci etkinliğine verdiği cevaplar	64
Şekil 75	Ö24 kodlu öğrencinin Stardi’nin Kitaplığı isimli metnin ikinci etkinliğine verdiği cevap	66
Şekil 76	Ö13 kodlu öğrencinin Stardi’nin Kitaplığı isimli metnin ikinci etkinliğine verdiği cevap	66
Şekil 77	Ö10 kodlu öğrencinin Stardi’nin Kitaplığı isimli metnin ikinci etkinliğine verdiği cevap	66

Şekil 78	Ö26 kodlu öğrencinin Stardi'nin Kitaplığı isimli metnin ikinci etkinliğine verdiği cevap	66
Şekil 79	Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturmada öğrencilerin yararlandığı "Ateş Pahası" metni	74
Şekil 80	Ö22 kodlu öğrencinin "Sultan ve İlginç Adam" başlıklı yazısı	75
Şekil 81	Ö24 kodlu öğrencinin "Ateş Parası" başlıklı yazısı	76
Şekil 82	Ö38 kodlu öğrencinin "Padişah ve Adam" başlıklı yazısı	77
Şekil 83	Ö7 kodlu öğrencinin Türkçe dersinde yapılan okuma etkinliklerinin öncesi ve sonrası ile ilgili görüşleri	85
Şekil 84	Ö22 kodlu öğrencinin Türkçe dersinde yapılan okuma etkinliklerinin öncesi ve sonrası ile ilgili görüşleri	85
Şekil 85	Ö3 kodlu öğrencinin Türkçe dersinde yapılan okuma etkinliklerinin öncesi ve sonrası ile ilgili görüşleri	85
Şekil 86	Ö23 kodlu öğrencinin Türkçe dersinde yapılan okuma etkinliklerinin öncesi ve sonrası ile ilgili görüşleri	85
Şekil 87	Ö26 kodlu öğrencinin Türkçe dersinde yapılan okuma etkinliklerinin öncesi ve sonrası ile ilgili görüşleri	85
Şekil 88	Ö32 kodlu öğrencinin Türkçe dersinde yapılan okuma etkinliklerinin öncesi ve sonrası ile ilgili görüşleri	86
Şekil 89	Ö33 kodlu öğrencinin Türkçe dersinde yapılan okuma etkinliklerinin öncesi ve sonrası ile ilgili görüşleri	86
Şekil 90	Ö19 kodlu öğrencinin Türkçe dersinde yapılan yazı çalışmalarının öncesi ve sonrasıyla ilgili görüşleri	90
Şekil 91	Ö33 kodlu öğrencinin Türkçe dersinde yapılan yazı çalışmalarının öncesi ve sonrasıyla ilgili görüşleri	90
Şekil 92	Ö36 kodlu öğrencinin Türkçe dersinde yapılan yazı çalışmalarının öncesi ve sonrasıyla ilgili görüşleri	91
Şekil 93	Ö32 kodlu öğrencinin Türkçe dersinde yapılan yazı çalışmalarının öncesi ve sonrasıyla ilgili görüşleri	91
Şekil 94	Ö11 kodlu öğrencinin yapılan yazı çalışmalarının hangi beceri ve bakış açıları geliştirmiş olabileceğine dair görüşleri	91
Şekil 95	Ö27 kodlu öğrencinin yapılan yazı çalışmalarının hangi beceri ve bakış açıları geliştirmiş olabileceğine dair görüşleri	92

Şekil 96 Ö36 kodlu öğrencinin yapılan yazı çalışmalarının hangi beceri ve bakış açıları geliştirmiş olabileceğine dair görüşleri

92

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıklar ve varsayımlara yer verilmiştir.

İnsanı insan yapan en önemli unsurlardan biri dildir. Kişiler arası iletişimi sağlayan, insanın kendisini ifade etmesine olanak tanıyan, benliğini, kültürünü ortaya koyan dil bu sebeple çok önemlidir. Dili kullanmada etkin olan kişi her alanda başarılı olmaktadır. Dil ile ilgili soruların, bilinmezlerin öğrenilmesi adına da araştırmalar yapmak ve bilgi edinmek bu noktada çok önemlidir.

“Dil, insanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisanıdır” (TDK, 2022). Dilini etkili bir şekilde kullanabilen bir insan hayatını da o oranda kolaylaştıracaktır çünkü insanlar arası iletişimde dili doğru kullanmak iletişimin etkili olması için çok önemlidir. İnsanoğlu da dilin bu önemini bildiğinden sebep geçmişten günümüze dil üzerine birçok araştırma yapmıştır. Dilin nasıl doğduğu, insan beyninin dilin seslerini nasıl ayırt ettiği, nesnelere isimlerinin farklı ülkelerde nasıl farklı isimlendirildiği insanların hep merak ettiği ve araştırdığı konular olmuştur. *“Bir dile ilişkin bilgi, sonsuz bir tümce dizisi için derin ve yüzey yapılar kararlaştırma, bu yapılan uygun biçimde ilişkilendirme ve eşlenen bu derin ve yüzey yapılar bir anlam yorumlamasıyla bir sesçil yorumlama getirme becerisini gerektirir”* (Chomsky, 1972: 52).

Öğretim programları öğrencilerin hayatları boyunca kullanacakları dinleme, konuşma, okuma ve yazma ile ilgili becerileri kazanmalarını, kazandıkları bu becerileri hem bireysel hem de sosyal hayatlarında kullanmalarını ve geliştirmelerini sağlayacak şekilde planlanmıştır. Bununla birlikte Türkçeye sevgi duyacak ve bu becerileri bütünlük içinde kazanmalarını sağlayacak şekilde planlanmıştır (MEB, 2019: 8).

Bireyin dili kullanma becerisi diğer tüm becerilerini kullanmasını da etkilemektedir. Türkçe eğitiminde de anlama ve anlatma becerileri çok önemlidir.

Öğrenciler anlama becerilerinden dinlemeyi daha kolay bulurken okumada zorlanmaktadır. Anlatma becerilerinden konuşma ve yazma ise yine öğrencilerin geliştirmekte zorlandıkları beceriler arasındadır. Özellikle yazma becerilerini geliştirecek etkinlikler yapma konusunda öğrenciler isteksizdirler. Bu sebeple Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan okuma ve yazma becerisi kazanımlarının öğrencilere kazandırılması amacıyla daha fazla çaba sarf edilmesi gerekmektedir.

“Bireyler dilin gerçek hayatta kullanılan yönünü öğretecek Türkçe derslerine karşı daha isteklidir ve dilin hayatımızda kullanılmayan yönünü öğrenmenin bir katkısı olmayacağını düşünmektedir. Bu sebeple de daha çok okuma, yazma, konuşma ve anlama becerilerini geliştirmek istemektedirler” (Arslan, 2017).

Türkçe öğretiminde dil bilgisi konularının çok ağır ve yoğun olması öğrencilerin Türkçe öğretiminde ön yargılı bakmalarına sebep olmaktadır. Dil bilgisi konularının gerçek hayatta işine yaramayacağını düşünen öğrenciler Türkçe dersinden soğumakta ve bu sebeple de dil becerilerini geliştirememektedir. *“Türkçe dersi denildiğinde aklınıza ilk gelen nedir?”*, şeklinde yöneltilen soruya %60,8'i dil bilgisi olduğunu ifade etmişlerdir. Geri kalanların %14'ü okuma yazma, %9,9'u konuşma ve %14,0'ı dinleme-anlama olarak belirtmişlerdir” (Arslan, 2017).

İlkokulda öğrenciler öncelikle okumayı öğrenmektedir. Öğrenciler okumayı öğrendikten sonra ise gerekli diğer bilgileri öğrenmeye hazır olmaktadır. Okumayı öğrenmek çocuğun hem okulda hem de okul dışındaki hayatında birçok yetkinliği kazanabilmesinin önünü açmaktadır. Eğitimdeki fırsat eşitsizlikleri başta olmak üzere birçok sebeple de çoğu öğrencinin okuma becerisini kazanması fazla zaman almaktadır. Okumayı yaşlılarından daha geç öğrenen çocuklarda özgüvensizlik oluşmakta ve yaşlıları tarafından dışlanmaktadır. *“Okumayı öğrenemeyen bir çocuk, diğer becerilere ve bilgiye kolayca hâkim olamamaktadır ve okulda ya da yaşamda gelişmemektedir”* (Moats 1999'dan akt. Örs, 2019).

1.1. Problem Durumu

Teknoloji her alanı olduğu gibi eğitim-öğretimi de etkilemekte, yönlendirmekte ve değiştirmektedir. Öğrenciler bu değişimlere ayak uydurmakta bazı zorluklar yaşamaktadır. Özellikle salgın hastalıklar döneminde yaşanan olumsuzluklardan dolayı okuldan uzaklaşan öğrencilerin okuma ve yazma konusunda daha çok problem yaşadığı görölmektedir. Teknoloji ile birlikte birbiriyle doğrudan iletişim kurmayı kesen öğrenciler pandemi sebebiyle de evlerine kapandığından tablet, telefon, televizyon gibi teknolojik aletleri daha fazla kullanmaya başlamış ve iletişim becerileri bu durumdan etkilenmiştir. Ayrıca okulda yaparak-yaşayarak öğrenmek yerine uzaktan eğitimle okuma yazma çalışmaları yapmak zorunda kaldıklarından okuma yazma becerilerinde bir gerileme söz konusu olmuştur.

İlköğretim çağındaki çocukların özellikle yazma becerisini geliştirmeleri için daha programlı bir öğretim yapılması gerekmektedir. Yazma becerisinin gelişmesi diğer becerilere göre biraz daha yavaş olmaktadır. Öğrencilerin diğer becerilere bakışla yazma becerisini geliştirmeye karşı daha kapalı oldukları görölmektedir. Öğretmenlerin de dil becerilerini geliştirmek adına program hazırlarken dil yaklaşımlarına hâkim olmaları, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun yaklaşımları kullanmaya özen göstermeleri gerekmektedir (Yaşar, Sözer ve Gültekin, 1999: 453).

“Türkiye’de öğrencilerin kendilerini bilişsel, sosyal ve duygusal yönden geliştirmeleri, etkili iletişim kurabilmeleri, farklı seviyelerde bulunan dil becerilerini geliştirebilmeleri, ana dillerini doğru ve dilin inceliklerine sahip, güvenli olarak kullanabilmeleri ile mümkündür. Bu da ancak Türkçe öğretimi ile sağlanmaktadır” (Özatalay, 2007:1). Bu çalışmada, “Okuma yazma güçlüğü yaşayan ortaokul öğrencilerinin okuma yazma becerileri ne düzeydedir?” sorusuna cevap aranmiştır.

1.2. Alt Problemler

1. Ortaokul öğrencilerinin uygulama öncesi öğrenci görüşleri incelendiğinde okumaya karşı algıları ve yaşadıkları okuma zorlukları nelerdir?

2. Yapılan uygulamalar sonrasında ortaokul öğrencilerinin okuma becerisindeki değişim ve okumaya karşı algıları ne durumdadır?

3. Öğrencilerin uygulama öncesindeki öğrenci görüşleri incelendiğinde yazılı anlatımları nasıldır, yazmaya karşı algıları ve yaşadıkları yazma zorlukları nelerdir?

4. Yapılan araştırmalar sonrasında ortaokul öğrencilerinin yazma becerisindeki değişim ve yazmaya karşı algıları ne durumdadır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, ortaokulda okuyan ve okuma yazma güçlüğü çeken öğrencilerin bu problemleri neden yaşadığını, bu problemleri düzeltmek için neler yapılabileceğini, dönem başında ve dönem sonunda okuma yazma güçlüğü çeken öğrencilerin okuma yazma becerilerinin ne kadar geliştiğini, öğrencilerin okuma yazma becerilerini geliştirmek için neler yapılabileceğini araştırmak amaçlanmıştır.

1.4. Araştırmanın Önemi

İlkokulda yeterince geliştirilemeyen okuma yazma becerileri ortaokulda öğrencilerin eğitim öğretim hayatını olumsuz etkilemektedir. Okuma yazma güçlüğü çeken öğrencilerin bu becerilerini geliştirmeleri konusunda erken müdahale önemlidir. Zaman geçtikçe öğrencilerin bu becerileri kazanmaya olan istekleri azalmaktadır. Öğrencilerin okuma yazma güçlüğü çekmeleri akademik başarılarını düşürmekte ve öğrencilerin özgüven kaybı yaşamasına sebep olmaktadır. Ayrıca yaşitlarına göre okuma yazmada güçlük çeken öğrenciler öğretmenlerin de ders işleyişini zorlaştırmaktadır. Bu araştırma, öğrencilerin okuma yazmada neden güçlük çektiklerini belirlemesi, öğrencilerin okuma yazma süreçlerini değerlendirmesi bakımından önem arz etmektedir. Elde edilen bulgular sayesinde Türkçe dersinde okuma yazma çalışmaları yapacak öğretmenlerin, araştırmada ulaşılan sonuçlara dayanarak öğrencilerin okuma yazma becerilerini geliştirebileceği düşünülmüştür.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

2021-2022 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Arnavutköy ilçesindeki bir devlet okulunda 6. sınıfa devam eden 40 öğrenci ile sınırlıdır. Veri toplama aracı olarak okuma yazma ön algı-son algı açık uçlu öğrenci anketleri, öğrenci yazılı anlatım kâğıtları, okuduğunu anlama ve çözümlene becerileri ölçeği, yazma becerileri değerlendirme ölçeği, yazılı anlatım analitik dereceli puanlama anahtarı ile sınırlıdır.

1.6. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada öğrencilerin samimi bir şekilde sorulara cevap verdiği varsayılmaktadır.

1.7. Tanımlar

Okuma: “Okuma, görme, dikkat, algılama, hatırlama, seslendirme, anlamlandırma, sentezleme, çözümlene ve yorumlama gibi farklı bileşenlerden oluşan, karmaşık bir zihinsel süreçtir” (Coşkun, 2002).

Okuma Eğitimi: Ortaokullarda okuma eğitimi, Türkçe öğretim programında verilen kazanımlar dâhilinde öğrencinin okuma becerisini geliştirme sürecinin tamamıdır. Öğrencinin okuma stratejilerini doğru bir şekilde kullanma becerisi kazandırmak amaçlanır.

Yazma: “Yazı duygu ve düşüncelerimizi ifade edebilmek için gerekli sembol ve işaretleri kurallarına uygun bir şekilde ve okunaklı olarak üretebilmektir” (Akyol, 2000: 146).

Yazma Eğitimi: Ortaokullarda yazma eğitimi Türkçe öğretim programında verilen kazanımlar dahilinde öğrencinin yazma becerisini geliştirme sürecinin tamamıdır. Öğrenciye duygu ve düşüncelerini belirli kurallar çerçevesinde yazma ve planlama becerisi kazandırmak amaçlanır.

İKİNCİ BÖLÜM

2.KURAMSAL ÇERÇEVE/ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

2.1. Temel Dil Becerileri

“İnsan yaşamının vazgeçilmez bir parçası olan dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan bir araçtır. İnsanlar, duygularını, fikirlerini, sorunlarını birbirlerine aktarmak için dil denilen araca başvururlar” (İşcan, 2007). *“Dil eğitimi, kişilerin düşünme ve iletişim becerilerini geliştirmeyi amaçlar. Dil yoluyla iletişimin bir yönünü anlatma, öteki yönünü de anlama oluşturur. Bu yüzden bütün ülkelerin eğitim sistemlerinde dil eğitimine, özellikle ve öncelikle ana dili eğitime büyük önem verilir”* (Kavcar, 1998’den akt. Dolunay, 2010).

Yaşam şartları, gelişen teknolojiyle beraber sürekli değişmektedir. Bununla beraber bireylerin bilgi birikimi de artmaktadır. Bilgi birikimini artırırken aynı zamanda edinilen bilgileri etkili bir şekilde kullanmak da çok önemlidir. Buna bağlı olarak yetiştirilecek insan tipinin değişmesi eğitim anlayışlarının da yenilenmesine sebep olmuştur. İnsanın bu yaşam şartlarında ezberlenmiş bilgilere değil karşılaştığı sorunların çözümünde kullanabileceği bilgilere ihtiyacı vardır. Dolayısıyla insanın temel dil becerilerini alışkanlık ve beceri düzeyinde edinebilmesi önem kazanmıştır (Maden, 2013). *“Temel dil becerilerinin (dinleme, konuşma, okuma, yazma) geliştirilmesinde becerilerin her biri birbiriyle ilişki içindedir. Dinleme becerisinin geliştirilmesi diğer becerilerin gelişiminde de olumlu rol oynadığı gibi yine konuşma, okuma ve yazma becerilerinin gelişmesi de diğer becerilerin gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Dil becerilerinin hepsi birbiriyle bağlantılıdır”* (İşcan, 2007).

Temel dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik etkinlikler öğrencilerin birçok yönden kendilerini geliştirmesine olanak sağlamaktadır. Karadüz (2010) araştırmasında her bireyin, ana dilini öğrenirken düşünme becerisini de geliştirdiğini, dil ve düşüncenin iç içe varlığını sürdürdüğünü belirtmiştir. Öğrenme süreçlerinde her türlü uyarıcının anlamlandırılmasının ve şemalara dönüştürülmesinin bireyin düşünme becerilerini zenginleştirdiğine değinmiştir. Düşünme ve anlam vermenin, dilin hem kazanılmasında

hem de kullanılmasında etkin olan bir süreç olarak hep devam etmekte olduğunu vurgulamıştır.

Temel dil becerilerinin ve ana dilde iletişimin önemi Türkçe Dersi Öğretim Programında “Ana dilde iletişim: Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır.” (MEB, 2019: 4) ifadesiyle vurgulanmıştır.

2.1.1. Okuma Becerisi

“Okuma; iletişim, algılama, anlama, kavrama, yorumlama, öğrenme, seslendirme, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel boyutları olan hiyerarşik bir süreçtir. Okumanın -metin ve okuyucu olmak üzere- iki ana unsuru olduğu söylenebilir. Gerçek bir okuma, sözü edilen süreçlerin eksiksiz bir şekilde bulunması hâlinde gerçekleşebilir” (Can, Deniz ve Çeçen, 2016: 650).

“Son yıllarda ülkemizde yapılan uluslararası okuduğunu anlama araştırmalarının (2001 PIRLS, 2003 ve 2009, PISA) verileri ile ilk ve orta öğretim sonunda girilen sınavlarda sıfır puan alan öğrenci sayısının çokluğu okuduğunu anlama becerisinin geliştirilmesinde önemli eksikliklerimiz olduğunu göstermektedir” (Özenç ve Aslanhan, 2010; Öğretmen, 2006; Karatay, 2007’den akt. Kurnaz ve Yıldız, 2015: 54).

Kitap okumayı alışkanlık haline getirmenin yanında okuduğunu anlayabilmek de çok önemlidir. Bu nedenle okuma becerisinin geliştirilmesi gerekmektedir. Günümüzde ise öğrencilerin çoğunun okuduğunu anlamakta problem yaşadığı görülmektedir. Son yıllarda MEB ve ÖSYM (Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi) de yaptığı sınavlarda okuduğunu anlama sorularına çok fazla yer vermektedir.

2.2. Okuma ve Anlama

“Okuma, başlangıçta sembollerin tanındığı bir algılama sürecidir. Ancak ilerleyen zamanla birlikte bu semboller zihinsel kavramlara ve anlamlara dönüştürülür. Anlama süreci yalnızca tanımayı değil, yorumlama ve değerlendirme basamaklarını da içerir. Bu yönüyle okuma basit tanıma etkinliği değil, karmaşık bir zihinsel süreci ifade eder” (Bamberger, 1990’dan akt. Balcı, 2013: 4)

Okuma ve anlama birbiriyle ilişkili kavramlardır. Bazı araştırmacıların da belirttiği gibi okuduğunu anlamak çok önemlidir ve anlamak okumanın sonucu değil, temelidir. Anlama, okuma öğretiminin esas amacıdır, okuma ise düşüncüyü belirlemek ve anlamı kavramak amacıyla yapılır. Bu sebeple okuma ve anlama birbirine bağlıdır ve birlikte geliştirilmelidir. Bu yüzden okuduğunu anlama becerisi, metinle dikkatli ve amaçlı etkileşimi gerektirmektedir (Epeçan, 2018).

Okuma becerisini geliştirmenin en önemli yollarından biri de anlama becerisini geliştirmektir. Anlamanın gerçekleşmediği bir durumda okuma da gerçekleşmemiş demektir. Bu sebeple uzmanlar da okuduğunu anlama becerisini geliştirmek amacıyla çeşitli stratejiler geliştirmişlerdir. Bu stratejileri kullanarak yapılan okumalarda becerinin daha çok geliştiği görülmektedir. Bu sebeple de bu stratejilerin bilinmesi ve etkili bir şekilde kullanılması hem okuma becerisini geliştirmekte hem de okuduğunu anlama becerisini geliştirmede büyük katkı sağlayacaktır. Bu durumdan da anlaşıldığı üzere okuma ve anlama birbirinden ayrılmaz parçalardır (Açıkgöz, 2003’ten akt. Güngör, 2015: 102).

Metni sadece okumakla okuma süreci tamamlanamamaktadır. Metinde anlamı bilinmeyen kelimeler varsa bunlar öğrenilmeli; atasözü, deyimler, mecazi anlam taşıyan söz öbekleri öğrenilmelidir. Metinde anlatılanlar sorgulanmalı, eleştirilmeli, metinle ilgili yorum yapılmalıdır. Metinle ilgili kendi düşüncelerini içeren özetler çıkarılmalıdır. Bu şekilde okuyucunun aktif olduğu bir okuma sürecinde bireyin okuma ve okuduğunu anlama becerisi daha etkili bir şekilde gelişmektedir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan okuma metinlerinin özelliklerine bakıldığında (MEB, 2019) metin seçiminde Türk kültürünü yansıtacak metinler seçmeye

özen gösterildiği görülmektedir. Okullarda verilen eğitimin en önemli amaçlarından biri de vatanına milletine saygı ve sevgi duyan, Türk kültürüne hâkim, kültürel değerlerini koruyan öğrenciler yetiştirmektir. Bu amaçla da kültürümüzü yansıtan metinlerin daha fazla kullanılması yerinde olacaktır. Ayrıca farklı yazarların metinlerinin de seçilmesi gerektiği belirtilmiştir, bu da çeşitliliğe verilen önemi göstermektedir.

2.3. Okuma Türleri

Okuma türlerinden bazıları şunlardır:

Sesli Okuma: “Okuma türleri arasında özellikle de Türkçe dersleri metin değerlendirme süreçlerinde öne çıkan sesli okuma, fiziksel ve zihinsel süreçleri eş zamanlı ve çok yönlü olarak harekete geçirmesi bakımından önemlidir” (Karaoğulları, 2016). “Gözlerin görüp, zihnin kavradığı sözcükleri konuşma organlerinin seslendirmesi olayına sesli okuma denir. Sesli okuma öğrencilerin okuma düzeylerinin ne düzeyde olduğunu belirlemede ve öğrencilerin okuma becerilerin geliştirmede önemli bir yer tutar” (Çelik, 2006). Sesli okuma yaparken öğrencilerin mutlaka yazım kurallarına, noktalama işaretlerine, vurgu ve tonlamaya dikkat etmeleri; konuşur gibi akıcı bir şekilde okuyabilmek için Türkçeye uygun bir okuma alışkanlığı geliştirmek gerekmektedir.

Sessiz Okuma: “Göz ile algılanan yazıların beyinde anlamlandırılmasıyla gerçekleşen süreçtir. Konuşma organlarının, jest ve mimiklerin devrede olmadığı bu okuma türünde okuma hızı sesli okumaya göre daha yüksektir. Kişisel öğrenme ve okuma stratejileri farklı olmakla beraber en çok tercih edilen, bireyin hayatında daha fazla yer tutan okuma türüdür” (Çuhadar, 2012: 37). Sessiz okuma yöntemi günlük hayatta sesli okuma yönteminden daha fazla kullanılmaktadır. Sessiz okuma yöntemiyle daha hızlı bir şekilde okuma yapılmaktadır fakat sesli okuma yöntemi daha verimlidir.

Eleştirel Okuma: “Eleştirel okumanın metinle iletişime girmeyi, metni irdelemeyi, farklı kaynaklara başvurarak karşılaştırmalar yapmayı ve sürekli sorgulamayı gerektiren, okuyucunun aktif olmasını zorunlu kılan dinamik bir süreç olduğu söylenebilir.” (Özmutlu, Gürler, Kaymak ve Demir, 2014). Öğrenciler bu okuma türünde daha aktiftirler, okudukları üzerine düşündükleri, okuduklarını kendi akıl süzgeçlerinden geçirdikleri bir tür olduğu

için etkili bir okumadır. Okuma becerisinin geliştirilmesinde kullanılması gereken okuma türlerinden biridir.

Tahmin Ederek Okuma: Öğrencilerin okumaya olan isteğini artırmanın en güzel yollarından biri onlarda merak uyandırmaktır. Bu okuma türü de tam olarak öğrencilerin okuyacağı metnin içeriğini merak etmelerini sağlayacağından önemli bir okuma türüdür. Yine bu okuma türünde de öğrenciler aktiftir. *“Tahmin ederek okuma; metne merak duyma, metne ilişkin önceden düşünme, metnin akışını arka alan bilgisiyyle kestirebilme gibi konularda önem taşıyan bir türdür. Tahmin ederek okuma etkinliklerinde dikkat edilmesi gereken şey, metnin öğrenci seviyesine ve ilgisine uygunluğudur. Öğrenci açısından anlamsal yoğunluk bakımından seviyeye uygun, anlaşılabilir bir metinle öğrencinin tahmin gücü geliştirmeye çalışılmalıdır”* (Karaoğulları, 2016: 36).

Not Alarak Okuma: *“Öğrencilere ikişer çalışma kâğıdı verilir. Okuma öncesi, metnin türü ve konusu hakkında öğrencilere gerekli bilgiler verilir. Not alma sırasında dikkat etmeleri gereken noktalar anlatılır. Alınan notların, metnin bütünlüğünü yansıtacak şekilde olmasına dikkat edilir. Öğrenciler, kendilerine ilginç gelen bölümleri, önemli gördükleri noktaları ve özellikle ikinci kez tekrarlanan kısımları dikkate almalıdırlar”* (Çiftçi, 2007: 48-49). Bu okuma türünde de amaç öğrencilerin sürece etkin bir şekilde katılmasını sağlamaktır. Öğrenciler bu okuma türüyle metinde yer alan önemli konuları ve önemsiz konuları birbirinden ayırt etmeyi öğrenir ve metinle ilgili bilgiler daha etkili bir şekilde öğrenilir.

İşaretleyerek Okuma: *“Okuma sürecinde anahtar kavramları belirleyerek konunun önemli yanlarını vurgulamak amacıyla uygulanan bir yöntemdir. Öğrenciler metni sessizce okuyup önemli gördükleri yerleri metin üzerinde işaretlerler. İşaretleme için kalem veya renkli kalemler kullanılır. Kalemle altı çizilen veya renkli kalemlerle işaretlenen bölümler, öğrenciler tarafından kendi cümleleriyle ifade edilerek anlamlı bir metin oluşturulur. Metin bu şekilde ana hatlarıyla ortaya çıkarılmış olur”* (Palavuzlar, 2009: 29). Öğrencilerin sürecine aktif olarak katıldığı bir okuma türü de işaretleyerek okumadır. Öğrenciler burada metnin en önemli kavramlarını belirlerken metni de iyice anlamlandırmış olur. Ayrıca metni bu anahtar kavramlarla kendi cümleleriyle de ifade ettiklerinden etkili bir öğrenme gerçekleşmiş olur.

Soru Sorarak Okuma: Öğrenciler okuma öncesinde metnin başlığından ve görsellerinden hareketle akıllarında oluşan soruları tahtaya yazarlar. Metin sesli veya sessiz okunduktan sonra da yine öğrencilerin aklında oluşan sorular tahtaya yazılır ve bu yazılan soruların cevapları buldukça soruların üzeri çizilir. Bir metni daha iyi anlayabilmek için metne sorulan soruları daha önceden sormak ve bunları bulmak amacıyla yapılan okuma türü olan soru sorarak okuma öğrencilerin metne dair bilinmesi gereken her şeyi teker teker bulmalarına yardımcı olduğundan etkili bir okuma yöntemidir (Temizkan, 2009: 101).

Özetleyerek Okuma: *“Her okuma eyleminin bir amacı vardır. Okur, okuma sürecinde okuma amacına uygun işleme yapmalıdır. Özetleme amaçlı okumanın kendine özgü okuma biçimi vardır. Özetleme beceri kazanımı için bireyin özetleme amaçlı okuma edimini geliştirmesi ön koşuldur. Birey, özetleme amaçlı okuma eylemi sürecinde amaca uygun gerekli stratejilerin ayırımında olmalı ve özetleme sürecinin aşamalarına ilişkin farklı stratejileri işe koşmalıdır”* (Bahçıvan, 2020: 7). Bu okuma türünde amaç, öğrencilerin metinde verilen ana fikri ve yardımcı fikirleri bulmalarını sağlamaktır. Öğrenciler bu okuma türü ile gereksiz ayrıntılardan uzaklaşarak metinde önemli görülen konulara yoğunlaşmaktadır. Böylece vakit kaybı olmadan metinde anlatılmak istenenler kavranmış olacaktır. Bu okuma türünde önemli olan metni kendi düşünceleriyle özetlerken öğrencilerin kendi düşünce ve görüşlerini özetin içine katmamalarıdır. Metnin içinde yer alan düşüncelere bağlı kalarak özetleme yapmak çok önemlidir.

Göz Atarak Okuma: *“Genellikle, okurlara bilgi bakımından katkı sağlayacak kitapların, okunmadan önce bilgi sahibi olmak adına yapılan okumalardır. Bu sayede içerik hakkında bir kanıya varılarak kitabın okunulup okunulmayacağına karar verilir”* (Ünalın, 2006’dan akt. Akbabaoğlu, 2019). Burada amaç öğrencilere metni kısa bir zaman içerisinde kavratmaktır. Metnin şekilsel görüntüsüne ve daha sonra da içeriğine hızlı bir şekilde göz atarak metnin içeriğinin ve konusunun anlaşılması amaçlanır.

Grup Halinde Okuma: *“Öğrenciler gruplara ayrılır. Okunacak metin bölümlere ayrılır ve her bölüm daha önce oluşturulan gruplara dağıtılır. Her gruptan birer başkan, sözcü, yazıcı ve resimleyici seçilir. Başkan, okuma sürecinde oturumu yönetir. Sözcü, okuma sonrasında grubun görüşlerini diğer gruplara aktarır. Yazıcı, anlaşılanları ortak bir metne dönüştürür. Resimleyici ise anlaşılanları resimler. Grup üyeleri, okudukları kitap*

veya metinle ilgili görüş alışverişinde bulunurlar. Hazırlanan sorular etrafında tartışılarak metnin kavranması sağlanır” (Çiftçi, 2007: 50). Bu okuma türünün en önemli amaçlarından biri öğrencilerin grup halinde uyumlu bir şekilde çalışma becerilerini geliştirmektir. Her metin türü grup halinde okumaya uygun olmasa da etkili okuma türlerinden biridir. Öğrenciler arkadaşlarıyla uyum içinde çalışmayı öğrenirler ve derse etkili bir şekilde katılmış olurlar.

Hızlı Okuma: “Her türlü metnin aynı hızda okunamaz. Alışık olunan bilgileri veren metinlerde hızlı okumayı, güncel metinlerde orta hızda okumayı, alışık olunmayan kapsamlı bilgiler veren (hukukî, ticarî) metinlerde ise yavaş okumayı tercih edilir.” (Arıcı, 2008’den akt. Gençler, 2018: 46). Her okuma türünün uygulanacağı metin farklıdır. Bir okuma türünü bütün metinlerde uygulamak mümkün değildir. Metin türü hangi okuma türünü gerektiriyorsa belirleyip o okuma türünü tercih etmek çok önemlidir. Doğru okuma türü seçimi okuma eğitiminde çok önemlidir. Hızlı okuma da bunlardan biridir. Her metni hızlı okumak mümkün değildir. Seçilen metin türünün bu okumaya uygun olması gerekir.

2.4. Yazma Becerisi

“Yazma becerisi, bireyin sosyal ve psikolojik gelişimini etkilemesi, kişilik gelişimine katkı sağlaması ve bireyler arası iletişimi sağlamadaki aracılığı ile sağlıklı toplumların oluşmasına katkısı bakımından geliştirilmesi gereken bir beceridir” (Can ve Ünal, 2019: 192). Yazma becerisi okuryazarlık becerisiyle doğru orantılıdır. Ekonomide bilgi ve iletişimle kurulan global rekabet, internetin her yana hızlıca yayılması, öğretime yönetsel olarak eklenen internet ve okuryazarlık becerileri okuryazarlığın günümüzdeki halini almasını sağlamıştır (Yamaç, 2018).

Gelişen teknoloji ile birlikte insanlarla olan yüz yüze iletişim azalmış, onun yerini iletişim araçları ile yazışarak etkileşim artmıştır. Bu sebeple de bireylerin kendilerini iyi bir şekilde ifade edebilmeleri için yazma becerilerini geliştirmesi kaçınılmaz olmuştur. Yazma becerisi diğer becerilere göre geliştirmesi daha güç olan ve zaman isteyen bir beceridir. Bu sebeple de yeterli zaman ve çaba gösterilmesi gerekir.

2.5. Yazma Yaklaşımları

2.5.1. Süreç Merkezli Yazma Yaklaşımı

Bu yaklaşımı savunanlara göre, yazma sürecinin nasıl işlediğinin bilinmesiyle birlikte, “Bu sürecin sonunda ortaya çıkan ürünler nasıl daha iyi bir hâle getirilebilir?” sorusunun da yanıtlanabileceği, diğer bir deyişle yazma sürecinde öğrencilerin yönlendirilmesiyle ve bireysel farklılıkların, stratejilerin, öğrenme biçimlerinin ve öğretim programlarının sürece alınmasıyla daha iyi yazılı metinlerin elde edilebileceği ileri sürülür (Ülper, 2008: 41).

Süreç temelli yaklaşım kimi zaman metin örüntüsünde (paragrafların yapısı ve sıralanışı) değişikliklerin yapıldığı, bazen hem söylem yapısı hem de içeriği hakkında başkalarından görüş alma gereksinimi duyulan, kimi zaman da hem yazma öncesi, hem de yazma sırasında kaynakların karıştırıldığı, gözlemlerin yapıldığı, notların çıkarıldığı bir yaklaşımdır (Çakır, 2003: 34).

Yazma öncesinde yapılan etkinlikler, öğrencilerin bir konuyu keşfetmesine yardımcı olan tekniklerin tanıtılmasını içerecektir. Öğrencilerden ürünü bitirip hemen teslim etmeleri değil, yapılan ürünlerin taslağı istenir ve bu taslaklara geri dönüt sağlanır. Tartışma yapıp okuyucular geri bildirim yaptıktan sonra da öğrenciler taslaklarını gözden geçirip düzenleme yapacaktır. Yeniden yazma ve gözden geçirme yazmanın ayrılmaz parçalarıdır. Yazma öncesi fikirlerin üretilmesi, içeriğe uygun olarak ilk taslağın yapılması, fikirlerin gözden geçirilmesi ve yeni taslaklar yapılması süreç modelinin en önemli özelliğidir (Nordin ve Mohammad, 2017).

2.5.2. Ürün Temelli Yaklaşım

Ürün temelli yazma eğitimi, dört evrede gerçekleşmektedir. Öncelikle alıştırma aşamasında öğrenciler herhangi bir yazı türünde örnek bir metin okurlar. Bu sayede öğrencilerde o türün temel özelliklerine yönelik bir farkındalık oluşur. Ardından kontrollü yazma aşamasına geçilir. Öğrenciler örnek metinden öğrendiklerinden hareketle ona benzeyen yeni ürünler ortaya çıkarır. Öğrenciler bunları yaparken öğretmen de onlara

rehberlik eder ve yazılarını değerlendirerek düzeltmeler yapar. Öğrencinin bu düzeltmelerden yola çıkıp hatalarını görerek öğrenmesi amaçlanır. Son olarak serbest yazma aşamasına geçilir. Yazma konusunda gerekli tüm bilgiyi edinen öğrenci, bu aşamada özgün bir metin ortaya koyabilecek duruma gelir (Badger ve White, 2000, akt. Özdemir, 2019: 550). “*Ürün temelli yaklaşımda yazma doğrusal bir yönde ilerlediğinden ve temelde ele alınan ölçüt ortaya konan ürün olduğundan, öğretmen öğrencinin yazmada hangi aşamada sorun yaşadığını belirleyemez*” (Erdoğan, 2012).

Öğrencilerin yazma becerilerinin geliştirilmesi için sadece ürün odaklı ya da süreç odaklı yaklaşılması doğru değildir. Yazma eğitimi derslerindeki genel tutum olan tahtaya bir atasözü, vecizenin yazılması ve öğrencilerden tahtadakilerden anladıklarını kâğıda yazmalarını söylemek doğru bir yaklaşım değildir. Öğrencilerin yazma becerisini geliştirmek amacıyla o anki öğrenci profiline hitap eden, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayan farklı yöntem ve tekniklerin kullanılması gerekmektedir. Bu şekilde öğrenciler için yazılı anlatım daha cazip hale gelecektir. Yazılı anlatım derslerine gereken önemin verilebilmesi için ders saatlerinin artırılması gerekmektedir. Bu dersi veren öğretim elemanlarının da derse gereken ilgiyi göstermeleri gerekmektedir. Dersin önemi öğrencilere hissettirilmelidir. Öğretmenin öğrencilerin yazılarına gerekli değerlendirmeleri yapması ve geri dönütler vermesi gerekmektedir (Erdem ve Özdemir, 2012).

2.5.3. Tür Temelli Yazma Yaklaşımı

Bu yazma yaklaşımı ile öğrenciler ihtiyaç duyulan durumlarda belirli metin türlerinde yazmaları gerektiğinde hangi kurallara uyarak metin yazmaları gerektiğini öğrenirler. Bu yazma yaklaşımıyla öğrenci önce metin türlerinin dil bilgisel özelliklerini daha sonra da şekilsel özelliklerini öğrenir ve farklı metin türlerinde yazmayı deneyimler. Sürecin sonunda da ihtiyaç duyduğu zamanda farklı metin türlerini hangi kurallarla yazması gerektiğini öğrenmiş olur (Özdemir, 2019).

2.6. Yazılı Anlatımı Engelleyen Sebepler

Öğrencilerin yazılı anlatımın temel unsurlarıyla ilgili problemleri şöyle sıralanabilir (Tekşan, 2001: 19-20):

Kelime düzeyinde: Her geçen gün Türkçe kelime kullanımının ve sayısının azalmasından duyulan rahatsızlıklar artmaktadır. Yirminci yüzyılın başında yüz bin kelimelik zengin bir dil olan Türkçenin düştüğü görüşünün tartışılması ve günlük konuşma dilinin beş yüz kelimeyle yapılırlı olması, dil konusundaki en büyük açmazımızdır. Bu durum kendini öğrenci yazılarında da açıkça gösterir. Öğrencilerin kullandıkları kelimeler hem nitelik hem de nicelik bakımından istenen seviyede değildir. Öğrenci yazıları sürekli tekrarlanan kelimelerle oluşturulmaktadır.

Cümle düzeyinde: Türkçe derslerindeki bilgiler hep öğrencilere kalıp halinde ezberlenecek şekilde verildiği için öğrenci kuralı bilmekte fakat yazısında kullanamamaktadır. Öğrenci yazıları ya çok basit cümlelerden ya da anlamca ve gramerce bozuk cümlelerden oluşmaktadır.

Paragraf düzeyinde: Öğrencilerin duygu ve düşüncelerini uygun paragraflarla geliştiremedikleri bilinmektedir. Çoğu öğrenci yazısı giriş, gelişme ve sonuç olmak üzere üç paragraftan oluşmaktadır. Bu ülkemizde yaygın olan her metin en az giriş, gelişme ve sonuç paragraflarından oluşur anlayışından kaynaklanmaktadır. Öğretmenler de öğrencileri hep bu tarzda yönlendirmektedir.

Plan düzeyinde: Öğrenci yazılarındaki en büyük eksiklik plansızlıktır. Öğrenciler, konuyla ilgili veya ilgisiz olsun bir yığın bilgiyi hiçbir sıralamaya tabi tutmadan yazmaktadırlar. Bu konuda onlara yeterince yol gösterilmediği ve yazdıkları düzeltilmediği için durum hiç değişmeden devam etmektedir.

Başlık düzeyinde: Öğrenci yazılarının çoğu ya başlıksızdır ya da çok sıradan seçilmiş başlıklardan oluşmaktadır. Çoğu zaman da yazmak için verilen konu kelimesi başlık olarak kullanılır.

Konu düzeyinde: Yazmak için verilen konular öğrenciler tarafından herhangi bir sınırlandırmaya ve sınıflandırmaya tabi tutulmadan ele alınmaktadır. Öğrenci yazılarının ana fikri açık değildir ve konunun belli bir bakış açısı yoktur.

Noktalama işaretleri ve imla kuralları düzeyinde: Öğrenci yazılarındaki en önemli eksiklik bu alanda görülmektedir.

Şekil düzeyinde: Öğrenci yazılı kâğıtlarında şekil yönünden aranan özellikler çoğu zaman bulunamamaktadır.

Bundan 10 yıl öncesine kadar her Türkçe sınavının sonunda öğrencilere kompozisyon yazdırılırken günümüzde öğrencilere ne derste ne de sınavda kompozisyon yazdırmak mümkün olmamaktadır çünkü öğrenciler, kompozisyonun ne olduğunu tam olarak kavrayamamaktadır. Ezbere dayalı bir sistemde yetiştiklerinden hayal kurma ve yaratıcı düşünme becerileri de gelişmemektedir. Verilen konular hakkında derinlemesine bir yazı yazamamakta çünkü birçok konu hakkında yüzeysel bilgilere sahiptirler. Bilgi birikimleri yeterli olmadığından yazma sürecinde tıkanma yaşamakta, ayrıca yazdıkları konuyu yeterince dayanaklandıramamaktadır. Konu ile ilgili örnek vermedikleri ve yeterli açıklama yapamadıkları için de yazıları desteksiz kalmaktadır. Olaylara farklı bakış açıları ile bakmadan sadece kendi düşüncelerini yansıttıklarından yazılarına öznellik hakimdir. Kullanılan başlıklar ya konuyla alakasız oluyor ya da herkes tarafından akla gelen özgün olmayan bilindik bir başlık kullanılmaktadır.

2.7. Yazma Sürecinin Aşamaları

Yazma süreci beş aşamadan oluşmaktadır (Karatay ve Aksu, 2017; MEB, 2018: 9-15):

“1. Hazırlık: Konuyla ilgili beyin fırtınası yapma, öğrencilerin konuyla ilgili neler bildiklerini belirleme, araştırma yapma, gözlem ve deneyimlerden yararlanma, neler söylenebileceğini belirleme.

2. Yazma taslağı oluşturma: Konuyu sınırlama, yazma amacı belirleme, ana maddeleri, başlıkları düzenleme.

3. *Yazma taslağını gözden geçirme/düzenleme-geliştirme: Konuyla ilgili nelere değinildiğini veya değinilmediğini ve konuya nasıl değinildiğini gözden geçirme, düzenleme.*

4. *Yazıyı düzeltme: Dil ve anlatım yönünden, yazım ve noktalama açısından düzeltme.*

5. *Yazıyı ortaya koyma-yayınlama: Yazılı anlatım metninin okurlarla paylaşılması. Bu paylaşımın sınıf panosu, duvar gazetesi, okul dergisi, internet sayfası, yerel gazeteler vs. aracılığıyla gerçekleştirilmesi”.*

Hazırlık aşaması: Bu aşamada öğrencilerin yazma konusunu belirlenir ve öğrencilerle birlikte bu konuyla ilgili bir beyin fırtınası gerçekleştirilerek öğrencilerin konuyla ilgili fikirleri öğrenilir, bilgi birikimleri ölçülmüş olur. Öğrenciler yapılan beyin fırtınasından sonra konunun anahtar kelimelerini belirler ve gerekirse bu konuyla ilgili anahtar kelimeleri de kullanarak araştırma yapabilirler. Öğrenciler konuyla ilgili yeterli araştırma yaptıktan sonra konunun ana ve alt kavramları belirlenir ve öğrencilerin konuya yeterince hâkim olup olmadığından emin olunur. Öğrenciler tüm bunlardan sonra yazılarına bir amaç belirlerler ve konularını sınırlandırarak bu amaca uygun olarak yazı yazarlar. Öğrenciler yazıyı hitap edecekleri okuyucu kitlesini de dikkate alarak yazarlar. Bu bölümde amaç öğrencilerin yazı yazmadan önce hazırlık yapmalarını sağlamaktır. Hazırlık sürecinde konu, amaç belirlenir, araştırma ve sınırlandırma yapılır.

Planlama ve yazı taslağı oluşturma aşaması: Bu aşamada araştırma sonucunda elde edilen bilgilerin yazıda nasıl kullanılacağına karar verilir. Yazma çalışması için bir yazma planı oluşturulur. Yazının giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinde nelerden bahsedileceğine bu bölümde karar verilir. Bu bölümde önemli olan belirlenen konu, amaç doğrultusunda ve okuyucu kitlesi dikkate alınarak yazıda sunulacak olan bilgilerin doğru bir şekilde sıralanmasıdır. Öğrencilerin yazılı anlatım planı oluşturabilmeleri için daha öncesinde öğretmenin örnek bir yazılı anlatım planı oluşturması gerekmektedir. Bu sayede öğrenciler daha öncesinde plan hazırlama deneyimi elde ettiğinden kendi yazılarını yazma süreçlerinde de öğrendiklerini daha doğru uygulayacaktır. Yazılı anlatım planı oluşturulduktan sonra öğrencilerin konuyla ilgili duygu ve düşüncelerini yazmaları için onlara yeteri kadar yazma zamanı verilir. Bu çalışmadan sonra yazının ilk taslağı hazırlanmış olur.

Yazma taslağını gözden geçirme, düzenleme ve geliştirme aşaması: Yapılan hazırlıklar ve yazma planından sonra duygu ve düşünceler yazıya geçirilir. Öğrencilerin burada yapması gereken ise yazısında dile getirdiği duygu ve düşünceleri okumak ve değerlendirmektir. Yazıda eksik görülen noktaların tamamlanması, yanlışların düzeltilmesi gerekmektedir. Konu, ana düşünce ve duyguların net bir şekilde ifade edilmesi gerekmekte ve bu düşünceleri doğrudan desteklemeyen gereksiz ifadeler de yer verilmemelidir. Bu noktada yazının içeriğinin okuyucu tarafından beğenilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmaktadır. Burada amaç öğrencilerin yazılarını okuyup eleştirmelerini ve değerlendirmelerini daha sonra da kendi hatalarını görmelerini sağlamaktır. Böylece öğrencinin aktif olduğu ve hatalarını öz eleştiri yaparak bulunduğu bir aşama gerçekleşir.

Yazıyı düzeltme aşaması: Bu aşamada öğrencilerin ortaya çıkardığı ürünler içerik, yazım ve noktalama açısından ayrıntılı bir şekilde değerlendirilir. Burada önemli olan yazının akıcı olması, yazım yanlışlarının ve anlatım bozukluğunun olmamasıdır. Bu kurallara dikkat edildikten sonra yapılan yanlışlar düzeltilir. Öğrencilerin burada farkına varması gereken şey yazının sadece dış görünüşünün değil içeriğinin de çok önemli olduğunun farkına varmalarıdır. Öğrenciler kendilerini konuşarak daha iyi ifade ederken yazılı bir şekilde ifade etmekte daha çok zorlanırlar ve bu süreç onların kendilerini yazılı olarak ifade etmelerini, yazılarını içerik, yazım ve noktalama, anlatım bozuklukları açısından değerlendirmelerini öğrenmelerini sağlamaktadır.

Yazıyı ortaya koyma, yayınlama ve sunum aşaması: Bu aşamada öğrenciler eksiklerini giderdikleri, yanlışlarını düzelttikleri metinleri yayınlarlar. Bu sayede yazılı anlatım öz becerileri geliştirmiş olurlar ve öğrencilerin kendilerine olan özgüvenleri artar. Özellikle okul dergilerinde veya panolarında yayınlanan öğrenci metinleri öğrencilerin yazılı anlatım isteklerini artırmaktadır.

Öğrencilerin planlı bir şekilde yazmayı öğrenmiş olmaları yazma konusundaki ön yargılarının da azalmasını sağlamaktadır. Planlı yazma kurallarını bilmeyen öğrenciler ne yapacaklarını bilmedikleri için kendilerini ifade edememektedir fakat kurallı ve planlı bir şekilde yazmayı öğrendiklerinden izleyecekleri yol daha belirgin olduğundan aslında yazmanın zor bir şey olmadığını da öğrenmiş olurlar. Bu sebeple öğrencilerin yazılı anlatım becerileri farklı yazma yöntem ve teknikleri de kullanılarak, öğrenciler sürece aktif bir şekilde dâhil edilerek belirli bir plan dahilinde geliştirilmelidir.

2.8. Yazılı Anlatım ve Unsurları

Kurt'a (2015) göre yazılı anlatımın unsurları şöyle sıralanmaktadır:

2.8.1. Yazılı Anlatımda Konu

Yazılı anlatım yapılacağı zaman yapılması gereken ilk şey konunun belirlenmesidir. Konu, metinde ele alınan duygu, düşünce ve olaylardır. “Bu metinde ne anlatılıyor?” sorusunu sorarak metinlerin konusunu belirlemek de mümkündür. Yazılı anlatımın amaçlarından biri de öğrencilerin hayal dünyalarını keşfetmelerini sağlamak, yaratıcı becerilerini geliştirmektir. Bu sebeple öğrencilerin bu özelliklerini geliştirecek güzel, ilgi çekici konular seçmeye özen göstermek önemlidir.

2.8.2. Yazılı Anlatımda Plan

Herhangi bir konuda sıralanacak fikirlerin, olayların ve duyguların belli bir mantık çerçevesinde ele alınması olarak tanımlanabilen plan; yazılı veya sözlü olarak anlatılmak istenen duygu ve düşüncelerin dinleyici veya okuyuculara daha iyi ve etkili bir şekilde aktarılmasına yardımcı olan bir anlatım düzenidir. Plan yapmak hayatımızın her aşamasında yer almaktadır. Plansız yapılan bir işten alınan verim ile planlı yapılan bir işten alınan verim aynı değildir.

2.8.3. Yazılı Anlatımda Kelime

Sözlü ve yazılı anlatımda duygu, düşünce ve hayallerin neticesinde kelimeleri seçerken dikkatli ve titiz davranmak, seçilen kelimeleri yükledikleri anlamlarla uygun bir şekilde kullanmak çok önem taşımaktadır. Söz varlığını geliştirmek için öncelikle kitap okumak şarttır. Kitap okuyan bir öğrenci birçok yeni kelime öğrenir ve yazı yazarken tıkanıp kalmaz. Okuma ve yazma her zaman sıkı bir ilişki içindedir. Okuma becerisi gelişen bir çocuğun yazma becerisi de gelişir. Söz varlığını geliştirmek için sözlük kullanımı da önemlidir.

2.8.4. Yazılı Anlatımda Cümle

Konuşurken güzel cümleler kuramayan bir insanın kendini yazarken de iyi bir şekilde ifade etmesi mümkün değildir. Anlaşılır bir yazının ihtiyacı olan en önemli şeyi sağlam kurulan cümlelerdir. Devrik, fazla uzun, yazım ve noktalama yanlışlarının bulunduğu, anlatım bozukluklarının yapıldığı cümleler güzel bir yazının en büyük düşmanıdır. *Doğru cümleler yerinde kullanılan kelimelerden, iyi paragraflar iyi cümlelerden, iyi işlenmiş bir yazı da iyi paragraflardan oluştuğuna göre cümlenin anlatımdaki önem ortaya çıkmaktadır.*

2.8.5. Yazılı Anlatımda Paragraf

İyi planlanmış bir metinde ana fikri destekleyen ve onun farklı yönlerini ele alan çeşitli fikir, duygu, olay ve olguların ifade edildiği yardımcı düşünce yer alır. Gerek ana düşünce gerekse yardımcı düşünceleri öne sürüldüğü ve savunulduğu bu bölümler paragrafı oluşturur. Paragraf, bir cümleden oluşabileceği gibi bir düşünce etrafında toplanan tümcelerden de oluşabilir. Bir metinde bulunan paragrafların hem kendi içinde hem de birbirleri arasında mutlaka ilişki ve tutarlılık olmalıdır.

2.8.6. Yazılı Anlatımda Başlık

Başlık içerikle mutlaka ilişkili olmalıdır. Konu ve ana fikirden bağımsız bir başlık düşünülemez. Ayrıca insanların ilgisini çekecek çarpıcı başlıklar kullanmak çok önemlidir.

2.9. Yazma Eğitiminin Amaçları

Yazma eğitiminin amaçlarını şunlardır (Göçer, 2010, akt. Doğan, 2022: 39-40):

- Yazma sürecini içselleştirmek; yazma istek ve zevkini kazanmak.
- Yazmada bilgi vermek yanında okuyanların zevk almasını da sağlamak.
- Doğru yazma sorumluluğu kazandırmak.
- Metin oluşturmaktan çok metin oluşturma için öğrencilere gerekli becerileri kazandırmak.

- Sözcüklerin doğru yazılışını, doğru yazım yoluyla doğru söylenişini öğretmek.
- Yazım kurallarını öğretmek.
- Öğrencilerin yazı türlerini tanıma, kendilerini yazılı olarak ifade etme ve yaratıcı yazılar yazmalarını sağlamak.
- Yazarken olaylara, düşüncelere, gerekli ve mantıklı bir düzen verebilmek.
- Yazıyı giriş, gelime ve sonuç ana düzenleyişine göre geliştirmek; ona uygun balık koyabilmek.
- Duyuru, dilekçe, mektup vb.ni, biçim ve anlatım özelliklerine uygun yazabilmek.
- Yaratıcılık isteyen öykü, roman, oyun vb. türler için konu bulmaya, bunları iyi bir düzenleme ve etkili bir anlatımla yazmaya alışmak.
- Kendisinin ya da başkasının yazısını okuyup yazım, anlatım ve anlam yönlerinden düzeltme alışkanlığı kazanmak.
- Yazma eğitimini okullardaki çalışmalarla sınırlı bırakmamak, öğrencilerin okul dışında da yazma alışkanlığı kazanmasını sağlamak.

2.10. Yazılı Anlatım Çalışmalarında Uygulanan Yöntem ve Teknikler

Listeleme/ Kümelendirme: Öğrencilerin konu ile ilgili yazacakları duygu, düşünce, izlenim ve çağrışımları alt alta yazarak listelemeleri etkinliğine dayanmaktadır. Listeleme tekniği, öğrencilerin yazacakları her şeyi toptan görmelerine ve değerlendirmelerine yardımcı olur. Kümelendirme ise, yazmak için verilen bir konunun ya daha küçük parçalara ayrılması ya da tam tersine genişletilerek genellenmesidir (Anılan, 2005).

Kavram Ağı: Öğrencilerin öğrendiklerini gözden geçirmelerini ve öğrendikleri arasında ilişki kurmalarını sağlar. Uygulamadan önce, konunun ana kavramları ya da belli başlı düşünceleri küçük kartlara yazılır ve kartlar rasgele öğrencilere dağıtılır. Daha sonra öğrenciler kartları birbirleriyle değiştirirler. Sonunda öğrencilerden biri elindeki kartta yazılı kavram ya da düşünce hakkında konuşmaya başlar. Onu, kendi söyleyeceklerinin önceki konuşmalarla ilgili olduğunu ya da söylenenlere katılmadığını

düşünen öğrencilerin konuşmaları izler. Böylece tüm öğrencilere öğrenilenler hakkında düşünme ve konuşma fırsatı verilmiş olur (Bölükbaş ve Özdemir, 2009: 30).

Zihin Haritası: “Bu teknik, ön yazma aktivitesi sırasında ortaya çıkan taslaklar, resimler, semboller, karalamalar gibi kelime ve şekillerin bir araya gelmesidir. Düşünce zenginliğinin sağlanması için bu teknik kullanılmalıdır. Bu tekniğin temelindeki teoriye göre insan beynini farklı bölümler harekete geçirmektedir. Kelimeler, mantıklı düşünme ve çözümlene için beynin sorumlu olduğu bölümlerde meydana gelir. Karalama ve taslaklar beynin yaratıcılıktan sorumlu olduğu bölümlerinde ortaya çıkar” (Akt. Duran, 2010: 49).

Not Alma: “Öğrencinin dinlediği ya da okuduğu konunun özünü yakalamak amacıyla kısaltmalar yapması, konuyu resimlemesi, haritalaştırma, sembol kullanma vb. teknikleri kullanmasıdır” (MEB, 2009).

Beyin Fırtınası: Bu teknikte amaç öğrencilerin düşüncelerini özgürce ifade etmelerini sağlamaktır. Öğrencilerin konuyla alakalı aklına gelen her yargıyı, düşünceyi söylemesi esastır. Sınıfta söylenen kelimeler, düşünceler yargılanmaz. Her öğrenci konu ile ilgili görüşlerini ifade edebilir. Söylenenlerin doğruluğu, yanlışlığı, güzelliği tartışılmaz. Burada amaç öğrencilerin sürece aktif olarak katılmasını sağlamak, öğrencilerin hayal dünyalarını geliştirmelerini sağlamaktır. Öğrenciler burada fikir yürütmeyi ve birbirlerinin fikirlerine açık ve anlayışlı olmayı öğrenirler. Bu teknik ile öğrencilerin yaratıcılıkları geliştirilir ve derse olan ilgileri artar. Yazma sürecine eğlenceli bir yöntem olan beyin fırtınası ile başlayan öğrenciler yazılarını daha istekli bir şekilde yazarlar.

Soru-Cevap Yöntemi: Soru-cevap yöntemiyle paralellik gösteren sorularla yönlendirme veya güdülemede öncelikli amaç, konunun gerektirdiği soruların sınıf içerisinde o anda cevaplanması, cevabın mutlak surette öğrenciye buldurulması veya öğretmen tarafından öğrencinin cevabı bulmaya yönelik sorularla yönlendirilmesidir. Bu yöntem öğrencilerde derse karşı ilgiyi artırmanın, aktif düşünmenin ve öğrenme isteğini harekete geçirmenin yanında aynı zamanda sınıf içerisinde ortak ve farklı düşünme alışkanlıkları kazandırarak öz güveni sağlamlaştırmaktadır. Zihinsel ve sözel boyutta gerçekleşen bu eylemde hem öğrencilerin bağımsız ve yaratıcı düşünmelerine fırsat tanınmakta hem de bir yandan önceden hazırlanmış sorulara belirli kalıplarla cevap verme

gibi ezberciliği teşvik eden kötü bir alışkanlık da giderilmeye çalışılmaktadır (Küçük, 2006). Bu yöntemi kullanarak yapılan yazma çalışmalarında öğrencinin öz güveni artacağından yazma süreci daha etkili olacaktır. Konu ile alakalı sorulan sorular ve elde edilen bilgiler ışığında yazma süreci daha kolay tamamlanacaktır.

2.11. Yazma Stratejileri

Geçmişten günümüze oluşturulan Türkçe öğretim programlarında yazma stratejilerine yer verilmiştir. Programda yazmaya yönelik önerilen yöntemler ve bu yöntemlerin amaçları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir (MEB. 2005: 66-68, akt. Temizkan, 2013:100):

Tablo 1. Yazma stratejileri

Yazma Yöntemi	Amaç
Not Alma	Öğrencilerin okunan veya dinlenenlerin önemli noktalarını seçebilmesini, bilgi ve düşüncelerini sınıflandırabilmesini ve sistemli çalışma becerisini kazanmalarını sağlayarak zaman kaybını önlemek
Özet Çıkarma	Öğrencilerin okuduklarını, dinlediklerini/izlediklerini anlamalarını ve anladıklarını, konunun/metnin bağlamına uygun olarak anlatma becerilerini geliştirmek
Boşluk Doldurma	Öğrencilerin anladıklarını kısa ve öz bir şekilde anlatma becerilerini geliştirmek, onlara bilinçli ve düzenli çalışma alışkanlığı kazandırmak
Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	Öğrencilerin öğrendikleri kelime, kavram, atasözü ve deyimleri anlatımlarında kullanmalarını sağlayarak kalıcı kılmak ve böylece söz varlıklarını zenginleştirmek
Serbest Yazma	Öğrencilerin herhangi bir konudaki duygu, düşünce ve hayallerini yazmalarını sağlayarak ifade güçlerini ve yazılı anlatım yeteneklerini geliştirmek
Kontrollü Yazma	Kelimelerin, cümle yapıları ve ifade kalıplarının Türkçenin kurallarına uygun şekilde yazılmasını sağlamak
Güdümlü Yazma	Öğrencilerin bir konu hakkındaki bilgilerini, duygularını ve düşüncelerini etkili bir şekilde anlatma becerilerini geliştirmek
Yaratıcı Yazma	Öğrencilerin yazma yeteneklerini ve yaratıcılıklarını geliştirmek
Metin Tamamlama	Öğrencilerin okuduklarından hareketle duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmek, onları etkin duruma getirerek yorum yapma ve fikir yürütme becerilerini geliştirmek
Tahminde Bulunma	Öğrencilerin okuduklarından hareketle duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmek, onları etkin duruma getirerek yorum yapma ve fikir yürütme becerilerini geliştirmek

Tablo 1'in devamı

Yazma Yöntemi	Amaç
Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma	Öğrencilerin kendilerine özgü ifade şekillerini ve üslûplarını geliştirmek
Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	Öğrencilerin hangi türde yazmaya yatkın olduklarını belirleyerek yaratıcılıklarını o yönde geliştirmek
Duyulardan Hareketle Yazma	Öğrencilerin algılama güçlerini ve dikkatlerini geliştirmek
Grup Olarak Yazma	Öğrencilerin çevreleriyle iletişim kurmalarını, iş birliği yapmalarını ve birbirleriyle etkileşimde bulunarak grup bilinci kazanmalarını sağlamak, böylece kişisel gelişimlerine yardımcı olmak
Eleştirel Yazma	Öğrencilerin olay ve durumlara tarafsız bakma, yorum yapma, fikir ve çözüm üretme becerilerini geliştirmek

Not alma yönteminde amaç öğrencilerin dinledikleri ya da okudukları metinde geçen önemli noktaları belirleyebilmesini ve hatırlamasını sağlamaktır. Burada öğrenci önemli gördüğü bilgileri aklında tutar ve özgün cümleleriyle ifade eder böylece metinde yer alan önemli bilgiler öğrencinin belleğinde yer edinmiş olur. Gerekli bilgiler not alındığı için de metnin tekrar tekrar dinlenmesi veya okunması gerekmeyeceğinden zaman kaybı da önlenmiş olur.

Özet çıkarmada öğrenciler okuduklarını ya da dinlediklerini kendi cümleleriyle baştan sona kadar akıllarında kaldığı kadar yazarlar. Burada önemli olan öğretmenin öğrencilere doğru bir özet çıkarmanın nasıl olması gerektiğini anlatmasıdır. Özet çıkarmada önemli olan öğrencilerin metni kısa ve öz bir şekilde ifade etmesidir. Öğrencilerin hep aynı şeyleri tekrar etmemeye dikkat etmeleri gerekir. Metnin ana fikrine özette mutlaka yer verilmelidir. Özgün cümleler kurarken kişisel görüşleri işin içine katmamaya dikkat etmek de önemlidir.

Boşluk doldurmada öğrencilerin dikkat etmesi gereken en önemli şey metnin anlam bütünlüğüdür. Metinde boş bırakılan yerler metnin tamamı göz önüne alınarak doldurulur. Önemli olan boşluğa getirilen ifadelerle metnin bütünü tutarlılık ve uyum içinde olmasıdır. Sonuçta anlamlı bir bütünü ortaya çıkması önemlidir.

Öğrenciler Türkçe dersinde birçok atasözü ve deyim öğrenmekle beraber bunların çoğunu günlük hayatta ve veya yazılarında kullanmadıkları için unutmaktadırlar. Bu sebeple kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma yöntemi sayesinde öğrencilerin öğrendikleri bu atasözü, deyim ve kelimeleri yazılarında kullanmaları onların söz varlıklarını zenginleştirecektir.

Serbest yazma yönteminde amaç öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini özgür bir şekilde geliştirmelerini sağlamaktır. Öğrenciler kendi seçtikleri konuyla ilgili düşüncelerini ifade ederler. Bu yazma yöntemi sayesinde öğrencilerin hangi metin türünde hangi konuda yazmaya istekli olduğu belirlemek mümkündür. Serbest okuma yöntemi öğrencileri özgür bıraktığından yaratıcı yazma becerilerini geliştirmek için de büyük bir fırsattır.

Kontrollü yazmada öğretmen tarafından belirlenen metin türünde ve konusunda öğrenciler yazı yazmaktadırlar. Bu yazma yönteminde ise amaçlanan öğrencilerin Türkçenin yazım ve noktalama kurallarına dikkat ederek yazmasıdır. Öğrencilerin yazı yazarken en çok zorlandığı konulardan biri de yazım ve noktalamaya dikkat etmektir. Bu yazma yöntemi sayesinde öğrenciler yazılarını noktalama ve yazım yanlışları konusunda denetlemeyi ve düzeltme yapmayı öğreneceklerdir.

Güdümlü yazma yönteminde öğretmen mutlaka konu ile ilgili bilgilendirme ve tartışma yapar. Bu uygulamaların sonucunda öğrenci belirlenen konuyla ilgili yeterli bilgi sahibi olur. Burada yapılması gereken ise belirlenen konu ile ilgili yapılan tartışmalardan ve verilen bilgilerden hareketle duygu ve düşünceleri ifade etmektir.

Yaratıcı yazma yönteminde de öğrenciler yazacakları metin türü ve konusunda özgür bırakılırlar çünkü burada amaç onların hayal dünyalarını harekete geçirmek ve yaratıcı yazma becerilerini geliştirmektir. Düzenli tekrarlanan yaratıcı yazma etkinlikleriyle öğrencinin yazma becerisini geliştirmek mümkündür.

Genelde olaya dayalı metinlerde kullanılan metin tamamlama yönteminde öğrenciler okuduklarından hareketle olayların ilerleyişi tahmin ederler, hayal ederler, olayları neden-sonuç ilişkisi içerisinde belirli bir anlam bütünlüğü oluşturarak sıralarlar.

Tahmin etme yöntemiyle öğrencinin yazı yazma sürecine etkin katılımı sağlanır. Öğrenci bu yöntem sayesinde fikir yürütme becerisini geliştirir. Öğrencinin metne ve yazı yazmaya ilgi, istek ve merakının artması sağlanır.

Bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma yönteminde öğrenciler verilen metni kendi özgün cümleleriyle baştan yazarlar. Bu yöntemin öğrencilere kazandırdığı en büyük beceri kendini ifade etme becerisidir. Öğrenciler kendilerine özgü bir yazma tarzı ve üslubu geliştirirler.

Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma yöntemi öğrencilerin hangi metin türünü yazmaya daha istekli ve daha yatkın olduğunu anlamamız için çok etkili bir yöntemdir. Bu yöntem sayesinde öğrenci de başarılı olduğu metin türünü keşfedecektir. Bu sayede hangi metin türünde iyiyse o metin türünde yazacağından yazmaya olan ilgisi artacaktır.

Duyulardan hareketle yazma yönteminde öğrencilere gösterilen bir görsel, izletilen bir video veya dinletilen bir müzikten sonra yazma süreci başlar. Burada amaç öğrencilerin algıladıklarını yazıya dökmelerini sağlamaktır. Bu yöntem sayesinde öğrencilerin görsel okuma becerisi gelişir. Görselleri ayrıntılı bir şekilde okuyup anlamlandıran öğrenci daha kolay bir yazma süreci gerçekleştirir.

Grup olarak yazmada öğrenciler iş birliği yaparak yazma becerisi kazanırlar. Sorumluluk alma, iletişim kurma, uyum içinde çalışma becerilerini geliştirmelerini sağlar. Hep birlikte ortaya bir ürün çıkarmak öğrencilerin yazmaya olan isteğini artırtabileceğinden etkili yöntemlerden biridir.

Eleştirel yazmada en önemli amaçlardan biri olaylara tarafsız bir şekilde bakmaktır. Tarafsız ele alınan olaylar farklı bakış açılarından da değerlendirilir ve sonrasında ortaya çıkan duygu ve düşünceler yazıya aktarılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ/MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada, okuma yazma güçlüğü yaşayan ortaokul öğrencilerinin okuma yazma becerilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Herhangi bir konuda bilgi toplamak ve sorunları çözmek için en doğru yöntem eylem araştırmasıdır. Bu çalışmanın özellikleri göz önünde bulundurulduğunda çalışmaya en uygun araştırma deseninin eylem araştırması olduğu görülmüştür. Eylem araştırması durumsaldır (Köklü, 1993); işbirliğini teşvik eder (Johnson, 1993); sosyal durum çalışmasıdır (Elliot, 1991: 69); öğretmen, yönetici vb. uygulayıcıların diğer uygulayıcılarla iş birliğinde bulunarak yaptıkları araştırmalardır (Beyhan, 2013: 68). Eylem araştırmasının temel özellikleri Johnson (2005: 22-24) tarafından ifade edilmiştir. Eylem araştırması sistemattir; yanıtı bilinen bir soru ile başlamaz; eylem araştırmasında veri toplamaya başlamadan plan yapılmalıdır; gözlemler düzenli olmalıdır. Eylem araştırmalarının süresi değişebilir. Eylem araştırmaları bazen bir kuram üzerine oluşturulabilir (Akt. Duban, 2008: 64-65).

3.2. Eylem Araştırması Süreci

Bilgileri Toplama: Araştırmacı araştırma sürecinin problem belirleme basamağında araştırma yapılan konuyla ilgili önceki yıllarda öğrenciler üzerinde yaptığı gözlemleri dikkate almıştır. Araştırmacı öğrenci olduğu yıllarda da gözlemlediği gibi öğretmenlik yaptığı yıllarda da öğrencilerin birçoğunun okuma-yazma becerilerinin yeterli düzeyde olmadığını tespit etmiştir. Öğrencilerin kitap okumaya olan isteğinin gün geçtikçe azaldığı ve her geçen yıl kitap okumaya ayrılan sürenin de azaldığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin yazma etkinliklerini bir ceza olarak algıladığı, yazma sürecinde belirli bir plan olmadığı gözlemlenmiştir. Bu problemin var olduğu öğrenci algılarından hareketle kanıtlanmalıdır ve bu sebeple de öğrenci ön algılarına başvurulmuştur. Eylem araştırmasında da önemli olan problemi tespit etmek ve çözmek olduğundan eylem araştırması modeli bu çalışma için en uygun model olacaktır.

Bilgileri Toplama: Problem tespit edildikten sonra alanyazın taraması yapılarak araştırması yapılan konuyla ilgili daha önce yapılan çalışmalar incelenmiştir. Özellikle okuma ve yazma konusunda karşılaşılan engeller ve sorunlar hakkında bilgi toplanmıştır. Öğrencilerin okuma ve yazma becerilerini geliştireceği düşünülen yöntem ve teknikler, okuma yazma becerisi ile ilgili Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımlar, okuma yazma süreçleri hakkında bilgi toplanmıştır. Özellikler temel dil becerileri, okuduğunu anlama süreci ve yazma sürecinin belirli bir plan dâhilinde gerçekleşmesinin önemi üzerine de bilgiler toplanmıştır.

Bilgileri Yorumlama: Araştırmanın literatür taraması değerlendirildiğinde temel dil becerilerinin birbirinden ayrılmaz bir bütün olduğu, becerilerin herhangi birinde olumlu veya olumsuz gelişmeler olduğunda diğerlerini de etkilediği tespit edilmiştir. Teknolojik gelişmelerin de bu temel becerilerin gelişmesini engellediği dikkatleri çekmiştir. Planlı yapılan etkinliklerin ve çalışmaların bu becerileri geliştirmede çok önemli olduğu fark edilmiştir. Okuduğunu anlama aşamasının okuma becerisini geliştirme sürecindeki önemi kavranmıştır. Yazma becerisini geliştirmenin diğer becerileri geliştirmeye oranla biraz daha zor olduğu ama planlı bir süreç uygulanırsa ve doğru yöntem ve tekniklerden yararlanılırsa bu becerinin de gelişmesinin çok zor olmadığı görülmüştür. Bu yorumlardan hareketle bir uygulama planı tasarlanmıştır ve uygulama içeriğine de yorumlar yansıtılmıştır.

İşlenmiş Verilere Göre Uygulamayı Gerçekleştirme: Bilgi toplama ve bilgileri yorumlama süreçlerinden hareketle araştırmaya uygun bir çalışma programı gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma planı şöyledir:

Tablo 2. Araştırmanın eylem planı

Tarih	Eylem
Eylül-Ekim 2021	Problemin belirlenmesi ve sınırlandırılması
Ekim-Kasım 2021	İlgili alan yazının taranması
Kasım-Aralık 2021	Araştırma yönteminin belirlenmesi
Aralık 2021-Ocak 2022	Veri toplama araçlarının geliştirilmesi
Ocak-Nisan 2022	Verilerin toplanması
Nisan-Mayıs 2022	Verilerin dökümü
Mayıs- Haziran 2022	Bulguların yorumlanması
Haziran-Temmuz 2022	Sonuç ve önerilerin yazılması

12 Saatlik Okuma Yazma Uygulamalarının Gerçekleştirilmesi

Türkçe Dersi Okuma Yazma Eğitimi Uygulama Plânı

Zaman: 2021-2022 Eğitim Öğretim Yılı II. Dönemi

Sınıf: 6/K

Uygulayıcı Öğretmen: Gizem Meriç

Toplam Süre: 12 Ders Saati

1. Hafta: Öğrencilerin okuma ve yazma becerilerindeki durumunu ve bu becerilere yönelik ön algılarını tespit etmek amacıyla okuma-yazma ön algı sorularından oluşan (ekte bulunan) ön algı tespit soruları öğrencilere yazılı olarak sorulmuştur. Öğrencilere okuma, okuduğunu anlama süreci, yazma sürecini planlama ile ilgili kısa bir bilgilendirme yapılmıştır. Daha sonrasında ise öğrencilere verilen görselden hareketle ‘Dostluk’ konulu bir kompozisyon yazdırılmıştır (MEB yardımcı kaynaklar, 4. sınıf 3. tema Erdemler)

2. Hafta: ‘Stardi’nin Kitaplığı’ isimli metin önce sessiz okuma yöntemiyle okunmuştur. Daha sonra sesli okuma sırasında not alarak dinleme yapılmış, sonrasında metnin etkinlikleri cevaplanmıştır (MEB yardımcı kaynaklar 4. sınıf 1. tema). Metnin etkinlikleri cevaplandıktan sonra ise öğrencilere ‘Okuduğunu Anlama ve Çözümleme Becerileri Ölçeği’ni’ doldurmaları istenmiştir.

3. Hafta: Öğrencilere ‘Ateş Pahası’ isimli metin okutulmuş ve bir metinden hareketle yeni bir metin yazma yöntemiyle öğrencilerden metnin unsurlarını değiştirerek yeni bir hikâyeye yazmaları istenmiştir (MEB yardımcı kaynaklar, 6. sınıf 2. tema).

4. Hafta: Mektup türü hakkında bilgilendirme yapıldıktan sonra öğrencilerden mektup yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin yaratıcı yazmalarını geliştirmek amacıyla yaşayan veya vefat etmiş olan herkese mektup yazabilecekleri ifade edilmiştir. Öğrencilerin duygularını ifade edebilecekleri en etkili metin türü şiir olduğundan serbest yazma yöntemi kullanılarak şiir yazmaları istenmiştir.

5. Hafta: Öğrencilere kompozisyon yazma ve planlı yazma süreci ile ilgili ayrıntılı bilgi verilmiş ve güdümlü yazma yöntemi kullanılarak kompozisyon yazmaları istenmiştir. ‘Yazma Becerileri Değerlendirme Ölçeği’ öğrenciler tarafından doldurulmuştur.

6. Hafta: Öğrencilerin ilk haftadan son haftaya kadar okuma-yazmaya karşı oluşturdukları ön yargıların değişimini gözlemlemek amacıyla ‘Son Algı Açık Uçlu

Okuma Yazma' soruları öğrenciler tarafından cevaplanmış, 'Yazılı Anlatım Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı' öğretmen tarafından doldurulmuştur.

Sonuçları Değerlendirme: Araştırma sonucunda elde edilen verilerden hareketle tespit edilen sorunların çözümüne yönelik anlamlı bir sonuca varılıp varılmadığı değerlendirilmiştir.

3.3. Çalışma Grubu

Bu çalışmanın uygulama kısmında amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örneklemede en önemli kurallardan biri seçilen kişilerin, olayların veya nesnelerin örneklemin problemiyle ilgili olmasıdır. Bu çalışmada ölçüt olarak araştırmacının uygulama yapacağı sınıfın dersine girdiği sınıf olması, sadece bir sınıf seçilmesi ve öğrenci sayısının 40'ı aşmaması kabul edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunda, 2021-2022 eğitim öğretim yılında İstanbul iline bağlı Arnavutköy ilçesinde bir devlet okulunda 6. Sınıfa devam eden 40 öğrenci yer almaktadır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Eylem araştırmasında derin ve geniş bir bilgi ve bulgu toplama söz konusudur ve bu sebeple çeşitli veri toplama araçlarından yararlanması gerekmektedir. Veri toplama araçlarının çeşitli olması uygulamanın güvenilirliğini de arttıracaktır. Veri toplama araçları araştırmanın konusu, amacı, örnekleme doğrultusunda belirlenir. Bu çalışmada Ön Algı Açık Uçlu Öğrenci Anketi (Okuma ve Yazma), Son Algı Açık Uçlu Öğrenci Anketi (Okuma ve Yazma), Okuduğunu Anlama ve Çözümleme Becerileri Ölçeği, Yazma Becerileri Değerlendirme Ölçeği, Yazılı Anlatım Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı olmak üzere toplam 7 veri toplama aracı kullanılmıştır.

Ön Algı ve Son Algı Açık Uçlu Öğrenci Anketi (okuma, yazma) : Okuma ve yazma çalışmalarından önce öğrencilerin okuma düzeylerinin ve yazılı anlatımlarının tespit edilmesinin yanında okuma ve yazmada yaşadıkları sorunları, okuma ve yazmaya karşı olumlu veya olumsuz ön yargıları ortaya çıkarılır. Nitel araştırmalarda kullanılan ön algı ve son algı açık uçlu öğrenci anketi ayrıntılı veri toplama imkanı sağlandığı ve öğrencilerin araştırma sürecinde ön algılarının değişimini gözler önüne serdiği için önemlidir.

Okuduğunu Anlama ve Çözümleme Becerileri Ölçeği: Bu ölçek, öğrencilerin okuma ve okuduğunu anlama becerisini değerlendirmesini sağlamak amacıyla kullanılmıştır. Kullanılan bu ölçek sayesinde öğrenciler okuma ve okuduğunu anlama sürecindeki eksiklerini tespit edecektir. Ayrıca ölçekte yer alan ölçütler sayesinde öğrenciler becerilerini geliştirmek için neler yapmaları gerektiğinin fark edecektir. Uygulanan bu ölçekten elde edilen sonuçlardan hareketle araştırmacı da öğrencilerin durumunu onların gözünden tespit etme şansı elde etmiş olacaktır. Ölçekten elde edilen veriler hem araştırma sürecinde hem de araştırmada elde edilen verileri yorumlamada etkili olacaktır.

Yazma Becerileri Değerlendirme Ölçeği: Bu ölçek öğrencilerin yazma becerilerini değerlendirmesini sağlamak amacıyla kullanılmıştır. Dört temel dil becerisi arasında öğrencilerin geliştirmekte en çok zorlandığı beceri yazma becerisidir. Öğrenciler bu değerlendirme ölçeğini yanıtlayarak hem yazma becerilerini değerlendirip eksiklerini fark eder hem de yazma becerisi geliştirme sürecinde nelere dikkat etmeleri gerektiğini öğrenirler.

Yazılı Anlatım Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı: Araştırmacı bu ölçeği yazılı ürünlerden veri toplayabilmek için kullanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada veriler, betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Betimsel analizde araştırmacılar tarafından daha önceden belirlenen temalara göre veriler analiz edilip kodlanır (Yıldırım ve şimşek, 2016: 239). Bu araştırmada da veriler araştırmacı tarafından daha önceden belirlenen temalara göre analiz edilip yorumlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Ortaokul Öğrencilerinin Araştırmaya Başlamadan Önce Okumaya Karşı Algıları ve Okuma Zorlukları

Bu bölümde öğrencilerin okuma durumları tespit edilecektir. Öğrencilere okuma becerisine yönelik etkinlikler yapılmadan önce öğrencilerin okumaya karşı olumlu veya olumsuz ön algıları tespit edilmiştir ve okuma becerisini geliştirmede kullanılacak etkinlikler bu verilere göre düzenlenmiştir.

4.1.2. Araştırmaya Katılan Ortaokul Öğrencilerinin Okumaya Karşı Ön Algıları

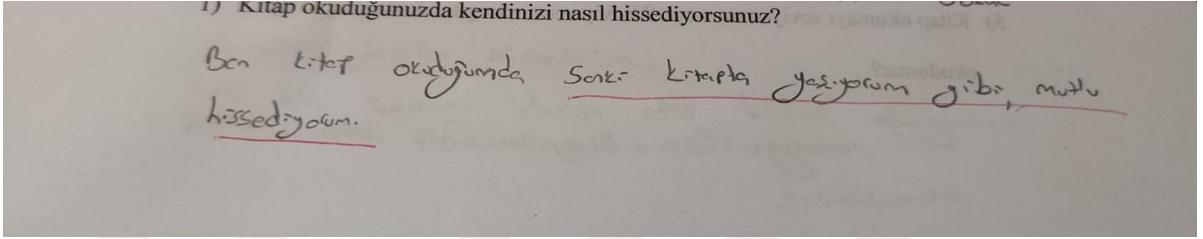
Araştırmanın bu aşamasında elde edilen ön algı verileriyle okumanın öğrenciler için ne ifade ettiği belirlenmiştir.

Tablo 3. Araştırmanın çalışma grubunun okumayla ilgili ön algıları

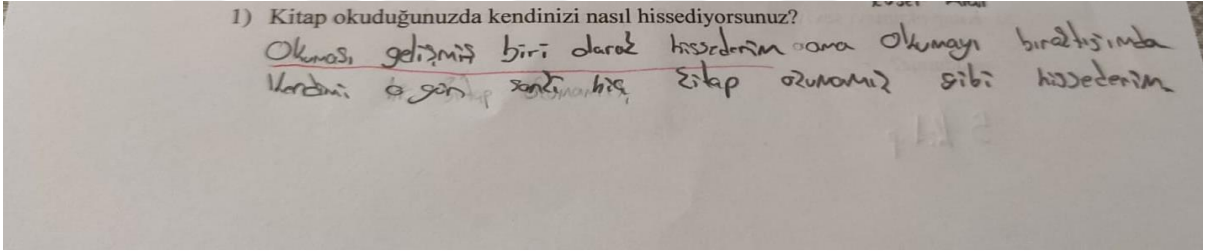
Kodlar	(f=37)
İyi hissediyorum.	10
Kitabın içindeymiş gibi hissediyorum.	7
Huzurlu ve mutlu hissediyorum.	7
Rahat hissediyorum.	6
Seviyorum.	2
Güzel hissediyorum.	2
Bilgili hissediyorum.	1
Karmaşık duygular hissediyorum.	1
Sıkılıyorum, sevmiyorum.	1

Araştırmanın katılımcıları ön algı açık uçlu okuma anketinin uygulandığı gün sınıfta bulunanlardan sadece bir tanesi okuma için “Sıkılıyorum, sevmiyorum” cevabını vermiştir. Becerilerin geliştirilebilmesi için önemli olan öğrencilerin bu beceriyi geliştirmeye istekli olmasıdır. Uygulanan ankete verilen cevaplara bakıldığında ise sadece bir öğrencinin olumsuz bir cevap verdiği görüldüğünden yapılan etkinliklere öğrencilerin istekli olduğu görülmüştür. Verilen cevaplara bakıldığında öğrencilerden 10’u “Kitap okuduğunuzda kendinizi nasıl hissediyorsunuz?” sorusuna “ İyi hissediyorum.” cevabını

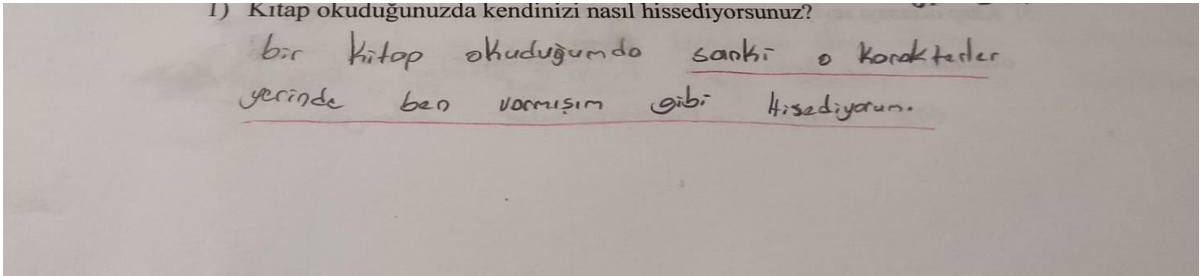
vermiştir. Öğrencilerden 7'si ise "Kitabın içindeymiş gibi hissediyorum." cevabını vererek kitap okumanın güzelliğini derinden yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerden 6'sı ise "Rahat hissediyorum." cevabını vererek kitap okumanın insanda oluşturduğu iç huzura vurgu yapmıştır. Genele bakıldığında öğrencilerin kitap okumaya karşı olumsuz bir ön yargı içinde olmadıkları görülmüştür. Öğrenciler kitap okurken kendilerini rahat, huzurlu, mutlu, iyi, bilgili, kitabın içindeymiş gibi hissettiklerini belirtmiştir. Öğrencileri kitap okumakla ilgili ön algıları şu şekildedir:

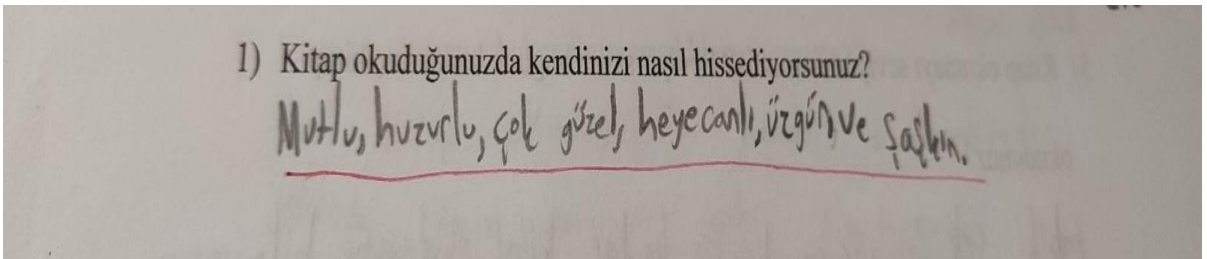
Şekil 1. Ö33 kodlu öğrenci

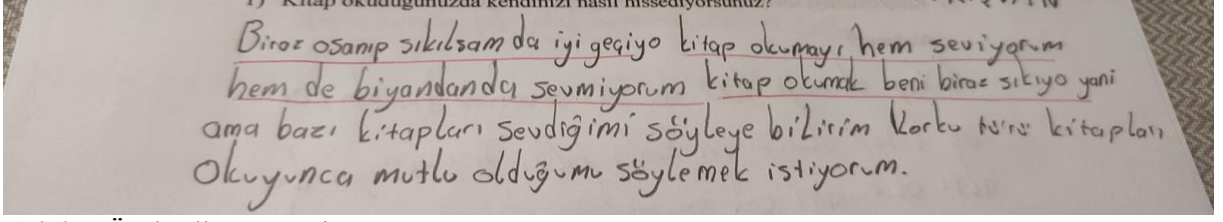
Şekil 2. Ö1 kodlu öğrenci

Şekil 3. Ö3 kodlu öğrenci

Şekil 4. Ö4 kodlu öğrenci

Şekil 5. Ö5 kodlu öğrenci

4.3. Araştırmanın Çalışma Grubunun Okudukları Kitaplar Hakkındaki Görüşleri

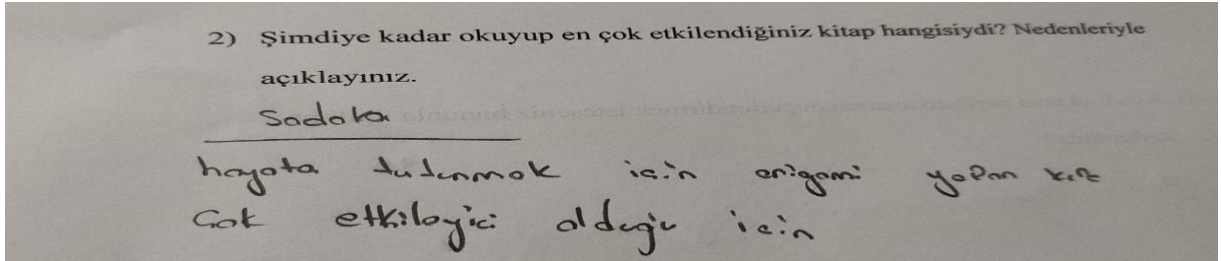
Okuma çalışmalarına başlamadan önce öğrencilerin okudukları kitapların türü ve içeriği hakkında bilgi edinmek önemlidir. Böylece öğrencilerin hangi tür kitapları okumayı sevdiğini, aynı zamanda öğrencilerin okudukları kitapları ve bu kitapların içeriğini hatırlayıp hatırlayamadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4. Araştırmanın çalışma grubunun en çok etkilendiği kitap

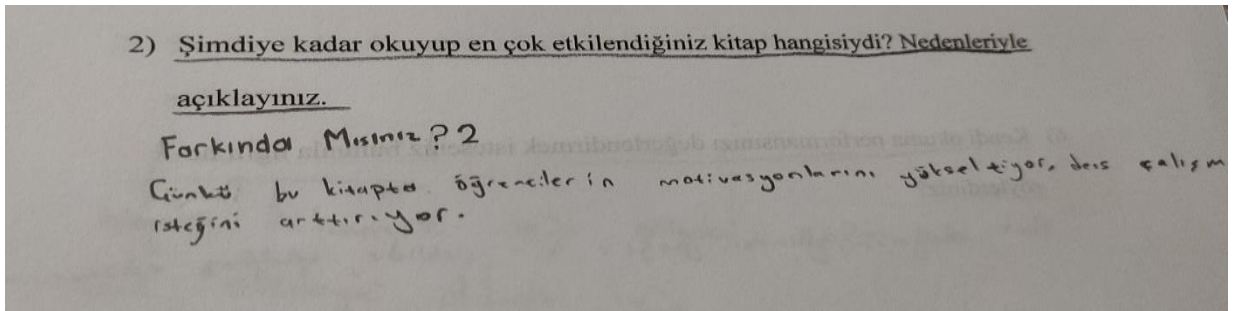
Kitap	(f=37)
Eyvah Kitap	5
Hatırlamıyorum.	5
Kraliçeyi Kurtarmak	2
Sadako	2
Küçük Prens	1
Çılgın Dedemin Zaman Makinesi	1
Müthiş Psikoloji	1
Mahallede Sinema Var	1
Öldür Yeter	1
Alices ve Maceraları	1
Tom Sawyer	1
Altın Beyinli Adam	1
Canım Arkadaşım	1
Korku Zindanı	1
Bütün Kitaplar	1
Pamuk Prenses ile Yedi Cüceler	1
Pinokyo	1
Hurma Fidanları	1
Osmanlı Devleti	1
Kuşların Dili	1
Postayla Gelen Deniz Kabuğu	1
Yarım Leblebi	1
Yazgı	1
Hiç Kızmamış Öğretmen	1
Umut Hikayeleri	1
Farkında mısınız?	1
Şimdiki Çocuklar Harika	1

Okuma çalışmalarına başlamadan önce öğrencilerin ilgi duyduğu kitap türlerini belirlemek önemlidir. Öğrencilerin ilgi duydukları metin türü ve sebeplerini belirlemek amacıyla öğrencilere “Şimdiye kadar okuyup en çok etkilendiğiniz kitap hangisiydi?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcılardan 5 tanesi okuduğu kitaplardan en çok hangisinden etkilendiğini hatırlayamamıştır. Öğrencilerden 5 tanesi “Eyvah Kitap”, 2 tanesi “Kraliçeyi Kurtarmak” ve 2 tanesi de “Sadako” isimli kitaplardan daha çok etkilendiğini belirtmiştir. Genele bakıldığında öğrencilerin macera içeren kitapları daha çok sevdikleri görülmüştür. Öğrencilerin çoğu kendi seviyesine uygun kitapları okurken bazıları da seviyesine uygun olmayan kitapları okumayı tercih etmiştir. Öğrencilerin yanlış kitap seçiminin bu soruyla belirlenmiş olması da araştırmaya ışık tutmuştur ve öğrenciler doğru kitap seçimi hakkında bilgilendirilmiştir.

Bu incelemelerden hareketle öğrenciler kitaplardan etkileyici olması, güzel olması, bakış açısını değiştirmesi, macera kitabı olması, motivasyonu artırması, hayat dersi vermesi, gerçek hayatı hatırlatması, yol göstermesi, kitap okumanın önemini anlatması, konusunun güzel olması, ilgi çekici olması gibi sebeplerden etkilenmiştir. Öğrencilerin soruya verdikleri cevaplara bakıldığında etkilenme sebeplerini ayrıntılı bir şekilde açıklayamadıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin çoğu soruya kısa kısa cevaplar vermiştir. Öğrencilerin en çok etkilendikleri kitapla ilgili görüşleri şu şekildedir:

Şekil 6. Ö11 kodlu öğrenci

Şekil 7. Ö19 kodlu öğrenci

2) Şimdiye kadar okuyup en çok etkilendiğiniz kitap hangisiydi? Nedenleriyle açıklayınız.

Kraliçeyi Kurtarmak

Karakterleri ve konusu çok güzeldi.

Şekil 8. Ö27 kodlu öğrenci

2) Şimdiye kadar okuyup en çok etkilendiğiniz kitap hangisiydi? Nedenleriyle açıklayınız.

Yazgı çünkü bana çok bilgi verdi hayatında ne doğru ne yanlış hepsini açıklıyor o bana hayat hocası gibiydi ona onu ele verdim yani okul kütüphanesine verdim

Şekil 9. Ö4 kodlu öğrenci

2) Şimdiye kadar okuyup en çok etkilendiğiniz kitap hangisiydi? Nedenleriyle açıklayınız.

1. Hiç kızmamış öğretmen

2. Kalbin sesi

1. si bu kitabın bütün konularını gerçekte yaşadığım için çok güzel

2. si bu kitapta herşeyi güzel bir şekilde öğrenmiş olduğum için.

Şekil 10. Ö3 kodlu öğrenci

2) Şimdiye kadar okuyup en çok etkilendiğiniz kitap hangisiydi? Nedenleriyle açıklayınız.

Sadako

Kitap etkileyici bir his yandırıyor insanı kendine geliyor ve savaşı var yani çocuğumuz bir insan var bir bomba ile sizin hastalanması ve ölmesi.

Şekil 11. Ö1 kodlu öğrenci

2) Şimdiye kadar okuyup en çok etkilendiğiniz kitap hangisiydi? Nedenleriyle

açıklayınız. Umur Hıncelbi, Anne hayat ders veriyordu.

Şekil 12. Ö33 kodlu öğrenci

4.4. Araştırmanın Çalışma Grubunun Kitap Okumanın Kazandırdıkları ile İlgili Görüşleri

Okuma eğitiminde okuma becerisinin etkili bir şekilde geliştirilebilmesi için öncelikle öğrencilerin okumanın önemini anlamasını gerekmektedir. Kitap okumanın kendisine ne gibi bir katkısı olduğunu sorgulayan ve bunu düşünerek ifade eden bireyler okuma becerisini geliştirme sürecinde daha bilinçli olacaktır. Öğrenciler bu sorgulama sayesinde okuma becerilerini eleştirecek ve geliştirmesi gereken yönleri fark edecektir.

Tablo 5. Araştırmanın çalışma grubunun kitap okumanın kazandırdıkları ile ilgili düşünceleri

	(f=37)
Evet düşünüyorum.	9
Sözcük dağarcığımı geliştirir.	7
Okuma becerimi geliştirir.	6
Bilgilendirir.	6
Yorumsuz.	3
Hayal gücümü geliştirir.	3
Eğlendirir.	1
Zekamı geliştirir.	1
Kendimi daha iyi ifade etmemi sağlar.	1

Tablo incelendiğinde 37 öğrenciye yöneltilen “*Kitap okumanın size bir şeyler kazandırdığını düşünüyor musunuz?*” sorusuyla öğrencilerin kitap okumanın faydaları konusundaki ön algılarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Öğrencilerden 9’u kitap okumanın kazandırdığı becerileri ayrıntılarıyla açıklamak yerine sadece “*Evet düşünüyorum.*” cevabını vermiştir. Bu soruya verilen cevaplar arasında en fazla frekansa sahip cevabın bu olması da öğrencilerin kendilerini yazarak ifade etme becerilerinin yetersiz olduğunu bir kez daha kanıtlamaktadır. Öğrenciler sorulara uzun cevaplar

vermekten kaçınmakta ve kısa cevaplar vererek soruları geçiştirmektedir. Öğrencilerden 3'ünün bu soruyla alakalı hiç yorum yapmamış olması da bu çıkarımı desteklemektedir. Geriye kalan öğrencilerin cevaplarına bakıldığında ise öğrencilerden 7'si "Sözcük dağarcığımı genişletir.", 6'sı "Okuma becerimi geliştirir." 6'sı "Bilgilendirir." şeklinde yorumda bulunmuştur. Genele bakıldığında ise ayrıntılı yorumlar yapılmasa da öğrencilerin kitap okumanın yararlı olduğunu bildikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin kitap okumanın kazandırdıkları ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

3) Kitap okumanın size bir şeyler kazandırdığını düşünüyor musunuz?
Yani eh işte okuyunca okumanın gelişeceğini düşünüyorum benim kendime göre düşünsem o yani bazen beni rahatlatır kitap zaten severim yani babam kitabı okumamı çok ister hatta ama ben bazen nadir denebilir kitabı okudum.

Şekil 13. Ö5 kodlu öğrenci

3) Kitap okumanın size bir şeyler kazandırdığını düşünüyor musunuz?
Hayal gücümü genişletti.

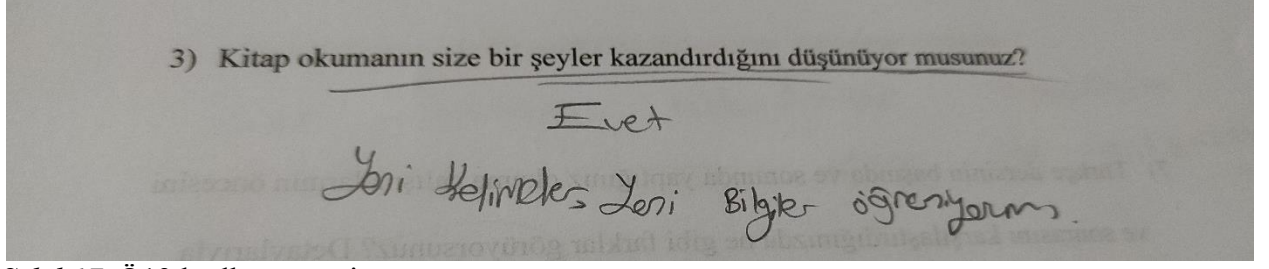
Şekil 14. Ö32 kodlu öğrenci

3) Kitap okumanın size bir şeyler kazandırdığını düşünüyor musunuz?
Evet sözcük dağarcığımı genişlettiğim

Şekil 15. Ö36 kodlu öğrenci

3) Kitap okumanın size bir şeyler kazandırdığını düşünüyor musunuz?
Evet okumamı hızlandırıyor dilmediğim kelimelerin anlamını anlamamı anlamamı anlamamı

Şekil 16. Ö22 kodlu öğrenci

Şekil 17. Ö13 kodlu öğrenci

4.5. Araştırmanın Çalışma Grubunun Kitap Okumaya Verdiği Önceliğin İncelenmesi

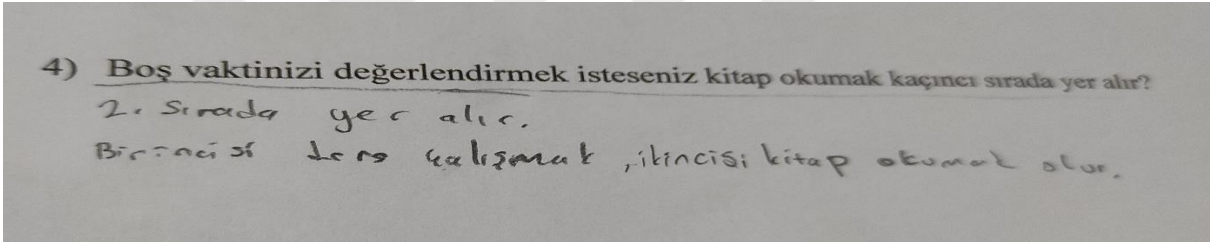
Araştırmanın bu bölümünde araştırmaya katılan öğrencilere “Boş vaktinizi değerlendirmek isterseniz kitap okumak kaçınıcı sırada yer alır?” sorusu yöneltilerek öğrencilerin boş vakitlerini nasıl değerlendirdikleri ve boş vakitlerini değerlendirmek için yaptıkları etkinlikler arasında kitap okumanın kaçınıcı sırada yer aldığını tespit etmek amaçlanmıştır.

İnsanların hayatında hangi amacı, kişiyi, eylemi önde tuttuğunu bilmesi gerekmektedir çünkü önceliklerimiz aynı zamanda bizim kişiliğimizi de ortaya koyuyor. Gün içinde yapacaklarımızı planlarken, kararlar verirken hep önceliklerimize dikkat ederek hareket ediyoruz. Bundan hareketle öğrencilerin de önceliklerinin belirlenmesi çalışma için büyük önem arz etmektedir. Önceliklerini sıraya koyabilen, bunların farkında olan bir öğrenci hem günlük hayatında plan yaparken hem de kararlar alırken daha doğru adım atabilecektir.

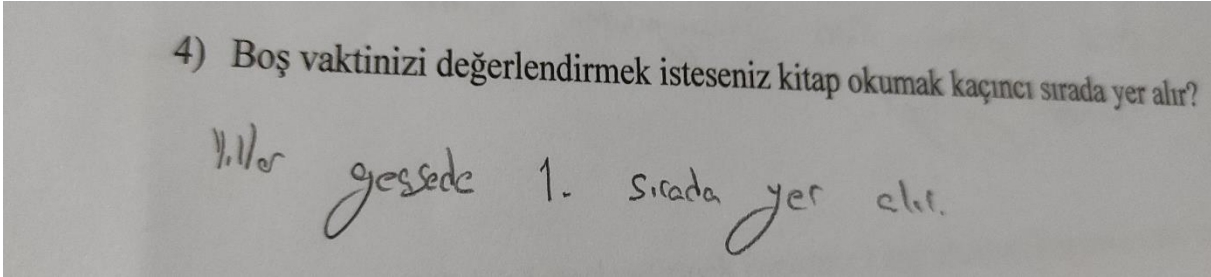
Tablo 6. Araştırmanın çalışma grubunun boş vakitlerini değerlendirecekleri zaman kitap okumayı kaçınıcı sıraya koyacakları ile ilgili görüşleri

Kodlar	(f=37)
2. sırada yer alır.	16
3.sırada yer alır.	6
1.sırada yer alır.	5
5.sırada yer alır.	3
Yorumsuz.	3
4.sırada yer alır.	1
6.sırada yer alır.	1
8.sırada yer alır.	1
Kitap okumaya zaman kalmaz.	1

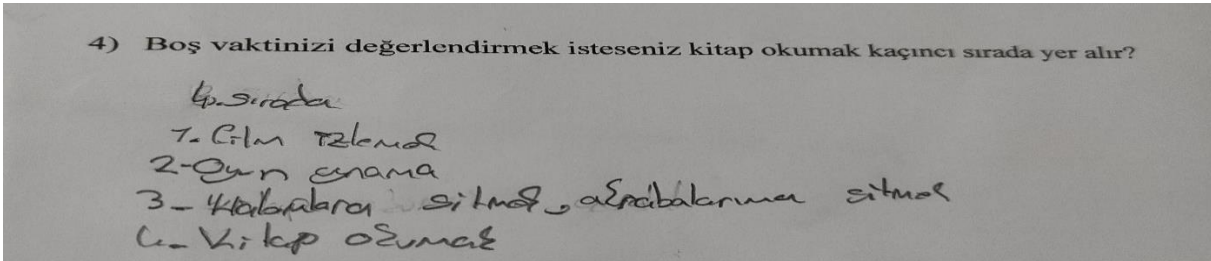
Araştırmada öğrencilere sorulan “Boş vaktinizi değerlendirmek isterseniz kitap okumak kaçınıcı sırada yer alır?” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde 27 öğrencinin kitap okumayı ilk üç öncelik arasına kattığı görülmüştür. Öğrencilerden 5’i okumayı 1.sıraya 16’sı 2.sıraya 6’sı 3.sıraya 1’i 4.sıraya 3’ü 5.sıraya 1’i 6.sıraya ve 1’i de 8.sıraya koymuştur. Öğrencilerden 1’ise kitap okumaya zaman ayırmamıştır. Elde edilen cevaplardan hareketle öğrencilerin eğer öncelik okuma değilse birinci sıraya ders çalışmayı ve ödev yapmayı koydukları görülmüştür. Öğrencilerin çoğu için kitap okumanın öncelik olduğu tespit edilmiştir. Verilen cevaplara bakıldığında öncelik olarak gösterilen kitap okumanın öğrencilerin okuma becerileri değerlendirildiğinde aslında son sıralarda olduğu da anlaşılmaktadır. Öğrencilerin kitap okumanın ne kadar önemli olduğunun farkında oldukları fakat uygulamada eksik kaldıkları görülmektedir. Öğrencilerin boş vaktini değerlendireceği zaman kitap okumayı kaçınıcı sıraya koyacağı ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

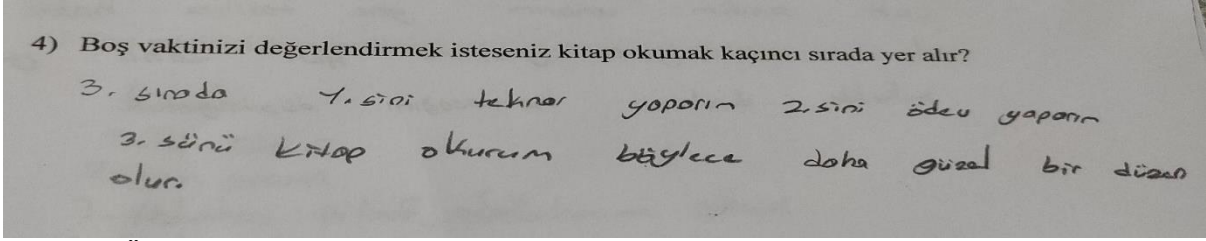
Şekil 18. Ö19 kodlu öğrenci

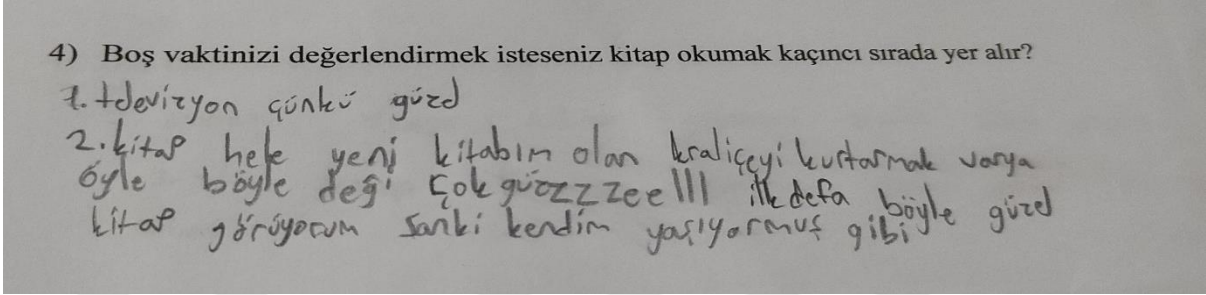
Şekil 19. Ö33 kodlu öğrenci

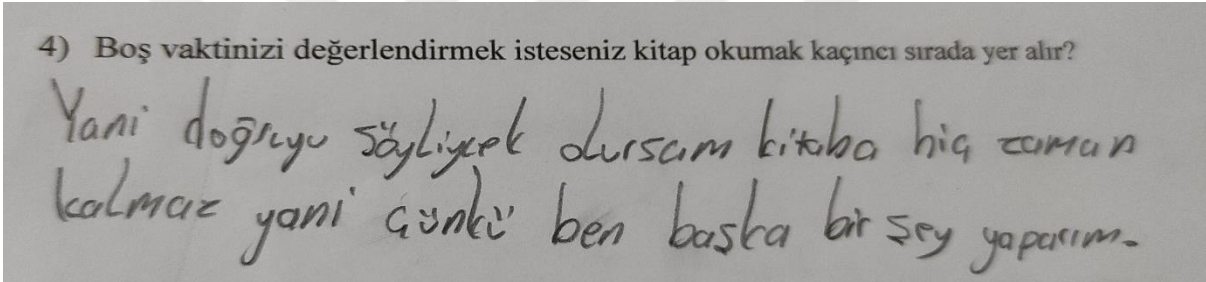
Şekil 20. Ö1 kodlu öğrenci

Şekil 21. Ö3 kodlu öğrenci

Şekil 22. Ö4 kodlu öğrenci

Şekil 23. Ö5 kodlu öğrenci

4.6 Araştırmanın Çalışma Grubunun Kitap Okumayı Sevip Sevmedikleri ile İlgili Görüşleri ve Okudukları Kitap Sayısı

Okuma becerisi geliştirme sürecinde ne kadar çok kitap okunursa o kadar iyi olur. Kitap okuma eylemi severek yapılırsa da okuma becerisi daha çabuk gelişir. Bu sebeple öğrencilerin okudukları kitap sayıları ve kitap okumayı sevip sevmedikleri araştırma açısından da çok önemlidir. Kitap okumayı sevmeyen ve çok az kitap okuyan bir öğrencinin okuma becerisinin gelişmesi neredeyse imkansızdır.

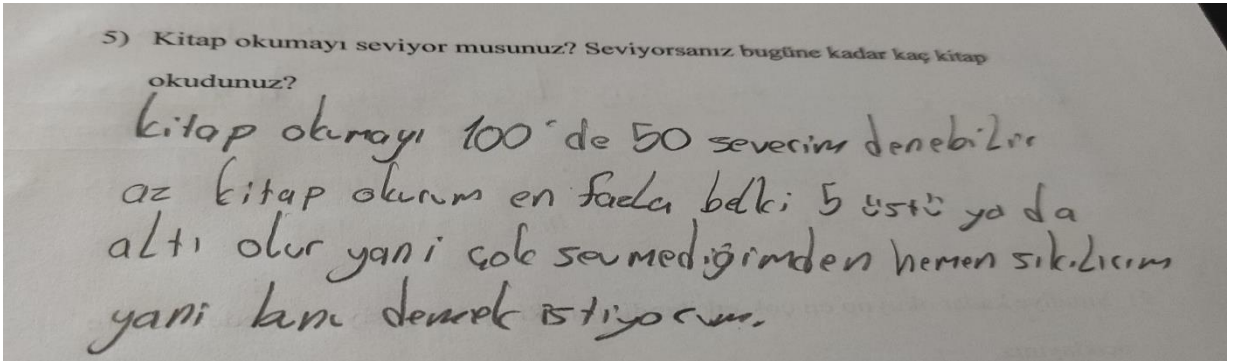
Tablo 7. Araştırmanın çalışma grubunun okumayı sevip sevmedikleri ile ilgili görüşleri

Görüş	(f=37)
Seviyorum.	25
Yorumsuz.	11
Sevmiyorum.	1

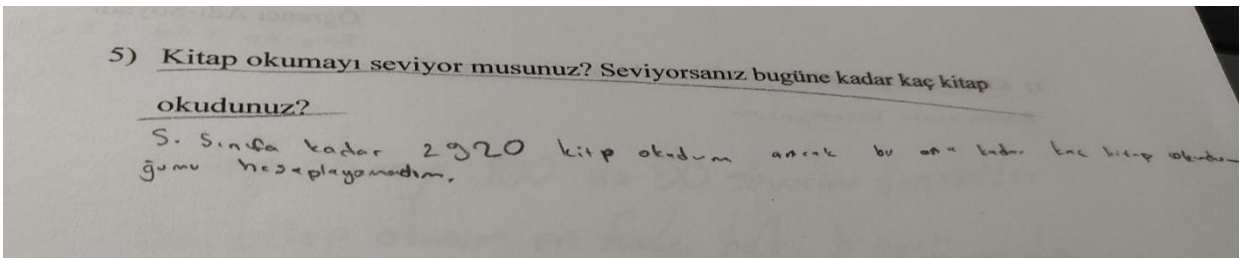
Tablo 8. Araştırmanın çalışma grubunun okudukları kitap sayısı

Kitap Sayısı	(f=37)
1-10 arası	13
11-50 arası	8
Saymadım.	8
51-200 arası	6
201-400 arası	1
2920	1

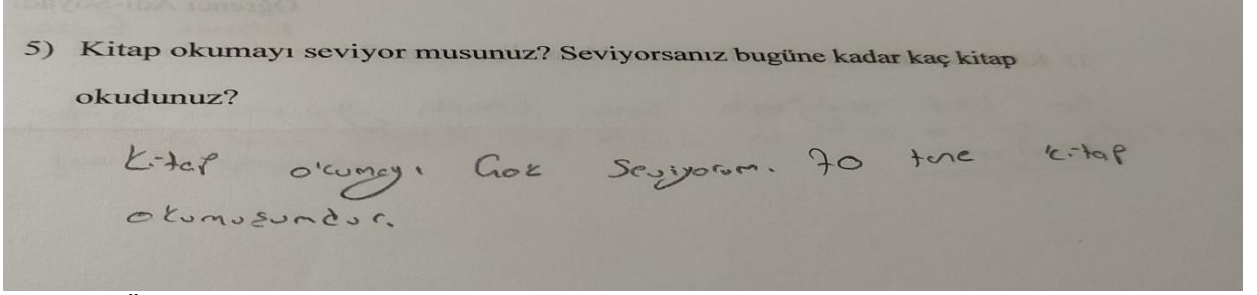
Çalışmanın bu bölümünde öğrencilerin kitap okumayı sevdiğini söylemelerine rağmen kitap okuma sayılarının çok az olduğu tespit edilmiştir. Kitap okumayı sevme ile okunan kitap sayısının doğru orantılı olmadığı görülmüştür. Araştırmada sorulan soruların cevapları incelendiğinde öğrencilerden 25'inin "Seviyorum", 1'inin "Sevmiyorum" yorumunda bulunduğu, 11'inin ise herhangi bir yorumda bulunmadığı tespit edilmiştir. Kitap okuma sayılarına bakıldığında ise öğrencilerden 13'ünün 1-10 arası, 8'inin 11-50 arası, 6'sının 51-200 arası, 1'inin 201-400 arası kitap okuduğu, öğrencilerden sadece bir tanesinin yeterli düzeyde kitap okuduğu (2920) görülmüştür. Öğrencilerden 8 tanesi ise okudukları kitap sayısını hatırlamadığını belirtmiştir. Tablolar incelendiğinde elde edilen verilere göre öğrencilerin yeterli sayıda kitap okumadığı görülmektedir. Öğrencilerin kitap okumayı sevip sevmeyeceği ve kaç kitap okuduğu ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

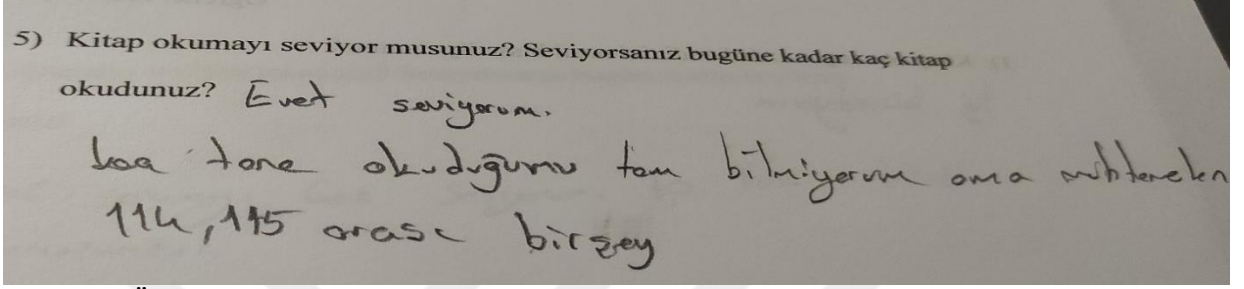
Şekil 24. Ö5 kodlu öğrenci

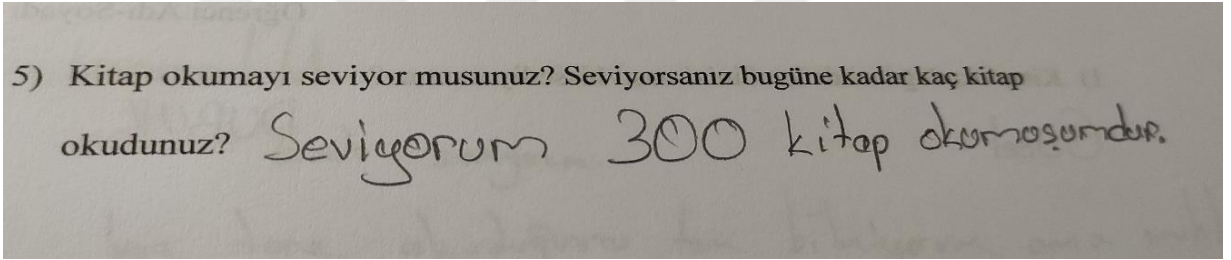
Şekil 25. Ö19 kodlu öğrenci

Şekil 26. Ö33 kodlu öğrenci

Şekil 27. Ö36 kodlu öğrenci

Şekil 28. Ö32 kodlu öğrenci

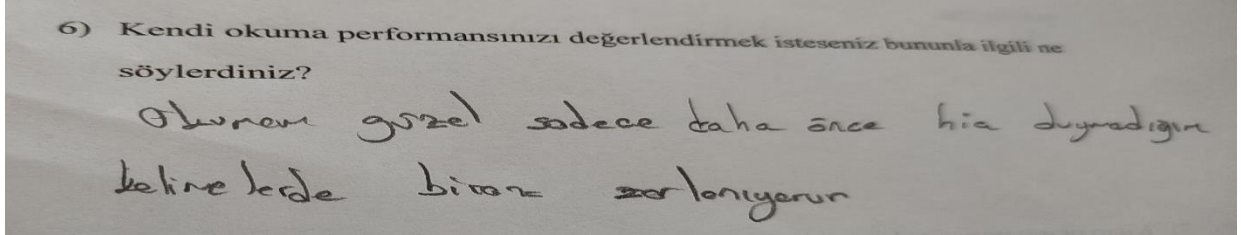
4.7. Araştırmaya Katılan Ortaokul Öğrencilerinin Kendi Okuma Performansları

Okuma becerisini geliştirme sürecinde en önemli konulardan biri de öğrencilerin kendi eksiklerinin ne olduğunun farkına varmalarıdır. Eksiklerini tespit eden, eksiklerinin farkına varan öğrenciler okuma becerisini geliştirme sürecinde bu eksiklikleri nasıl gidereceği konusunda daha bilinçli olacaktır. Bu sebeple öğrencilerin hem özeleştiri becerilerini geliştirmek adına hem de hangi noktalarda eksiklerinin olduğu görmeleri adına öğrencilerden okuma performanslarını değerlendirmeleri istenmiştir.

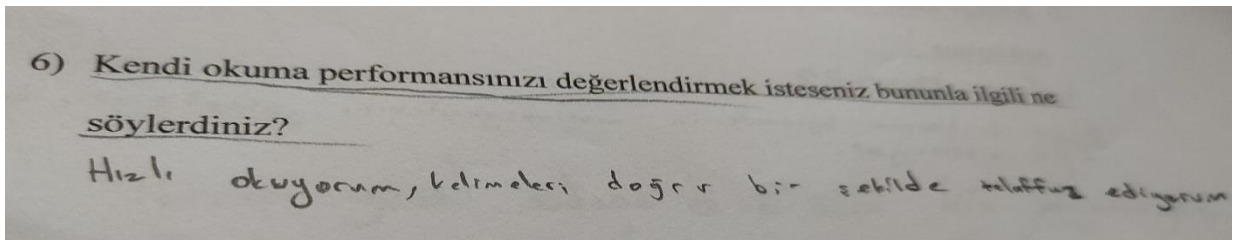
Tablo 9. Öğrencilerin kendi okuma performansları ile ilgili görüşleri

Görüş	(f=37)
Yorumsuz veya soruyla alakasız cevaplar.	22
Okuma performansım iyidir.	6
Kendimi geliştirmeliyim.	5
Okumam hızlı ve güzeldir.	2
Çok iyi değilim.	2

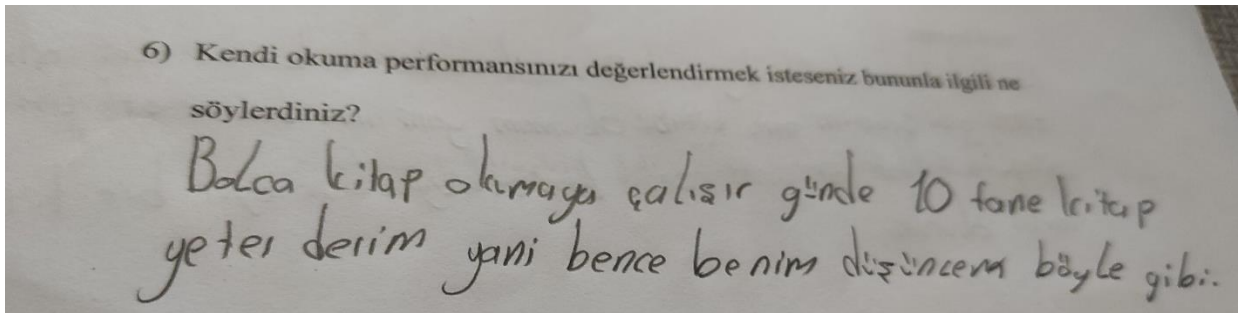
Öğrencilerden 2'si okumasının hızlı ve güzel olduğunu, 5'i kendini geliştirmesi gerektiğini, 6'sı okuma performansının iyi olduğunu, 2'si çok iyi olmadığını ifade etmiştir. Öğrencilerin 22'si sorulan soruya doğru cevaplar vermemiş veya hiç cevap vermemeyi tercih etmiştir. Verilen cevaplara bakıldığında öğrencilerin özeleştirici becerilerinin gelişmediği tespit edilmiştir. Öğrencilerin sorulara uzun cevaplar vermekten kaçındığı, sorulara kısa ve sorunun bağlamından uzak cevaplar verdikleri görülmüştür. Bu soruya verilen cevaplardan hareketle öğrencilerin okuduğu soruyu anlayamadıkları, aynı zamanda kendilerini yazarak ifade edemedikleri de görülmüştür. Öğrencinin kendi okuma performansı ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

Şekil 29. Ö36 kodlu öğrenci

Şekil 30. Ö19 kodlu öğrenci

Şekil 31. Ö5 kodlu öğrenci

6) Kendi okuma performansınızı değerlendirmek isterseniz bununla ilgili ne
söylediniz?

Kötü derim. Okumam kötü ve okumayı biraz sevdim.
Bardışım puan ise mesela 10 üzerinden 8 gibi.

Şekil 32. Ö1 kodlu öğrenci

6) Kendi okuma performansınızı değerlendirmek isterseniz bununla ilgili ne
söylediniz?

bençe güzel okuyorum noktalama işaretlerine uyarak ve normal
ses tonuyla

Şekil 33. Ö4 kodlu öğrenci

6) Kendi okuma performansınızı değerlendirmek isterseniz bununla ilgili ne
söylediniz?

Okumam fena değil sadece daha çok kitap okumalıyım

Şekil 34. Ö16 kodlu öğrenci

4.8. Araştırmaya Katılan Ortaokul Öğrencilerinin Araştırma Öncesi Yazmaya Karşı Algıları ve Yaşadığı Yazma Zorluklar

Bu bölümde öğrencilerin yazma durumları tespit edilecektir. Öğrencilere yazma becerisine yönelik etkinlikler yapılmadan önce öğrencilerin yazmaya karşı olumlu veya olumsuz ön algıları tespit edilmiştir ve yazma becerisini geliştirmede kullanılacak etkinlikler bu verilere göre düzenlenmiştir.

4.9. Araştırmaya Katılan Ortaokul Öğrencilerinin Yazmaya Karşı Ön Algıları

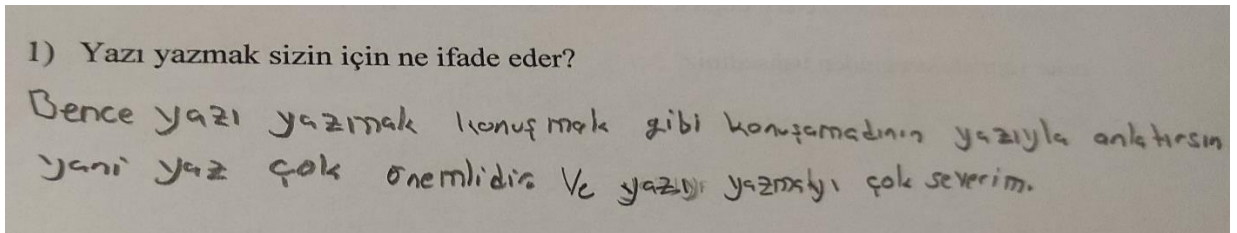
Tablo 10. Araştırmanın çalışma grubunun yazmayla ilgili ön algıları

Görüş	(f=37)
Yazı yazmayı seviyorum.	17
Konuyu daha iyi anlamamızı sağlar.	7
Yazı yazmak konuşmak gibidir.	2
Unutulanları hatırlatır.	2
Bir şey ifade etmez.	2
Yazı yazmayı sevmiyorum.	2
Kendimi geliştirmemi sağlar.	1
Yazmak yerine dinlemeyi tercih ederim.	1
Yazmak içindekileri kağıda dökmektir.	1
Yazı yazmak yazımızı güzelleştirir.	1
Bilmiyorum.	1

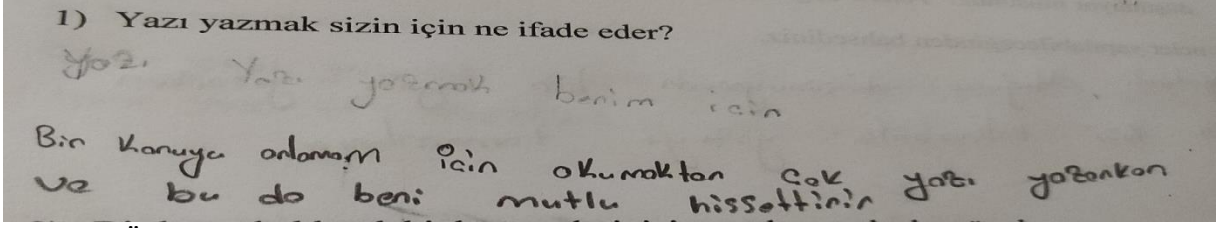
Tablo 10 incelendiğinde öğrencilerin çoğunluğun yazmaya karşı olumsuz bir ön yargısının olmadığını görülmektedir. Öğrencilerden 17'si yazı yazmayı sevdiğini, 7'si yazı yazmanın konuyu daha iyi anlamayı sağladığını, 2'si unutulanları hatırlattığını, 1'i yazının kendisini geliştirmesini sağladığını ifade etmiştir. Öğrencilerden 2'si “*Yazı yazmak konuşmak gibidir.*” ifadesinde bulunmuştur. Öğrencilerden 1'si ise yazmayı “*İçindekileri kağıda dökmektir.*” ifadesiyle tanımlamıştır.

Olumsuz ön yargıya sahip öğrencilerin cevaplarına bakıldığında 2'si yazı yazmanın bir şey ifade etmediğini, 1'i yazmak yerine dinlemeyi tercih ettiğini, 2'si ise yazı yazmayı sevmediğini ifade etmiştir.

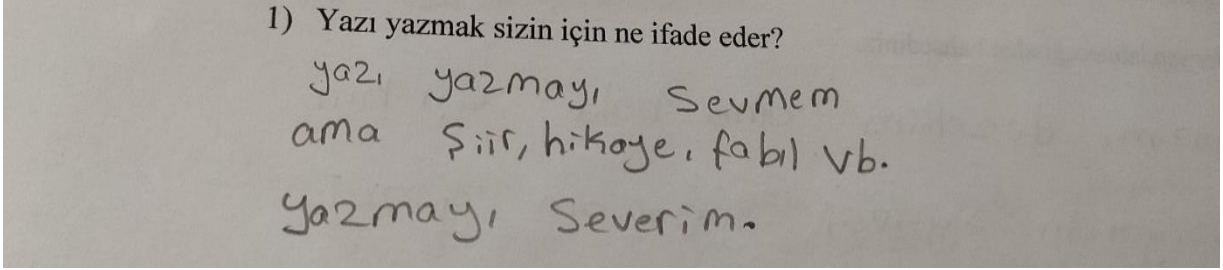
Elde edilen bu sonuçlardan hareketle öğrencilerin çoğunun yazmaya karşı olumsuz ön yargılarının olmadığı tespit edilmiştir. Bu da öğrencilerin yazma becerisini geliştirmeye açık olduğunun göstergesidir. Öğrencilerin yazmayla ilgili ön algıları şu şekildedir:

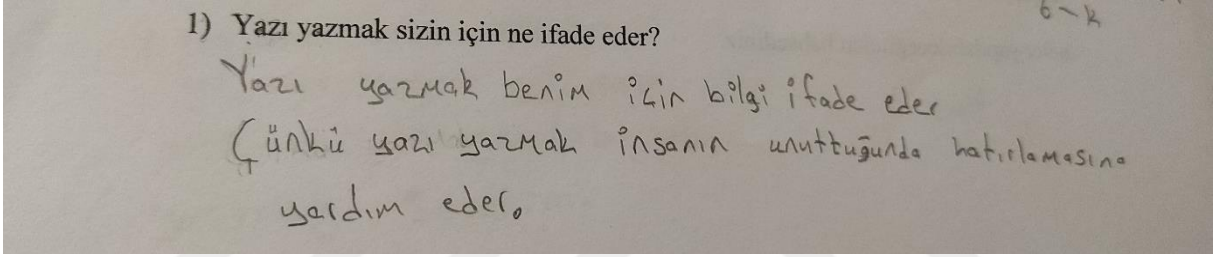
Şekil 35. Ö23 kodlu öğrenci

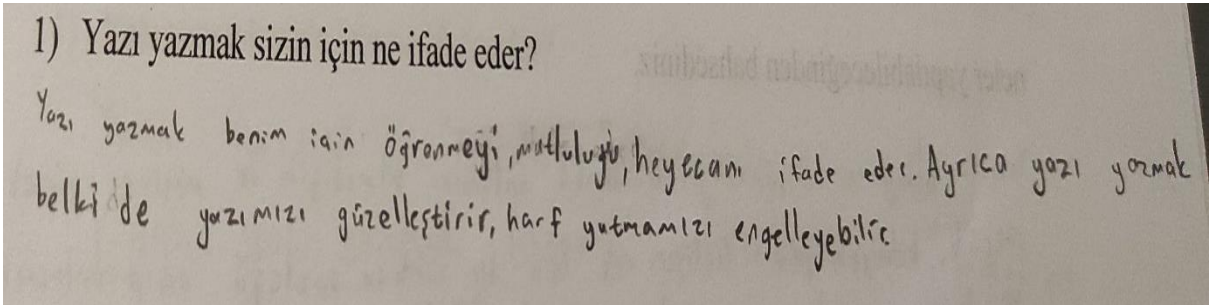
Şekil 36. Ö11 kodlu öğrenci

Şekil 37. Ö24 kodlu öğrenci

Şekil 38. Ö30 kodlu öğrenci

Şekil 39. Ö19 kodlu öğrenci

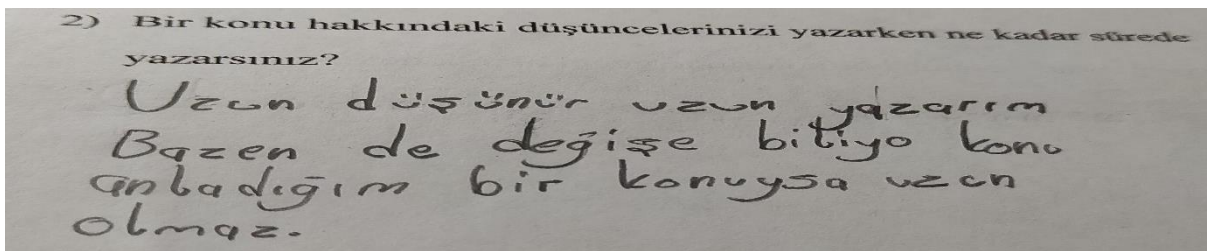
4.10. Araştırmaya Katılan Ortaokul Öğrencilerinin Bir Konu Hakkında Düşünceleriyle İlgili Yazmaya Ayırdıkları Süre

Araştırmanın bu bölümünde amaç, öğrencilerin yazmaya zaman ayırıp ayırmadıklarını, yazı yazmak için zamanın gerekli olduğunun farkında olup olmadıklarını tespit etmektir.

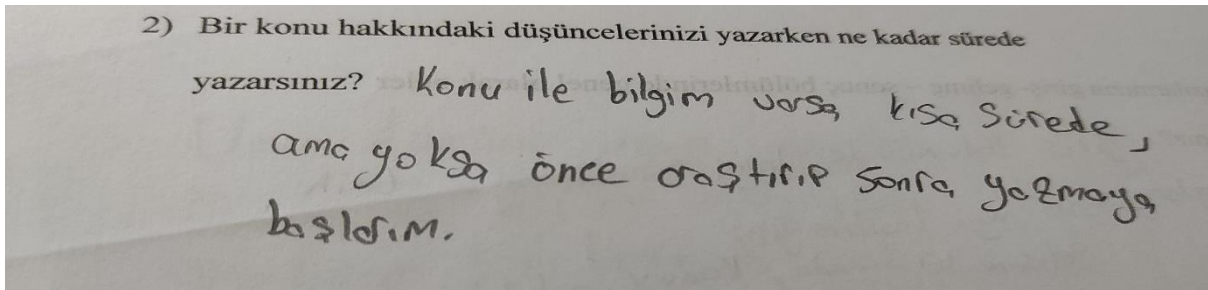
Tablo 11. Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin bir konu hakkında düşünceleriyle ilgili yazmaya ayırdıkları süre

Süre	(f=37)
5-15 dk	7
20-60 dk	7
Uzun bir süre düşünürüm ve sonra yavaş yazarım.	6
Yavaş yazarım.	5
Konudan konuya değişir.	4
Hızlı yazarım.	3
Süreyi bilmem.	2
Bilğim varsa kısa sürede yazarım yoksa araştırıp öyle yazarım.	1
Düşüncelerimi kısaca özetlerim.	1

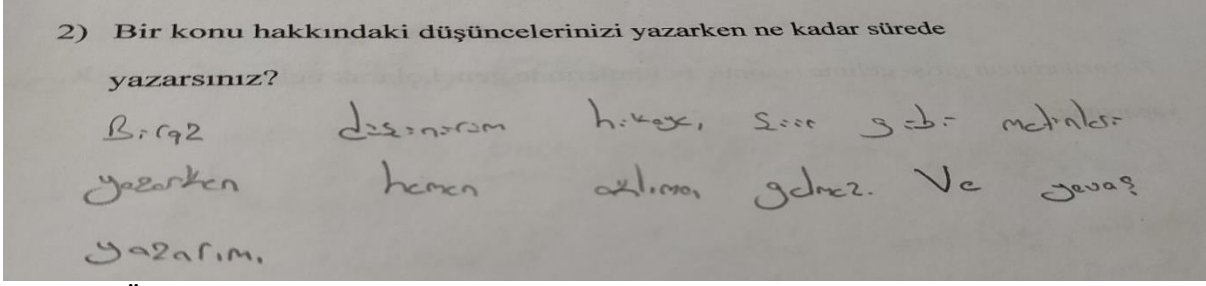
Tablo 11 incelendiğinde öğrencilerden 6'sı uzun bir süre düşünüp daha sonra yavaş yazacağını ifade etmiştir. Öğrencilerden 1'i bilgisi varsa kısa sürede yazacağını fakat bilgi sahibi değilse öncesinde araştırma yapacağını belirtmiştir. 4'ü ise yazı yazma sürecinin konudan konuya değişebileceğini ifade etmiştir. Verilen bu cevaplara bakıldığında bu öğrencilerin yazmanın bir süreç olduğunun farkında oldukları söylenebilir. Öğrencilerden 3'ü hızlı yazarım, 5'i yavaş yazarım, 7'si 5-15 dakikada, 7'si de 20-60 dakikada yazarım cevabını vermiştir. Öğrencilerden 2'si yazmaya ayırdığı süreyi bilmediğini, 1'i ise ortalama bir sürede yazdığını ifade etmiştir. Bu cevapları veren öğrencilerin ise yazmanın bir süreç olduğunun farkında olmadıkları söylenebilir. Öğrencilerin düşüncelerini yazarken yazmaya ayırdıkları süreyle ilgili ön algısı şu şekildedir:

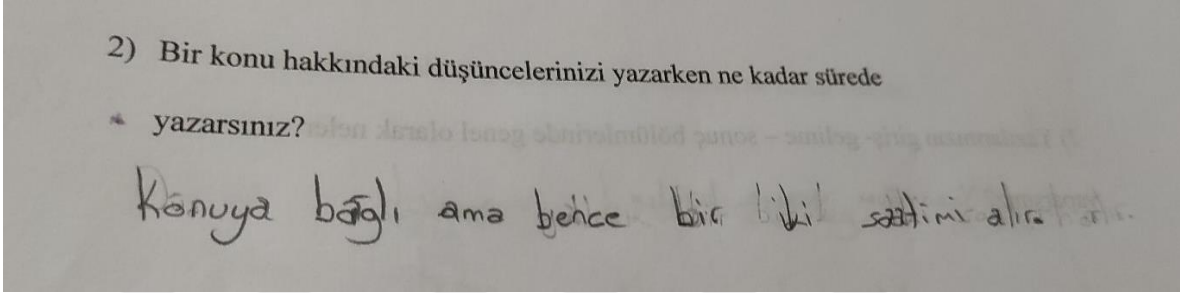
Şekil 40. Ö5 kodlu öğrenci

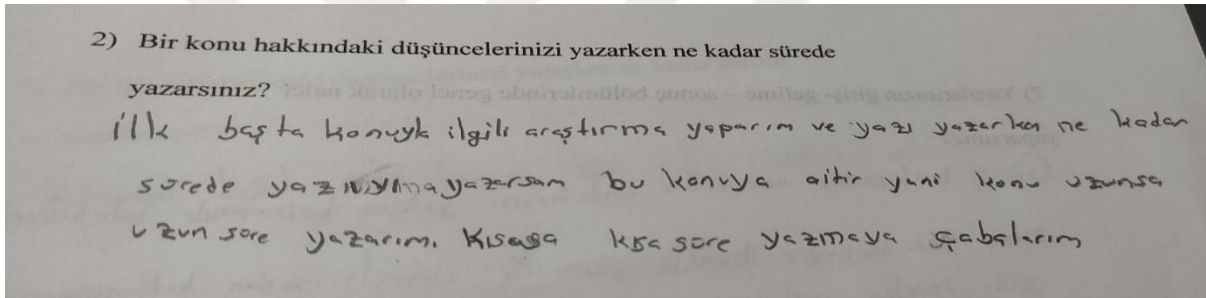
Şekil 41. Ö13 kodlu öğrenci

Şekil 42. Ö33 kodlu öğrenci

Şekil 43. Ö36 kodlu öğrenci

Şekil 44. Ö23 kodlu öğrenci

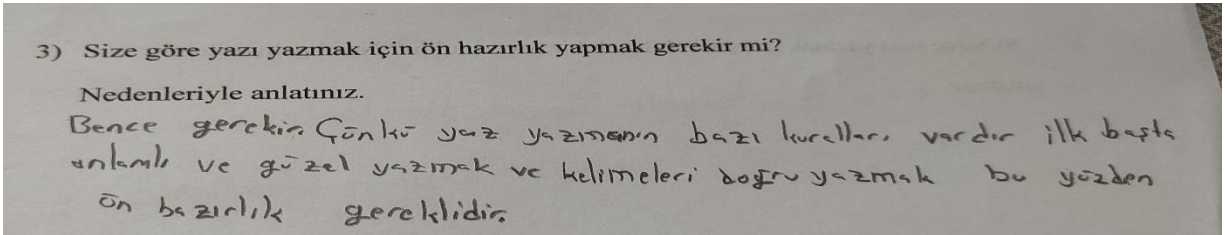
4.11. Yazı Yazmak İçin Ön Hazırlık Gerekir mi?

Yazma eğitimi çalışmalarının etkili bir şekilde devam edebilmesi için öğrencilerin yazmanın bir süreç olduğunu bilmeleri gerekir. Yazma sürecinde ön hazırlık yapmanın önemi büyüktür. Öğrencilerin yazma sürecinde ön hazırlık yapmanın önemini bilmemeleri yazılarını birçok yönden olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Bu sebeple öğrencilerin bu konudaki ön algıları tespit edilmeli ve yapılacak yazma eğitimi etkinliklerine bu doğrultuda yön verilmelidir.

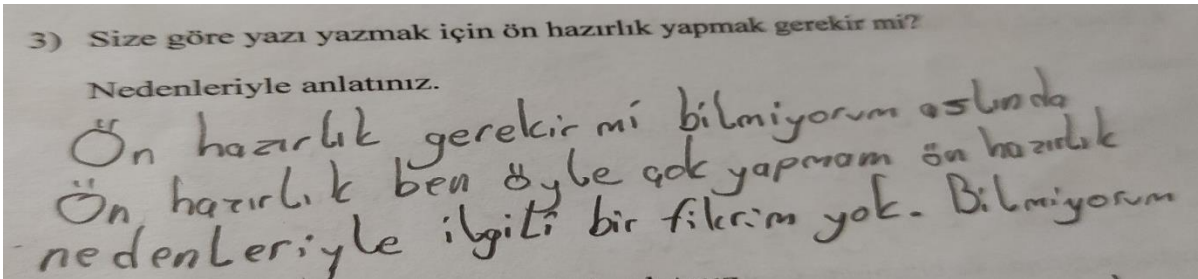
Tablo 12. Yazı yazmak için ön hazırlığın gerekip gerekmediğiyle ilgili araştırmanın çalışma grubunun görüşleri

Görüşler	(f=37)
Bilmiyorum.	5
Gerekir çünkü	18
Gerekir.	7
Hazırlık yaparım.	3
Gerekmez.	4
Toplam	37

Tablo 12 incelendiğinde öğrencilerden 4'ü "gerekmez" diyerek olumsuz cevap vermiştir fakat "gerekir" cevabını veren 7 öğrenci ve "gerekir çünkü" cevabını veren 18 öğrenci yazma öncesi ön hazırlığın neden gerekli olduğuna dair doğru yanıtlar verememiştir. Öğrencilerin çoğu yazma öncesi ön hazırlık için "Kalem ve silgimi hazırlarım." Cevabını vermiştir. Öğrencilerden birkaçı "Yazma öncesinde konunun belirlenmesi gerekir." ve "Giriş, gelişme, sonuç bölümlerinde nelerin yazılacağı belirlenmesi gerekir." cevabını vermiştir. Öğrencilerden 3'ü ise "Hazırlık yaparım." cevabını vermiştir. Sorulan sorunun elde edilen ön algılarından hareketle öğrencilerin yazma öncesi yapılacak ön hazırlık sürecinde neler yapılması gerektiği hakkında bilgi sahibi olmadıkları tespit edilmiştir. Yazma öncesi ön hazırlık hakkında öğrencilerin bilgilendirilmesi gerektiği anlaşılmıştır. Öğrencilerin yazı yazmak için ön hazırlık yapıp yapmamakla ilgili ön algıları şu şekildedir:

Şekil 45. Ö23 kodlu öğrenci

Şekil 46. Ö5 kodlu öğrenci

3) Size göre yazı yazmak için ön hazırlık yapmak gerekir mi?

Nedenleriyle anlatınız. yazı yazmak için ön hazırlık gerekir ilk önce kalmini bilgini haseyini hazırlaman gerekir.

Şekil 47. Ö20 kodlu öğrenci

3) Size göre yazı yazmak için ön hazırlık yapmak gerekir mi?

Nedenleriyle anlatınız.

bence gerekir çünkü güzel bir yazı yazmak için ayrıca yazımız okunaklı olsun diye yazım kurallarına dikkat edebiliriz Önemli yerler anlaşılır diye renkli kalem kullanabiliriz.

Şekil 48. Ö26 kodlu öğrenci

3) Size göre yazı yazmak için ön hazırlık yapmak gerekir mi?

Nedenleriyle anlatınız.

Bence gerekir. Çünkü bir yazı yazmak için önceden konuya belirlenmiş olması gerekir. Giriş-gelişme-sonuç yerlerinde ne olacağı biraz daha belirlenmesi ger

Şekil 49. Ö19 kodlu öğrenci

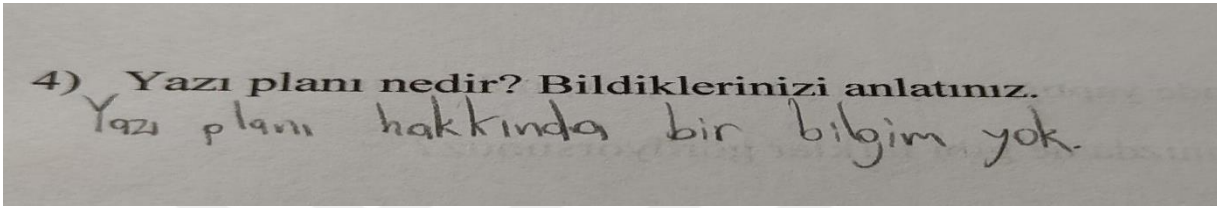
4.12. Araştırmanın Çalışma Grubunun Yazı Plânıyla İlgili Ön Algıları

Hayatın her alanında olduğu gibi yazı yazarken de plan yapmak çok önemlidir. Öğrencilerin yazmaya karşı olumsuz ön yargılar oluşturmasının bir sebebi de yazma planı yapmamaktan kaynaklanmaktadır. Bu sebeple yazma çalışmalarını yaparken öğrencilerin yazı planının ne olduğunu bilmeleri gerekmektedir.

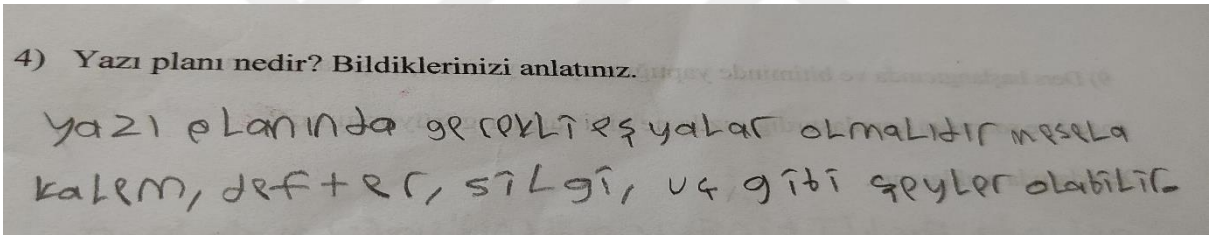
Tablo 13. Araştırmanın çalışma grubunun yazı plânının ne olduğuna dair ön algıları

Görüş	(f=37)
Bilmiyorum.	13
Yazmadan önce düşünmektir.	9
Nasıl ve ne yazacağını belirlemektir.	3
Yazım kurallarına uymaktır.	3
Yazmak için gerekli eşyaları hazırlamaktır.	2
Öncesinde araştırma yapmaktır.	2
Yazmadan önce yapılan plandır.	2
Giriş, gelişme, sonuçtur.	1
Belirli bir sürenin olmasıdır.	1
Taslak oluşturmaktır.	1

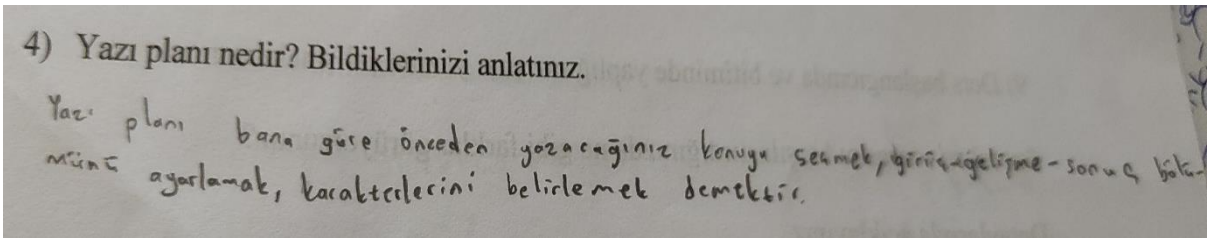
Tablo 13'e göre araştırmaya katılan öğrencilerden 13'ü "bilmiyorum" cevabını vermiştir. Bu cevabı veren öğrencilerin yazı yazarken herhangi bir ön hazırlık yapmadığı da görülmüştür. Öğrencilerden 9'u "Yazmadan önce düşünmektir." cevabını vermiştir. Yine bu cevabı veren öğrencilerin de yazma planı hakkında bilgi sahibi olmadığı görülmektedir. Öğrencilerden 2'si ise "Yazmak için gerekli eşyaları hazırlamaktır." cevabıyla yazma planıyla alakası olmayan bir görüş bildirmiştir. Araştırma alt problemine verilen cevaplar incelendiğinde ise öğrencilerin çoğunun yukarıda verilen yazı planının aşamaları hakkında bilgi sahibi olmadığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin yazı planının ne olduğuna dair ön algıları şu şekildedir:

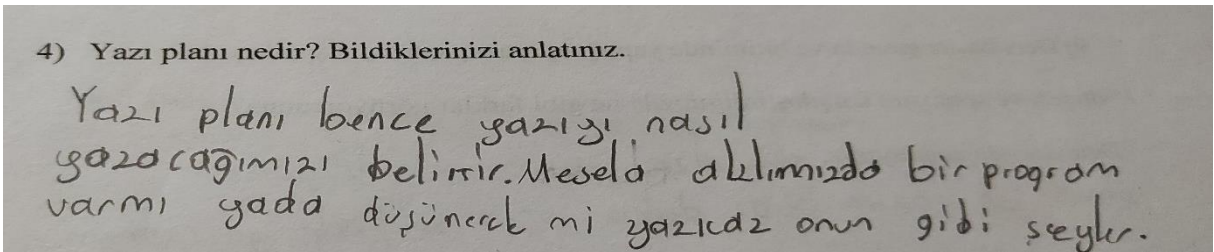
Şekil 50. Ö27 kodlu öğrenci

Şekil 51. Ö38 kodlu öğrenci

Şekil 52. Ö19 kodlu öğrenci

Şekil 53. Ö20 kodlu öğrenci

4.13.Yazı Yazarken Oluşan Hislerle İlgili Ön Algıları

Yazı yazma sürecinde öğrencilerin neler hissettiği çok önemlidir. Her öğrencinin yazmayı sevdiği tür ve yazılarında kullandığı içerik farklıdır. Öz düzenleme becerisi ve özgüveni yüksek olan öğrenciler genelde kendi yazma planını kendisi belirler. Yazma sürecinde öğrencilere bu becerileri kazandırmak çok önemlidir. Çalışmanın bu bölümünde öğrencilerin kendilerine özgü bir planlama yapıp yapmadıkları ve süreçte ne hissettiklerini tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Tablo 14. Araştırmanın çalışma grubunun yazı yazarken kendilerinde hissettikleri durumla ilgili ön algıları

Görüş	(f=37)
Özgür ve yaratıcı olurum.	18
Kurallı olurum.	10
Özgür ve kurallı olurum	6
Bilmiyorum.	1
Kuralsız.	1
Yazıya göre değişir.	1
Toplam	37

37 öğrenciye sorulan sorunun cevaplarına bakıldığında 18 öğrencinin “Özgür ve yaratıcı olurum.” cevabını verdiği görülmüştür. Hayal dünyalarını geliştirmek açısından olumlu bir cevap olduğu düşünülse de öğrencilerin daha önce sorulan yazma planı ve ön hazırlık ile ilgili sorulara verdiği cevaplar da düşünüldüğünde, öğrencilerin yazı yazarken belirli kurallara göre yazı yazmadıkları görülmektedir. Öğrencilerden 6’sı “Özgür ve kurallı olurum.” Diyerek en doğru cevabı vermiştir çünkü yazma sürecinde belirli kurallar dâhilinde özgür bir şekilde yazı yazmak önemlidir. Kurallı yazıyor olmak özgür olamamak anlamına gelmemektedir. Öğrencilerden 1’i “Bilmiyorum.” 1’i “Kuralsız olurum.” ve 1’i de “Yazıya göre değişir.” cevabını vermiştir. “Kurallı olurum.” cevabını veren 10 öğrenciye bakıldığında ise yazı yazmayı sadece bir ödev olarak gördükleri, kurallı olmanın özgür olamamak anlamına geldiğini düşündükleri anlaşılmıştır. Öğrencilerin yazı yazarken oluşan hislerle ilgili ön algıları şu şekildedir:

5) Yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü olursunuz, belirli kurallarınız mı vardır? Belirli bir kuralım olur

Şekil 54. Ö40 kodlu öğrenci

5) Yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü olursunuz, belirli kurallarınız mı vardır? Belirli kuralım yoktur. Yazı yazarken hayal düşünceye göre yazırım veya bir konu hakkında ise yaratıcı olurum

Şekil 55. Ö13 kodlu öğrenci

5) Yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü olursunuz, belirli kurallarınız mı vardır? yazı yazarken özgürüz ve 3 kuralı biliyoruz gerekli kurallar:
1 noktalı işaret kullanmak
2 yazıyı düzgün kullanmak
3 el yazısı yazmak

Şekil 56. Ö31 kodlu öğrenci

5) Yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü olursunuz, belirli kurallarınız mı vardır?
Belirli bir kural yok ise serbest olurum ama belirlenmiş bir kural var ise hem hayal gücüm ile hem de belirlenmiş kural ile yazarım.

Şekil 57. Ö10 kodlu öğrenci

4.14. Araştırmanın Çalışma Grubunun Sözcük Dağarcıklarıyla İlgili Ön Algıları

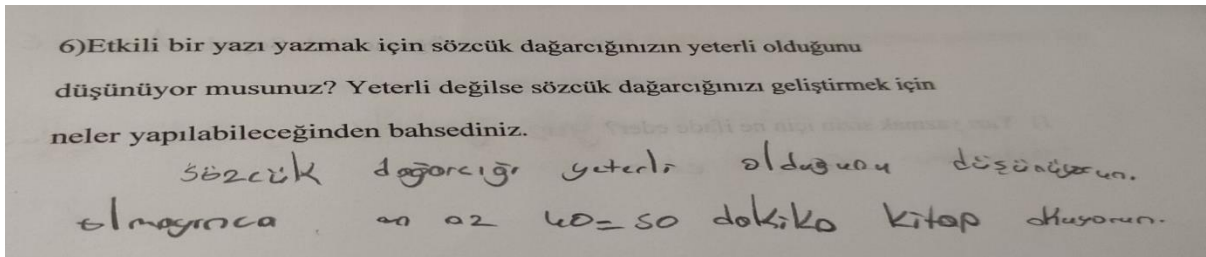
Araştırmanın bu bölümünde öğrencilerin sözcük dağarcığını yeterli görüp görmediklerini öğrenmek amaçlanmıştır. Yazı yazarken etkili bir metin oluşturabilmek için

yeterli kelime bilgisine sahip olmak gerekmektedir. Yazıda belirli sayıda kelime kullanmak tekrardan öteye gidememek demektir. Yeterli kelime bilgisi olmayan öğrenciler yazı yazarken belli bir noktadan sonra tıkanmaktadır. Kelime hazinesi zengin olan öğrenciler ise yazı yazarken diğer öğrenciler kadar zorlanmamaktadır. Bu noktada öğrencilerin öz eleştiri yaparak sahip oldukları kelime hazinesini değerlendirmeleri yerinde olacaktır.

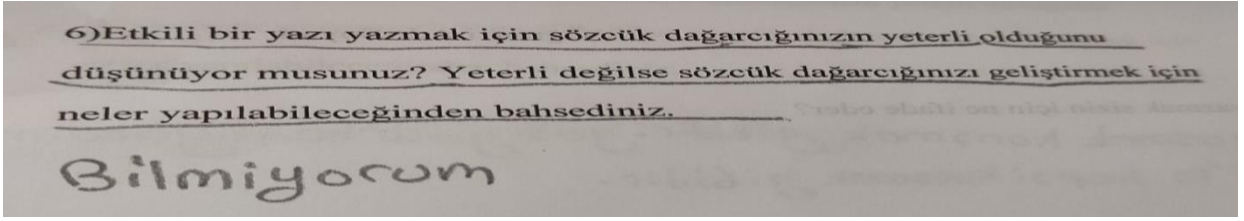
Tablo 15. Araştırmanın çalışma grubunun sözcük dağarcıklarının yeterli olup olmadığıyla ilgili ön algıları

Görüş	(f=37)
Yeterli.	11
Bilmiyorum.	11
Yetersiz olduğu için kitap okunmalıdır.	7
Yetersiz.	3
Yeterli ama kitap okuyarak geliştirilebilir.	3
Yetersiz olduğu için sözlükten öğrenilmelidir.	2

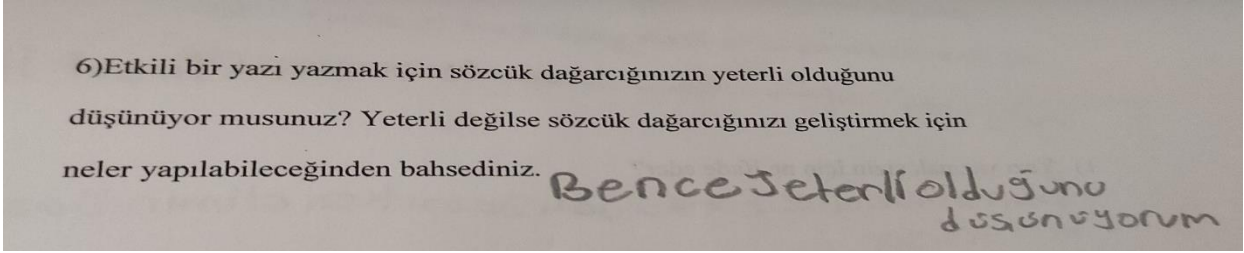
Öğrencilere yöneltilen “*Etkili bir yazı yazmak için sözcük dağarcığınızın yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Yeterli değilse sözcük dağarcığınızı geliştirmek için neler yapılabileceğinden bahsediniz.*” sorusuna öğrencilerden 11’i “yeterli”, 3’ü “yetersiz”, 11’i “bilmiyorum”, 7’si “Yetersiz olduğu için kitap okunmalıdır.”, 2’si “Yetersiz olduğu için sözlükten öğrenilmelidir.” ve 3’ü de “Yeterli ama kitap okuyarak geliştirilebilir”. cevabını vermiştir. Verilen cevaplara bakıldığında etkili ve planlı bir yazı yazma becerisine sahip olmayan öğrencilerin sözcük dağarcıklarını yeterli buldukları görülmüştür. Bu da öğrencilerin öz eleştiri yapma konusunda yeterli olmadığını göstermektedir. Birçok öğrenci soruyu cevaplama aşamasında “Sözcük dağarcığı ne?” sorusunu sormuştur. Bu sebeple de soruyu anlamayarak “Bilmiyorum.” cevabını veren öğrenciler olmuştur. Yetersiz cevabını veren öğrenciler ise sözcük dağarcığını geliştirmek için kitap okunmalı ve sözlük çalışmaları yapılmalı cevabını vermiştir. Verilen cevaplardan hareketle öğrencilerin sözcük dağarcığının ne demek olduğunu bilmedikleri ve bu sebeple bu alandaki yeterliklerini doğru bir şekilde değerlendiremedikleri görülmüştür.

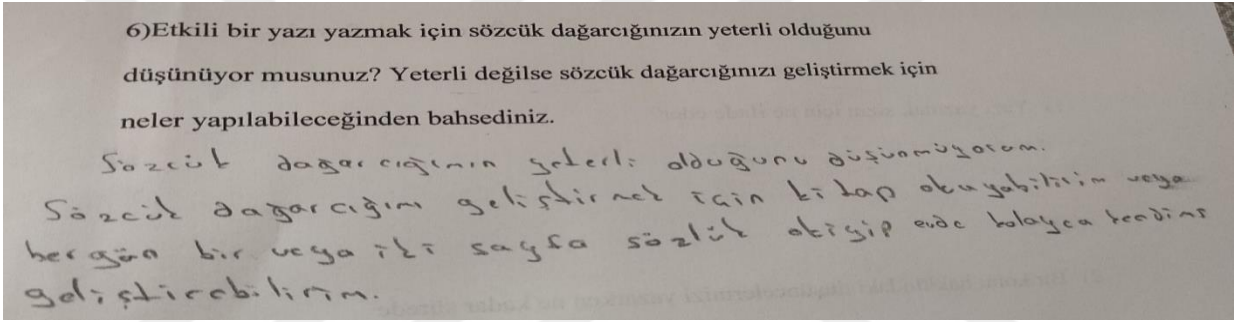
Şekil 58. Ö3 kodlu öğrenci

Şekil 59. Ö25 kodlu öğrenci

Şekil 60. Ö8 kodlu öğrenci

Şekil 61. Ö10 kodlu öğrenci

4.15. Araştırmanın Çalışma Grubunun Yazılarının Giriş, Gelişme, Sonuç Bölümleriyle İlgili Ön Algıları

Tablo 16. Araştırmanın çalışma grubunun yazılarının giriş, gelişme, sonuç bölümleriyle ilgili ön algıları

Kod	(f=110)
Giriş: Herhangi bir yorum yapılmamış.	28
Giriş: Büyük harfle başlama	4
Giriş: Konuyu belirleme	1
Giriş: Yazmaya başlama	1
Giriş: Olayı anlatma	1
Giriş: Kendini tanıtmaya	1
Giriş: Ana fikri açıklama	1
Gelişme: Herhangi bir yorum yapılmamış	32
Gelişme: Olayı anlatma	4
Gelişme: Örnekler Verme	1
Sonuç: Herhangi bir yorum yapılmamış	32
Sonuç: Konuyu sonuca bağlama	4
Sonuç: Özetleme yapma	1

Tablo 16 incelendiğinde öğrencilerin giriş (f=28), gelişme (f=32), sonuç bölümlerinde (f=32) herhangi bir şey yapmadığı görülmektedir. Bu öğrencilerin giriş-gelişme ve sonuç bölümleri hakkında fikir sahibi olmadıkları ve yazılarını yazarken de bu bölümleri bilmediklerinden bir planlama yapmadıkları görülmüştür. Öğrencilerden 4'ü giriş bölümüne büyük harfle başladığını ifade ederek yanlış bir tanımda bulunmuştur. Verilen diğer cevaplara bakıldığından giriş bölümü öğrenciler tarafından yazmaya başlama, konuyu belirleme, kendini tanıtma ve ana fikri verme bölümü olarak tanımlanmıştır. Gelişme bölümüne bakacak olursak yine öğrencilerin çoğunun bu bölüm hakkında bilgi sahibi olmadığını görürüz. Öğrencilerden sadece 5'i gelişme bölümünde yaşanan olayların ya da hakkında yazılan konunun ayrıntılandırıldığını ve örnekler verildiğini ifade etmiştir. Sonuç bölümü için ise yine ayrıntılı ve yeterli bir cevap verilmemiştir. Bu bölümü 4 öğrenci konuyu sonuçlandırma, 1 öğrenci ise özetleme yapma olarak tanımlamıştır.

Verilen cevaplara bakıldığında yazma gücünü çeken öğrencilerin yazının bölümlerini ve bu bölümlerde neler yapılması gerektiğini bilmedikleri görülmüştür. Bu teknik bilgilere hakim olmayan öğrencilerin yazma konusunda problem yaşamaları olağandır.

7) Yazılarınızın giriş- gelişme – sonuç bölümlerinde genel olarak neler yaparsınız? BİLMİYORUM.

Şekil 62. Ö38 kodlu öğrenci

7) Yazılarınızın giriş- gelişme – sonuç bölümlerinde genel olarak neler yaparsınız? Giriş bölümünde şunları yaparım: Bir kişi yapacak olanları anlatır. Gelişme bölümünde ise olay yaşanır. Sonuç bölümünde yazıyı bitiririm.

Şekil 63. Ö27 kodlu öğrenci

7) Yazılarınızın giriş- gelişme – sonuç bölümlerinde genel olarak neler yaparsınız?

Giriş bölümünde ana fikri anlatırım gelişme bölümünde olabilecekleri sonuç bölümünde deyse benzeri-görünüşteki sonuçlarından kullandığımız gerekir gibi şeyleri anlatırım.

Şekil 64. Ö23 kodlu öğrenci

7) Yazılarınızın giriş- gelişme – sonuç bölümlerinde genel olarak neler yaparsınız? Birşey yapmam

Şekil 65. Ö18 kodlu öğrenci

4.16. Yazılı Anlatım Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı'na Göre Öğrencilerin Yazma Becerilerinin Değerlendirilmesi

Tablo 17. Araştırmaya katılan öğrencilerin dostluk konulu yazılarıyla ilgili puanlaması

Tam Olarak Başarılı	Kabul Edilebilir	Geliştirilmesi Gerekir	Başlangıç Düzeyinde
(19-24 puan) Ö13	(13-18 puan) Ö36, Ö23, Ö34, Ö33, Ö32, Ö20, Ö26, Ö27, Ö38, Ö19	(7-12 puan) Ö15, Ö35, Ö31, Ö22, Ö24, Ö39, Ö14, Ö18, Ö11, Ö16, Ö1, Ö8, Ö7, Ö30, Ö3, Ö25, Ö10, Ö4, Ö40, Ö5, Ö29, Ö6, Ö2	(0-6 puan) Ö12, Ö9, Ö37

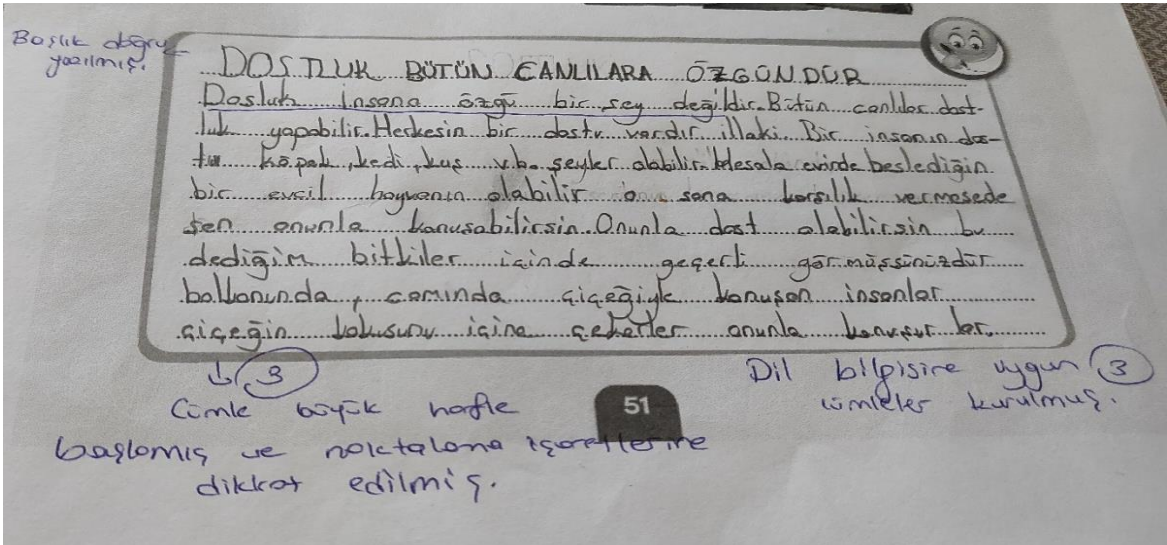
Tablo incelendiğinde “Dostluk” konulu metin yazan 37 öğrenciden 23’ünün yazılarının genel durumu “geliştirilmesi gerekir” nitelikte; 3’ünün ise başlangıç düzeyinde olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğu, bu bölümde 1 puan almıştır. Bu puan aralığındaki öğrencilerin çoğunun seçtiği cümle, deyim ve örneklerin yazdıkları konuyla ilgili olmadığı tespit edilmiştir. Öğrenciler yazılarını zenginleştirecek ifadeler kullanmamıştır. Yazılarının birçok bölümünde noktalama ve yazım yanlışları bulunmaktadır. Bazı öğrencilerin yazılarında hiçbir noktalama işareti bulunmamaktadır. Kurdukları cümlelerin çoğu dil bilgisel yönden hatalıdır. Öğrencilerden sadece 10’u “kabul edilebilir” nitelikte metinler yazmıştır. Bu öğrencilerin ise diğer öğrencilere göre yazılarında noktalama işaretlerine dikkat ettiği görülmüştür. Yazım yanlışları yazıların çok az bir bölümünde yer almaktadır. Bu öğrencilerin yazılarında dil bilgisel hatalara çok fazla

rastlanmamıştır. Öğrencilerden sadece 1 tanesi 19 puan olarak “tam olarak başarılı” nitelikte bir yazı yazmıştır. Bu öğrencinin yazısında neredeyse hiç yazım yanlışı bulunmamaktadır. Kabul edilebilir ve tam olarak başarılı nitelikte metinler yazan öğrencilerin yazı yazmada diğer öğrencilerden daha tecrübeli oldukları tespit edilmiştir.

Öğrencilerin “Dostluk” konulu metinleri genel olarak değerlendirildiğinde ise çoğunun sayfa düzenine dikkat etmediği, hızlı yazmaktan kaynaklı okunaklı yazmadığı, yazının içeriğindeki yanlışları bir kenara bırakacak olursak dış görünüşüne de önem verilmediği görülmüştür. Bu bölümde bazı öğrencilerin “Dostluk” konulu yazılı metinlerine örnekler verilecektir.

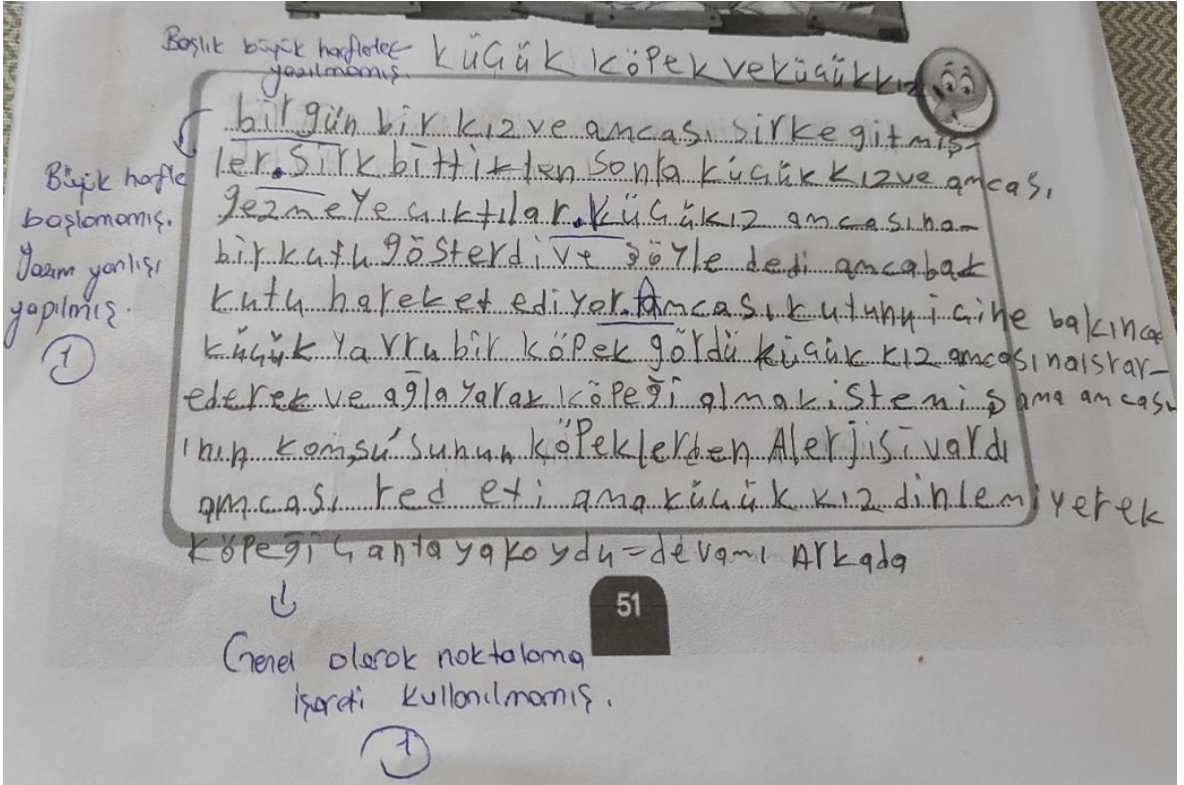

Şekil 66. Öğrencilerin “Dostluk” konulu metin yazarken dikkate aldıkları görsel

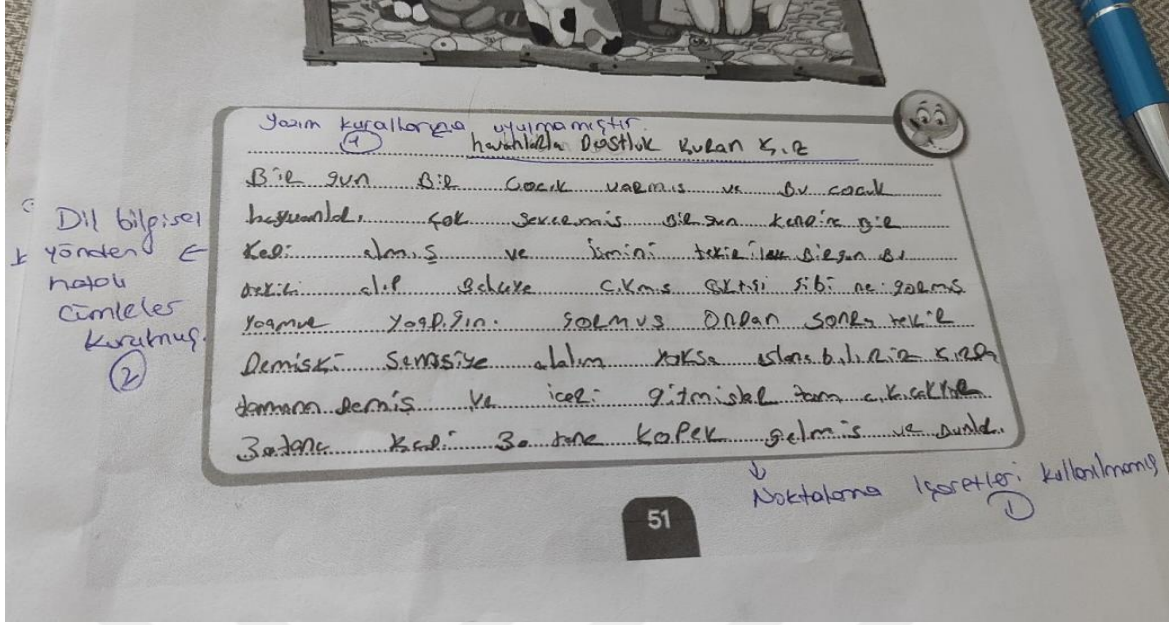
Şekil 67. Ö36 kodlu öğrenci

Ö36 kodlu öğrencinin yazısında noktalama işaretlerini doğru kullandığı ve yazım kurallarına uyduğu görülmektedir. Yazının çok az bir bölümünde yazım ve noktalama yanlışı yapılmıştır. Öğrenci görselden hareketle yazdığı hikayesinde dostluğu “insana özgü olmayan ve bütün canlıların yapabileceği bir şey” olarak ifade etmiştir. Öğrencinin yazısında düşünce tekrarları bulunmamaktadır. Yazının çok az bir bölümünde anlatım bozukluğu yapılmıştır. Kurduğu cümlelerin çoğu dil bilgisel yönden doğrudur. Bu sebeple Ö36 kodlu öğrenci Yazılı Anlatım Dereceli Puanlama Anahtarı’ndan 18 puan almıştır.

Şekil 68. Ö2 kodlu öğrenci

Ö2 kodlu öğrencinin yazısında noktalama ve yazım kurallarına dikkat etmediği tespit edilmiştir. Başlık yazımında, cümle başında büyük harfle başlamada, kelimelerin yazımında hatalar yapılmıştır. Yazı aceleyle yazılmış bir şekilde sahip olmakla beraber okunaksızdır. Öğrencinin yazı öncesi herhangi bir hazırlık yapmadığı da hem yazının içeriğinden hem de yazının fiziksel görüntüsünden anlaşılmaktadır. Yazısında verilen konuyla ilgili destekleyicilere yer vermemiştir. Yazının birçok bölümünde dil bilgisel hatalar bulunmaktadır. Ayrıca yazıda düşünce tekrarlarına ve anlatım bozukluklarına da rastlanmaktadır. Öğrenci Yazılı Anlatım Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı’ndan 9 puan almıştır. Öğrenci geliştirilmesi gerekir nitelikte bir yazı yazmıştır.

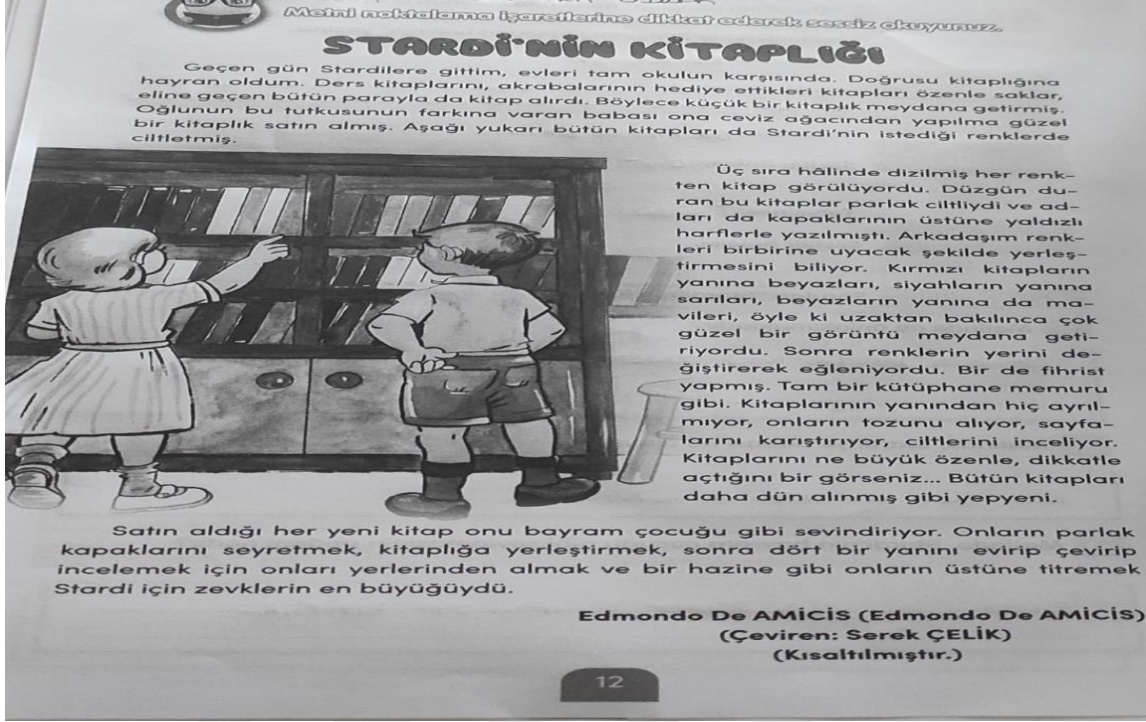

Şekil 69. Ö15 kodlu öğrenci

Ö15 kodlu öğrencinin dostluk konulu yazısına bakıldığında metnin birçok bölümünde yazım yanlışı yaptığı ve öğrencinin noktalama işaretlerini kullanmadığı tespit edilmiştir. Öğrenci yazısının konusuyla ilişkili örnekler vermiş ve yazısını güzel bir şekilde sonlandırmıştır. Öğrencinin yazısının birçok bölümünde dil bilgisel yönden hatalar olduğu görülmüştür. Öğrenci yazısında anlatım bozuklukları yapmıştır. Öğrencinin yazıyı yazmadan önce herhangi bir planlama yapmadığı aldığı puandan da anlaşılmaktadır. Öğrenci Yazılı Anlatım Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı'ndan 12 puan almıştır.

4.17. Stardi'nin Kitaplığı Metninin Etkinliklerinden Hareketle Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Becerisinin Değerlendirilmesi

Türkçe dersinin en önemli amaçlarından biri de öğrencilerin okuduğunu anlama becerisini geliştirmektir. Bu amaçla Türkçe ders kitaplarından birçok metin ve bu metinlerin çeşitli etkinlikleri bulunmaktadır. 2021-222 eğitim öğretim yılı boyunca 6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin etkinlikleri cevaplandırılırken öğrencilerin metnin konusunu ve ana fikrini belirlemede zorlandığı görülmüştür. İşlenen her temada bulunan dört metinde de konu ve ana fikir bulma etkinlikleri yapılmasına rağmen öğrencilerin okuduğunu anlama becerisinin istenen düzeye ulaşmadığı tespit edilmiştir. Bu sebeple çalışmada öğrencilerin metin sorularına verdiği yanıtlardan hareketle okuduğunu anlama becerisini ölçmek ve geliştirmek amaçlanmıştır.

Şekil 70. Öğrencilerin okuduğu Stardi'nin Kitaplığı adlı metin

Bu bölümde öğrencilerin okuduğunu anlama becerisini ölçülmesi amaçlanmıştır. Okutulan metnin 1. etkinliğinde sorulan soruyla hem öğrencilerin okuduğu metnin bağlamından hareketle kelimelerin anlamını tahmin edip edemediği hem de sözlük kullanma becerisi hakkında fikir sahibi olunacaktır.

Tablo 18. Araştırmanın çalışma grubunun stardi'nin kitaplığı metninin 1. etkinliğine verdiği cevaplar

Tema	Kod	(f=37)
Fihrist	Tahminim yok	28
	Kitapları düzenlemek	8
	Kitabın içindeki yazılar	1
Cilt	Tahminim yok	17
	Kitapların dış baskısı	17
	Kitapları sıralamak	2
	Kitabın içindeki resim	1
Yaldız	Tahminim yok	18
	Parlak yazı	8
	Yazı türü	5
	Renkli yazı	2
	Etiketlerle yazı	1
	Güzel görünüş	1
	Güzel yazı	1
	Baskı	1

Okutula metnin etkinliklerinin birinci sorusuna verilen cevaplara bakıldığında 28 öğrencinin “fihrist” kelimesinin, 17 öğrencinin “cilt” kelimesinin ve 18 öğrencinin de “yaldız” kelimesinin anlamını metnin bağlamından hareketle tahmin edemediği görülmüştür. “Fihrist” kelimesinin anlamını tahmin eden öğrencilerden 9’u da kelimenin anlamını doğru tahmin edememiştir. “Cilt” kelimesinin anlamını tahmin eden öğrencilerden 17’si ise “ kitapların dış baskısı” cevabını vererek doğru tahminde bulunmuştur. “Yaldız” kelimesini tahmin eden 17’si “parlak yazı, yazı türü, güzel yazı, renkli yazı, güzel görünüş” cevabını vererek kelimenin anlamında yakın bir tahminde bulunmuştur.

Etkinliğin birinci sorusuna verilen cevaplara genel olarak bakılacak olursa öğrencilerin kelime hazinelerinin geniş olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin çoğu kelimelerin anlamını tahmin etmeye uğraşmadan sözlük yardımıyla kelimenin anlamını öğrenmiştir. Öğrencilerden çok azı metnin bağlamından hareketle kelimelerin anlamını tahmin etmiştir.

1. ETKİNLİK “Stardi’nin Kitaplığı” metninde bulunan bazı kelimeler aşağıda verilmiştir. Kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Daha sonra kelimelerin anlamlarını sözlükten bularak yazınız.

fihrist Tahminim: Tahminim yok
Sözlük Anlamı: Alfabetik sıralanmış için kullanılan defterler

cilt Tahminim: Defterlerin günceli
Sözlük Anlamı: Kitap baskısı

yaldız Tahminim: Tahminim yok
Sözlük Anlamı: Parlak bir madde

Şekil 71. Ö30 kodlu öğrenci

1. EKİNÜK "Stardi'nin Kitaplığı" metninde bulunan bazı kelimeler aşağıda verilmiştir. Kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Daha sonra kelimelerin anlamlarını sözlükten bularak yazınız.

fihrist Tahminim: düzenlenmiş kitaplar
Sözlük Anlamı: içindekiler

cilt Tahminim: farklı tür kitaplar
Sözlük Anlamı: bir eserin ayrı ayrı basılan bölümleri

yaldız Tahminim: renkli
Sözlük Anlamı: esyaya altın veya gümüş görünüme

Şekil 72. Ö4 kodlu öğrenci

1. EKİNÜK "Stardi'nin Kitaplığı" metninde bulunan bazı kelimeler aşağıda verilmiştir. Kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Daha sonra kelimelerin anlamlarını sözlükten bularak yazınız.

fihrist Tahminim: Bilgiye ulaşma
Sözlük Anlamı:

cilt Tahminim: Dış kaplaması
Sözlük Anlamı:

yaldız Tahminim: Basılı yazı
Sözlük Anlamı:

Şekil 73. Ö5 kodlu öğrenci

1. EKİNÜK "Stardi'nin Kitaplığı" metninde bulunan bazı kelimeler aşağıda verilmiştir. Kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Daha sonra kelimelerin anlamlarını sözlükten bularak yazınız.

fihrist Tahminim: Bilgiye ulaşma
Sözlük Anlamı: İçindekiler

cilt Tahminim: Tahminim yok
Sözlük Anlamı: Kitabın dış kaplaması

yaldız Tahminim: Tahminim yok
Sözlük Anlamı: Parlak bir madde

Şekil 74. Ö20 kodlu öğrenci

Öğrencilerin okuduğunu anlayıp anlamadığını tespit etmek amacıyla yapılabilecek en güzel etkinliklerden biri de öğrencilere okuduklarıyla ilgili sorular sormaktır. Metinden hareketle cevaplanan sorulara metnin içeriğine uygun cevap veren öğrencinin okuduğunu

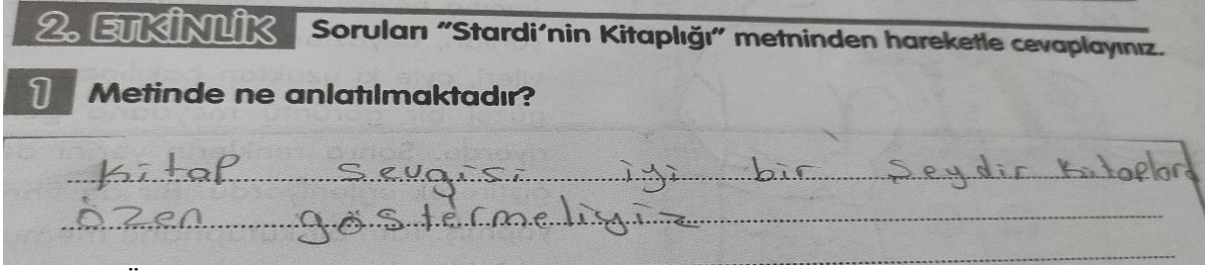
anlama ve yorumlama becerisi de gelişmiş demektir. Çalışmanın bu bölümünde de öğrencilere metinle ilgili sorular sorulmuş ve verilen cevaplardan hareketle öğrencilerin okuduğunu anlama becerisini değerlendirmek amaçlanmıştır. Bu amaçla öğrencilere metnin ikinci etkinliğinde “Metinde ne anlatılmaktadır?” sorusu sorulmuştur.

Tablo 19. Öğrencilerin Stardi'nin kitaplığı metninin 2. etkinliğine verdiği cevaplar

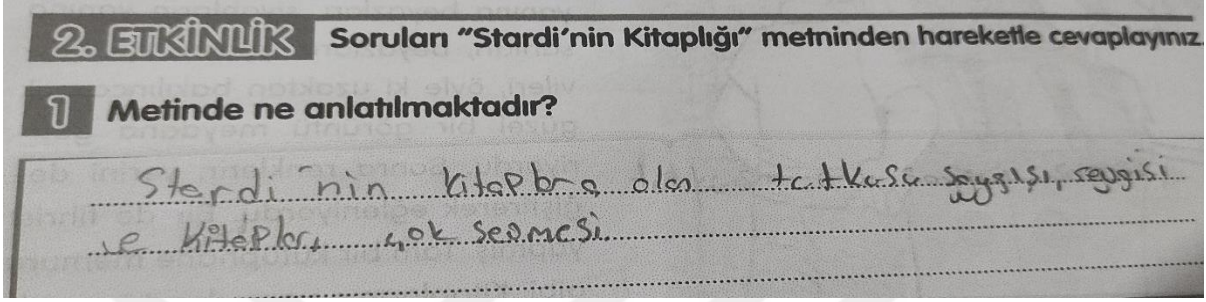
Görüş	(f=37)
Stardi'nin kitaba olan sevgisi ve verdiği önem	27
Stardi'nin kitaplığı	3
Görüş yok	3
Kitapların hazine olduğu	2
Stardi'nin kitaplığı düzenli tutması	1
Stardi'nin kitap hayranlığı	1

Stardi'nin Kitaplığı isimli metinde ana karakter olan çocuğun kitapları çok sevdiği, biriktirdiği paralarla kitap aldığı ve aldığı kitapları düzenleyebilmesi için de babasının ona çok güzel bir kitaplık yaptığı anlatılmaktadır. Stardi, bu kitaplığa sahip olduğu kitapları yerleştirirken kitapların rengine özen göstermektedir hatta bu kitapları yerleştirirken bir de fihrist yapıyor. Birçok çocuktan farklı olarak onu en çok mutlu eden şey ise ona kitap hediye edilmesi oluyor. Bu metinde aslında kitapların en yakın arkadaşımız olabileceği, kitap ve kütüphaneye sahip olmanın bir hazine olduğu, kitaplara özen gösterilmesi ve değer verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Öğrencilerin cevaplarına bakacak olursak “Metinde ne anlatılmaktadır?” sorusuna 27 öğrenci “Stardi'nin kitaba olan sevgisi ve kitaplara verdiği önem” cevabını vermiştir. 3 öğrenci “Stardi'nin kitaplığı”, 2 öğrenci “Kitapların hazine olduğu”, 1 öğrenci “Stardi'nin kitaplığı düzenli tutması”, 1 öğrenci “Stardi'nin kitap hayranlığı” cevabını vermiştir. Öğrencilerden sadece 3'ü herhangi bir görüş bildirmemiştir.

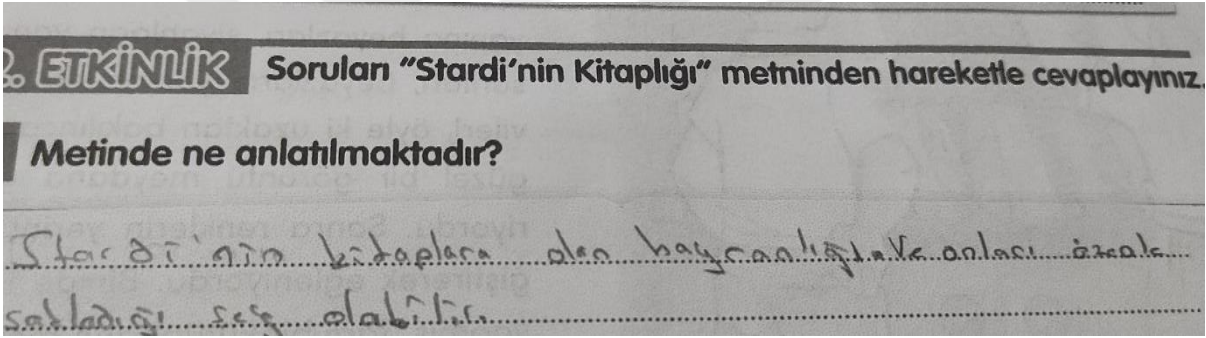
Metnin ikinci etkinliğinin sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde öğrencilerin kitabın konusunu doğru bir şekilde açıkladıkları görülmüştür fakat öğrencilerin çoğu görüşünü kısaca ifade etmiştir. Öğrencilerden çok azı soruyu uzun bir şekilde yorumlamayı tercih etmiştir. Buradan da öğrencilerin sorulan sorulara uzun cevaplar vermekten kaçındığı anlaşılmaktadır.

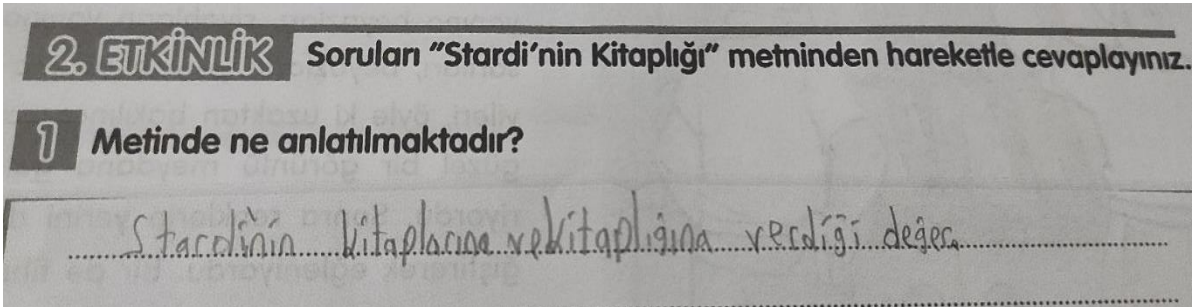
Şekil 75. Ö24 kodlu öğrenci

Şekil 76. Ö13 kodlu öğrenci

Şekil 77. Ö10 kodlu öğrenci

Şekil 78. Ö26 kodlu öğrenci

4.18. Okuduğunu Anlama ve Çözümleme Becerileri Ölçeği Kullanılarak Öğrencilerin Okuduğunu Anlama ve Çözümleme Becerisinin Değerlendirmesi

Araştırmanın bu bölümünde “6.sınıf öğrencilerinin okuduklarını anlama ve çözümleme becerilerinin düzeyi nedir?” sorusuna yanıt aranacaktır. 6.sınıf öğrencilerinin

okuduklarını anlama ve çözümleme becerilerine ilişkin ortalamalar Tablo 19 ve 20’de belirtilmiştir. Tablo 19’da likert tipi sorulara ilişkin frekans dağılımı ve yüzde sonuçları, Tablo 20’de likert tipi sorulara ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları verilmiştir.

4.19. Araştırmaya Katılanların Okuduğunu Anlama ve Çözümleme Becerileri ile İlgili Görüşleri

Tablo 20. Okuduğunu anlama ve çözümleme becerileri ile ilgili sonuçlar

Ölçek Maddeleri	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Genellikle		Her zaman	
	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
1)Okuduklarımin konusunu ve ana fikrini belirlerim.	1	2,7	10	27	16	43,2	9	24,3	1	2,7
2)Okuduklarımda yer alan mesajları veya iletileri fark edebilirim.	4	10,8	15	40,5	11	29,7	5	13,5	2	5,4
3)Okuduklarımi zihnimde canlandırırım.	1	2,7	8	21,6	11	29,7	7	18,9	10	27
4)Okuduğum metinlerde (yazılarda) yer alan resimlerden yararlanarak anlatılmak istenenleri tahmin ederim.	2	5,4	11	29,7	12	32,4	7	18,9	5	13,5
5)Başlığı okuduğumda yazının ve kitabın içeriği ile ilgili tahminler yürütürüm.	5	13,5	10	27	12	32,4	6	16,2	4	10,8
6)Kitapta yer alan sorunlara çözümler üretmeye çalışırım.	4	10,8	12	32,4	11	29,7	7	18,9	3	8,1
7)Kitapta yer alan ipuçlarından hareketle karşılaştığım yeni sözcüklerin anlamlarını bulurum.	4	10,8	11	29,7	11	29,7	8	21,6	3	8,1
8)Romanlarda yer alan olaylardan ve kahramanlardan etkilenerek okuduklarımla kendi hayatım arasında ilişki kururum.	7	18,9	15	40,5	7	18,9	2	5,4	6	16,2
9) Okuduğum kitapların özetini çıkarırım.	10	27	12	32,4	7	18,9	5	13,5	3	8,1
10) Okuduklarımla ilgili sorulan ne, nerede, ne zaman, nasıl, kim sorularına cevap veririm.	3	8,1	6	16,2	15	40,5	10	27	3	8,1
11) Kitabın iyi ve kötü yönlerini eleştiririm.	2	5,4	7	18,9	12	32,4	12	32,4	4	10,8

Tablo 20'nin devamı

Ölçek Maddeleri	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Genellikle		Her zaman	
	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
12) Okuduğum kitaplar olaylara, insanlara ve çevreye bakış açımı etkiler.	5	13,5	11	29,7	7	18,9	7	18,9	7	18,9
13) Okuduğum kitaplarda ve metinlerde yer alan çelişkileri/tutarsızlıkları fark ederim.	6	16,2	15	40,5	8	21,6	4	10,8	4	10,8
14) Okuduklarımla daha önce okuduklarımı karşılaştırdım.	5	13,5	10	27	11	29,7	5	13,5	6	16,2
15) Okuduğum kitabın giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini ayırt ederim.	4	10,8	18	48,6	8	21,6	6	16,2	1	2,7
16) Okuduğum sırada önemli gördüğüm bölümlerle ilgili not alırım ve onlar üzerine tartışırım.	9	24,3	9	24,3	15	40,5	1	2,7	3	8,1
17) Okuduklarımda yer alan dil, anlatım ve bilgi yanlışlıklarını fark ederim.	2	5,4	18	48,6	8	21,6	5	13,5	4	10,8
18) Okuduklarımda yer alan sebep-sonuç ilişkilerini fark ederim.	2	5,4	16	43,2	12	32,4	3	8,1	4	10,8
19) Okuduklarımda yer alan duygusal ve mantıksal öğeleri sorgularım.	3	8,1	9	24,3	14	37,8	8	21,6	3	8,1
20) Okuduğum kitabın yazarı hakkında bilgi edinirim.	16	43,2	10	27	5	13,5	4	10,8	2	5,4

Tablo 20 incelendiğinde ölçeğin “Okuduklarımda ana fikrini belirlerim.” maddesine öğrencilerin %43,2’si bazen yanıtını vermiştir. 1. maddeye verilen yanıtlara bakıldığında öğrencilerin çoğunun bu kazanımı edinme düzeyi ortadır. 37 öğrenciden sadece 10 tanesi bu maddeye “Genellikle veya Her Zaman” cevabını vermiştir. “Okuduklarımda yer alan mesajları veya iletileri fark edebilirim.” maddesine ise %40,5 oranında “Nadiren” yanıtı verilmiştir. Bu maddeye verilen yanıtta bakıldığında ise öğrencilerin okudukları metni yorumlama ve anlama becerilerinin “kötü” olduğu görülmektedir.

“Okuduklarımda zihnimde canlandırırım.” maddesine ise %29,7 ile “Bazen” yanıtı verdikleri görülmektedir. “Genellikle veya Her Zaman” yanıtlarının ortalaması ise

%45,9'dur. Bu maddenin yanıtlarından hareketle öğrencilerin okuduğu metni gözünde canlandırabilme becerisinin “iyi ve çok iyi” düzeyde olduğu söylenebilir. Bu beceriye sahip öğrencilerinin hayal kurma ve yaratıcı düşünme becerisinin diğer öğrencilerden daha gelişmiş olduğu söylenebilir.

“Okuduğum metinlerde (yazılarda) yer alan resimlerden yararlanarak anlatılmak istenenleri tahmin ederim.” maddesine öğrencilerin %32,4'ü “Bazen” yanıtını vermiştir. Tahmin ederek okuma yöntemi öğrencilerin metne olan ilgi, istek ve merakını artıracak bir yöntemdir. Bu süreçte öğrenci okuma etkinliğine daha aktif katılacağından süreç daha eğlenceli olacaktır. Bu sebeple öğrencilerin bu maddeyi kazanma oranının yüksek olması önemlidir. Maddeye verilen yanıtlara bakacak olursak öğrencilerin bu becerisinin “Orta ve İyi” düzeyde olduğu görülmektedir.

“Başlığı okuduğumda yazının ve kitabın içeriği ile ilgili tahminler yürütürüm.” Maddesine de bir önceki madde de olduğu gibi %32,4 ile “Bazen” yanıtı verdikleri görülmektedir. Verilen yanıtlara bakıldığında öğrencilerin bu beceriyi kazanma düzeyinin “Kötü ve orta” olduğu görülmektedir.

“Kitapta yer alan sorunlara çözümler üretmeye çalışırım.” maddesine %32,4 ile “Nadiren” cevabı verdikleri görülmektedir. Bu da öğrencilerin karşılaştığı sorunlara yeni çözümler üretme becerisinin kötü olduğunu gösterir. Bu beceri öğrencilerin okul dışındaki hayatlarını da kolaylaştıracak bir beceridir. İnsanlar her gün birçok problemle karşılaşır ve üretilen ilk çözüm her zaman sorunu ortadan kaldırmayabilir. Bu sebeple de her zaman yedek çözümlerin olması gerekir. Bu kazanım ile öğrenciler sorunu yaşamadan çözüm bulduklarından aynı sorun ile karşılaştıklarında ne yapacaklarını daha iyi bileceklerdir. Bu beceri sayesinde öğrenciler hem sorunlara daha hızlı ve farklı çözümler üretecekler hem de sorunu yaşamayı beklemeden çözüm üretmenin ne kadar avantajlı olduğunu öğreneceklerdir. Bütün bunlara rağmen ise 37 öğrenciden sadece 10 tanesi bu maddeye “Genellikle ve Her Zaman” yanıtını vermiştir.

“Kitapta yer alan ipuçlarından hareketle karşılaştığım yeni sözcüklerin anlamlarını bulurum.” maddesine toplam %59,4 oranıyla “Nadiren ce Bazen” yanıtları verdikleri görülmektedir. Araştırma öncesinde, sırasında ve sonrasında da öğrencilerin ders esnasında

okudukları veya duydukları herhangi bir kelimeyi öğrenmek için sözlüğe başvurduğu pek görülmemiştir. Öğrenciler anlamını bilmedikleri bir kelime ile karşılaştığında kolay yoldan öğretmene sorarak anlamını öğrenmeye çalışmaktadır. Araştırma sürecinde de görülmüştür ki öğrencilerin sözlük kullanma alışkanlığı bulunmamaktadır. Birçok öğrenci ise cevaplardan da anlaşılacağı üzere anlamını bilmediği kelimeyi hiç merak etmemektedir.

“Romanlarda yer alan olaylardan ve kahramanlardan etkilenerek okuduklarımla kendi hayatım arasında ilişki kurarım.” maddesindeki becerinin öğrenciler tarafından kazanılması yansıtıcı düşünme becerilerini geliştirecektir. Çünkü burada öğrenciler okuduklarından ders çıkaracak ve bu çıkardığı dersleri kendi hayatına yansıtacak ve aynı yanlışları yapmayacaktır. Verilen cevaplara bakıldığında %40,5 ile “Nadiren” yanıtının yüzdesinin en fazla olduğu görülmektedir. Bu maddeye 37 öğrenciden sadece 8’i “Genellikle ve Her Zaman” yanıtını vermiştir.

“Okuduğum kitapların özetini çıkarırım.” maddesi ölçeğin önemli maddelerinden biridir çünkü özet çıkarmak öğrencilerin okuduğunu anlaması ve okuduklarını unutmaması için önemlidir. Bu maddeye de %32,4 oranıyla “Nadiren” cevabı verdikleri görülmektedir. Öğrencilerin bu becerisinin de “Kötü” olduğu söylenebilir.

“Okuduklarımla ilgili sorulan ne, nerede, ne zaman, nasıl, kim sorularına cevap veririm.” maddesi öğrencilerin okuduğunu anlama becerisinin ne düzeyde olduğunu göstereceği için çok önemlidir. Bu maddeye %40,5 oranıyla “Bazen” yanıtı verdikleri görülmektedir. Toplamda %35,1 ile “Genellikle ve Her Zaman” yanıtlarının oranı göz önünde bulundurularak öğrencilerin bu becerisinin “İyi” düzeyde olduğu söylenebilir.

“Kitabın iyi ve kötü yönlerini eleştiririm.” maddesine toplamda 24 öğrenci %64,8 ile bazen ve genellikle yanıtını vermiştir. Bu madde öğrencilerin eleştirel düşünme becerisini ölçmesi açısından önemlidir. Bu ölçeği cevaplandıran öğrenciler hem her bir maddede kendi becerilerini eleştirirken hem de bu becerilerinin ne düzeyde olduğunu ve bunları nasıl geliştirmeleri gerektiğini de öğrenmişlerdir.

“Okuduğum kitaplar olaylara, insanlara ve çevreye bakış açımı etkiler.” maddesi öğrencilerin okuduğu kitapları ne kadar önemsediklerini, bu kitaplardan ders çıkarıp

çıkarmadıklarını, kitapların yol gösterici özelliğinin farkında olup olmadıklarını ortaya koyması bakımından önemlidir. Bu maddeye %29,7 oranıyla nadiren yanıtının hakim olması ise öğrencilerin kitapların içindeki iletileri tam olarak alamadıklarını ve bunları hayatlarına yansıtamadıklarını göstermektedir. Genel olarak verilen cevaplara bakılacak olursa da öğrencilerin bu becerisinin “kötü” düzeyde olduğu söylenebilir.

“Okuduğum kitaplarda ve metinlerde yer alan çelişkileri/tutarsızlıkları fark ederim.” maddesi de öğrencilerin eleştirel becerisini ölçen bir maddedir. Öğrencilerin bu becerisinin iyi olabilmesi için okudukları kitabın içeriğini yorumlaması gerekmektedir. Eleştirel bir düşünce ile kitapta anlatılanları kendi akıl süzgecinden geçirerek çelişkili ve tutarsız olan bölümleri dikkatle tespit etmesi gerekir. Fakat bu maddeye de %40,5 oranıyla nadiren yanıtı verdikleri görülmektedir. Bu oran da bize yine öğrencilerin okudukları kitabın içeriğini yorumlamadığını, eleştirmedeğini; kitabın içindeki doğru, yanlış, tutarlı, tutarsız, çelişkili ifadeleri belirleyemediğini göstermektedir. Bu maddeye verilen cevaplardan hareketle ve çalışmanın uygulama sürecindeki gözlemlerden hareketle öğrencilerin kitap okumayı sadece öğretmenleri tarafından verilen görevi tamamlamak olarak gördükleri söylenebilir. Bu uygulama sürecinde öğrencilerin çoğu kitap okuma eylemini kendi isteğiyle ve severek yapmamıştır. Öğrenciler kitap okumayı sadece okumalarını geliştirmek için yapılması gereken bir eylem olarak görmektedir. Bu çalışmada öğrencilerin okumaya karşı olan bu ön yargılarının kırılması amaçlanmıştır. Dönem başından sonuna kadar, özellikle etkinlik uygulama sürecinde, kitabın hayatımıza ışık tuttuğu, bize yol gösterdiği, her zaman yanımızda olacak eğlenceli bir arkadaş olduğu vurgulanmıştır.

“Okuduklarımla daha önce okuduklarımı karşılaştırırım.” maddesine %29,7 ile bazen yanıtının hakim olduğu görülmektedir. Bu maddeye %16,2 oranıyla sadece 6 kişi her zaman yanıtını vermiştir. Yine bu becerinin de “kötü” düzeyde olduğu görülmektedir.

“Okuduğum kitabın giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini ayırt ederim.” maddesine eğitim öğretim yılı boyunca giriş, gelişme ve sonuç bölümleri hakkında ayrıntılı bilgi verilmesine rağmen %48,6 oranı ile “Nadiren” yanıtı verdikleri görülmektedir. Öğrencilerin bu becerisinin de “kötü” düzeyde olduğu görülmektedir.

“Okuduğum sırada önemli gördüğüm bölümlerle ilgili not alırım ve onlar üzerine tartışırım.” maddesine toplamda 33 öğrenci “Hiçbir Zaman, Nadiren, Bazen” yanıtlarını vermiştir. Maddeye verilen yanıtlara bakılarak öğrencilerin kitabın içeriğini önemsemeden, kitabın içeriğini yorumlamadan okudukları söylenebilir. Öğrenciler kitabı sadece okumuş olmak için okumaktadır. Bu sebeple de okuma eyleminden yeterli verim alınmamaktadır.

“Okuduklarımda yer alan dil, anlatım ve bilgi yanlışlıklarını fark ederim.” maddesine %48,6 oranı ile “Nadiren” cevabı hakimdir. Öğrencilerin hem bu maddeye verdiği yanıtı bakarak hem de etkinlik süresinde yazdıkları metinlere bakarak yazım kurallarına hakim olmadıkları söylenebilir. Kendi yazısında noktalama işaretlerini kullanmayan ve yazım kurallarına dikkat etmeyen öğrencilerin okuduğu kitaplardaki dil, anlatım ve bilgi yanlışlarını tespit etmesi beklenemez.

“Okuduklarımda yer alan sebep-sonuç ilişkilerini fark ederim.”, “Okuduklarımda yer alan duygusal ve mantıksal öğeleri sorgularım.”, “Okuduğum kitabın yazarı hakkında bilgi edinirim.” maddelerine verilen cevaplara bakılacak olursa da öğrencilerin maddelerdeki kazanımları edinme becerilerinin de “kötü” düzeyde olduğu söylenebilir.

4.20. Öğrencilerin okuduğunu anlama ve çözümleme becerileriyle ilgili görüşleri

Tablo 21. Öğrencilerin okuduğunu anlama ve çözümleme becerileriyle ilgili görüşleri

Ölçek Maddeleri	Ortalama	ss
1)Okuduklarımda konusunu ve ana fikrini belirlerim.	2,97	0,8656
2)Okuduklarımda yer alan mesajları veya iletileri fark edebilirim.	2,62	1,0369
3)Okuduklarımda zihnimde canlandırırım.	3,51	1,1924
4)Okuduğum metinlerde (yazılarda) yer alan resimlerden yararlanarak anlatılmak istenenleri tahmin ederim.	3,05	1,1291
5)Başlığı okuduğumda yazının ve kitabın içeriği ile ilgili tahminler yürütürüm.	2,83	1,1906
6)Kitapta yer alan sorunlara çözümler üretmeye çalışırım.	2,81	1,1264
7)Kitapta yer alan ipuçlarından hareketle karşılaştığım yeni sözcüklerin anlamlarını bulurum.	2,86	1,1344
8)Romanlarda yer alan olaylardan ve kahramanlardan etkilenerek okuduklarımda kendi hayatım arasında ilişki kurarım.	2,59	1,3220
9)Okuduğum kitapların özetini çıkarırım.	2,43	1,2592
10)Okuduklarımda ilgili sorulan ne, nerede, ne zaman, nasıl, kim sorularına cevap veririm.	3,10	1,0484
11)Kitabın iyi ve kötü yönlerini eleştiririm.	3,24	1,0647

Tablo 21'in devamı

Ölçek Maddeleri	Ortalama	ss
12)Okuduğum kitaplar olaylara, insanlara ve çevreye bakış açımı etkiler.	3,00	1,3540
13)Okuduğum kitaplarda ve metinlerde yer alan çelişkileri/tutarsızlıkları fark ederim.	2,59	1,2277
14)Okuduklarımla daha önce okuduklarımı karşılaştırım.	2,91	1,2775
15)Okuduğum kitabın giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini ayırt ederim.	2,51	0,9894
16)Okuduğum sırada önemli gördüğüm bölümlerle ilgili not alırım ve onlar üzerine tartışırım.	2,45	1,1449
17)Okuduklarımda yer alan dil, anlatım ve bilgi yanlışlıklarını fark ederim.	2,75	1,1157
18)Okuduklarımda yer alan sebep-sonuç ilişkilerini fark ederim.	2,75	1,0647
19)Okuduklarımda yer alan duygusal ve mantıksal öğeleri sorgularım.	2,97	1,0668
20)Okuduğum kitabın yazarı hakkında bilgi edinirim.	2,18	1,2333

İlköğretim 6.sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama ve çözümlene becerilerini edinme düzeylerini gösteren tabloya genel olarak bakıldığında ölçek maddelerinin ortalama değerlerinin 2.18 ile 3.51 arasında değiştiği görülmektedir. 6.sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama ve çözümlene becerilerini edinme düzeylerini belirlemek adına uygulanan ölçekten alınan istatistiksel veriler incelendiğinde, öğrencilerin okuduğunu anlama ve çözümlene becerilerini edinme düzeylerinin “kötü” ve “orta” düzey arasında değiştiği sonucuna ulaşılmaktadır.

4.21. Öğrencilerin Ateş Pahası Metninden Hareketle Oluşturdukları Metinlerin Yazılı Anlatım Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı'na Göre Değerlendirilmesi

Tablo 22. Yazılı anlatım analitik dereceli puanlama anahtarı'na göre öğrencilerin yazılarından aldığı genel puanlar

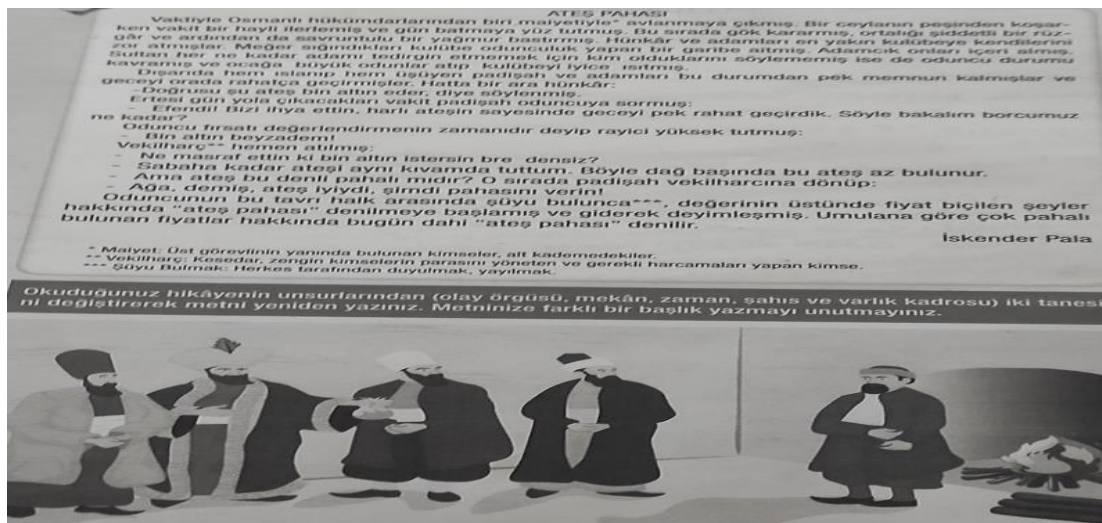
Tam Olarak Başarılı	Kabul Edilebilir	Geliştirilmesi Gerekir	Başlangıç Düzeyinde
(19-24 puan) Ö33	(13-18 puan) Ö10, Ö13, Ö19, Ö24, Ö38	(7-12 puan) Ö5, Ö23, Ö32, Ö26, Ö3, Ö14, Ö18, Ö30, Ö20, Ö36, Ö35, Ö7, Ö21, Ö4, Ö22	(0-6 puan) Ö1, Ö40, Ö37, Ö16, Ö29, Ö39, Ö28, Ö41, Ö34, Ö17, Ö12, Ö37, Ö6, Ö2, Ö25, Ö11, Ö31

Araştırmanın bu bölümünde öğrencilerin “Ateş Pahası” metninden hareketle yazdıkları yeni metinler Yazılı Anlatım Dereceli Puanlama Anahtarı'na göre incelenmiştir. Tabloya bakıldığında öğrencilerden 17'sinin “Başlangıç Düzeyinde”, 15'i “Geliştirmesi Gerekir”, 5'i “Kabul Edilebilir” ve sadece 1'i “Tam Olarak Başarılı” düzeydedir. Bir metinden

hareketle yeni bir metin oluşturma yönteminde amaç öğrencilerin ilgi duyduğu yazma türünü belirlemek ve öğrencilerin duygu ve düşüncelerini ifade etme becerilerini geliştirmektir. Tablo genel olarak incelendiğinde ve öğrencilerin yazdıkları metinler göz önünde bulundurulduğunda ise öğrencilerin çoğunun okudukları metne bağlı kaldıklarını göstermektedir. Metni yeniden kendi cümleleriyle ve yaratıcı bir şekilde oluşturan öğrenci sayısı 1'dir. Başlangıç düzeyinde olan öğrencilerin yazılarında birçok yazım ve noktalama yanlışı tespit edilmiştir. Yazdıkları yazıların neredeyse tümünde hata vardır ve yazılanlar aktarılmak istenen mesajı vermekte yetersizdir. Yazıların neredeyse tamamında anlatım bozukluklarına rastlanmıştır. Öğrencilerin çoğunun yazısı okunaklı değildir. Dil bilgisel yönden de birçok hata olduğu görülmektedir.

Geliştirilmesi gerekir düzeyinde olan öğrencilerin yazılarında da yazım ve noktalama yanlışı fazlasıyla bulunmaktadır. Bu öğrenciler başlangıç düzeyindeki öğrencilere göre biraz daha okunaklı yazmışlardır. Kurdukları cümlelerdeki dil bilgisel hatalar başlangıç düzeyindeki öğrencilere göre daha azdır. Kabul edilebilir düzeyde olan öğrencilerin ise yazılarında yazım kurallarına daha fazla uyulduğu ve noktalama işaretlerine dikkat edildiği tespit edilmiştir. Kurdukları cümleler dil bilgisel yönden daha doğrudur.

Bu bölümde bazı öğrencilerin “Ateş Pahası” metninden hareketle yazdıkları metinlere örnekler verilecektir.

Şekil 79. Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturmada öğrencilerin yararlandığı “Ateş Pahası” metni.

SULTAN VE İLGİNÇ ADAMI

Çok eski zamanlarda bir sultan varmış - Sultan arkadaşını zibirete götürmek istemiş. Sultan ve adamları Jola çıkmışlar. Sultan ve adamları kervanlarla giderken havanın çok katı olduğunu hissetmişler. Sultan ve adamları kurt seslerini duyup korkmuşlar. Sultan sağ kolu Necmiye "Yakınlarda bir mağara vardı." demiş. Necmi, "Sultanım yakınlarda bir mağara görüyorum," demiş. Sultan, "Hadi hemen o mağara gidelim," demiş. Sultan ve adamları mağara sirmişler. Karşılarında bir adam görmüşler. Adam, "Siz kimsiniz?" demiş. Sağ kol Necmi, "Bizden sana zarar gelmez. Biz Osmanlı hükümdarıyız," demiş. Adam ve Sultan tanışmışlar. Adam, "Benim adım Davut," demiş. Sonra Davut Sultanın ocağına anlamış ve hemen onun yakmış. Sultan ve adamları geceyi orada geçirmişler. Sonra Sabah olunca Sultan, "Sen bize yardım ettin, Borcumuz nedir?" diye sormuş. Adam, "500 Yüz" altın istemiş. Sağ kol Necmi, "Bu kadar Altın çok," demiş. Sultan da demiş ki hem sınıyoruz hem de Altına çok diyoruz demiş. Sultan Necmiden bin altın vermiş. ve sonunda Sultan ve adamları sonradan çıkıp gitmişler.

Şekil 80. Ö22 kodlu öğrencinin "Sultan ve İlginç Adam" başlıklı yazısı

Ö22 kodlu öğrencinin "Sultan ve İlginç Adam" başlıklı metni incelendiğinde öğrencinin çok fazla yazım ve noktalama hatası yaptığı görülmektedir. Yazılan metnin neredeyse hiçbir yerinde yazmayı zenginleştirecek dilsel ifadeler kullanılmamıştır. Yazıda atasözleri ve deyimlerden yararlanılmamıştır. Kurulan cümlelerin bazıları dil bilgisel yönden doğru değildir. Metnin yazılma amacı ifade edilmemiştir. Yazıda düşünce tekrarlarına ve anlatım bozukluklarına da rastlanmıştır. Öğrenci "Sultan ve İlginç Adam" başlıklı yazısıyla Yazılı Anlatım Dereceli Puanlama Anahtarı'ndan 11 puan almıştır.

ATES PARASI

Bir gün kraliçe atıyla dolasmaya çıkmış. Etrafa bakarken yollarının değişik olduğunu farketmiş ve durmuş. Atı koşmaya başlamış. Kraliçe atını tokiz etmiş, atı durmuş. Kraliçe dinlenirken uykuya dalmış, uyandığında geceymiş. Kulubede yaşlı adam ona GORBA, atınoda kovuc vermiş. Kraliçe teşekkür etmiş ve yaşlı adama sormuş:
— Sana ne kadar altın vereyim?
Yaşlı adam — Ben odunun parasını isterim. Bu devirde Pahalıdır, demiş
Kraliçe — 100 altın vermiş. Yaşlı adam beş yüz

Şekil 81. Ö24 kodlu öğrencinin “Ateş Parası” başlıklı yazısı

Ö24 kodlu öğrencinin “Ateş Parası” başlıklı yazısı incelendiğinde öğrencinin yazım kurallarına uymadığı ve noktalama işaretlerini kullanmadığı görülmüştür. Öğrencinin kurduğu cümlelerin verilmek istenen mesajın bağlamına uygun olmadığı görülmüştür. Yazıda anlatım bozukluklarına ve dil bilgisel yanlışlıklara rastlanmıştır. Metnin düşüncesini destekleyen atasözü ve deyimlere yer verilmediği görülmüştür. Bu sebeple öğrenci bu yazısıyla Yazılı Anlatım Dereceli Puanlama Anahtarı’ndan 13 puan almıştır.

padışah ve adam
Bir padışah vaktiyle bir i marıyettiyle avlamaya ıkkmış ve padışa bir geyik avlamış. Bu geyik ık ok ağır imiş. Padışahın Sabaıı zar zar taşıclarmış. Bir ara ık yolulmuşlar. Padışah bunu anlamış ve geyiği birakıp dinlenmelerini istemiş. Bir yerde oturup dinlenmişler ve bir süre sonra hava karar- maya başlamış. Padışah ve adamları yola devam etmiş- ler. Bir süre sonra hava kararmış. Fir tına ıkkmış. adara padışah bir kulübe görmüş bu kulübede ađ bir adam yaşıyo- muş. Padışah kapıyı tıkladı, adam kapıyı ağmış ve padışah ve adamlarını ıkert al mış. Adam bir yandan ateş yakıyor bir yandan da kor kuyor muş. Sonra padışah geyiği getir tmiş. Geyiği eşitip yemişler hep beraber. Adam padışaha teşekkür etmiş ve padışahı sormuş padışahım siz buraya neden gel d i n i z diye padışahıta avlanmaya ık tığını hava kararınca da bu kulübe yi gördüğünü s ö y l e m i ř . Sonra uyumuşlar. Sabah oluğunda padışah ve adamları yola koyulurken padışah sormuş ben den altın ister misin demiş adam yok de mi ř ALLAH siz den razı ol sun siz beni mi kar nım doyur du nu z de mi ř. Ve padışah ve adamları ık t m i ř l e bir süre sonra bir süre asker adamın kulübesine gel mi ř

şekil 82. Ö38 kodlu öğrencinin “Padışah ve Adam” başlıklı yazısı

Ö38 kodlu öğrencinin “Padışah ve Adam” başlıklı yazısı incelendiğinde öğrencinin yazım kurallarına uymadığı ve noktalama işaretlerini kullanmadığı görülmüştür. Öğrenci yazısının okunaksız olduğu tespit edilmiştir. “Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma” yöntemiyle hikaye yazılması gerekirken öğrencinin verilen metne daha ık bağlı kaldığı görülmüştür. Öğrenci yaratıcı ve özgün bir metin oluşurmamıştır. Kendi cümleleriyle metni oluşturmak yerine verilen metnin cümlelerini kendi metnine dâhil etmiştir. Dil bilgisel olarak da bir ık yanlışı i ıeren bir metin olduğu i ın Yazılı Anlatım Dereceli Puanlama Anahtarından 13 puan almıştır.

4.22. Yazma Becerileri Değerlendirme Ölçeği Kullanılarak Öğrencilerin Yazma Becerisinin Değerlendirilmesi

Araştırmanın bu bölümünde “6. sınıf öğrencilerinin yazma becerilerinin düzeyi nedir?” sorusuna yanıt aranacaktır.

Tablo 23. Öğrencilerin Yazma Becerisinin Değerlendirilmesi

Ölçek maddeleri	Çok yeterli		Yeterli		Kısmen Yeterli		Yetersiz		Çok Yetersiz	
	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)	(f)	(%)
1)Yazma amacını belirler.	9	23,6	14	36,8	10	26,3	5	13,1	0	0
2)Anlamlı ve kurallı cümleler yazar.	6	15,7	9	23,6	13	34,2	5	13,1	5	13,1
3)Yazım kurallarına uyar.	4	10,5	9	23,6	12	31,5	11	28,9	2	5,2
4)Yazılarında bitişik eğik yazı harflerini kurallarına uygun yazar.	2	5,2	11	28,9	17	44,7	6	15,7	2	5,2
5)Olayları oluş sırasına göre yazar.	6	15,7	13	34,2	10	26,3	9	23,6	0	0
6)Yazılarında ana düşünceye yer verir.	4	10,5	9	23,6	18	47,3	5	13,1	2	5,2
7)Duygu, düşünce ve hayallerini anlatan yazılar yazar.	11	28,9	14	36,8	4	10,5	8	21	1	2,6
8)Farklı yazı türlerine uygun yazılar yazar (hikâye, şiir, mektup, davetiye vb.).	9	23,6	12	31,5	10	26,3	6	15,7	1	2,6
9)Okunaklı yazar.	11	28,9	14	36,8	9	23,6	3	7,8	1	2,6
10)Öğrendiği yeni sözcükleri yazılarında kullanır.	3	7,8	11	28,9	9	23,6	12	31,5	3	7,8

Yukarıdaki tablo incelendiğinde “Yazma amacını belirler.” Kazanımına %38,8 oranı ile “Yeterli” cevabı verdikleri görülmektedir. Bu maddeye verilen cevaplara genel olarak bakıldığında ise öğrencilerin yazma amacını belirlemede kendilerini yeterli gördükleri söylenebilir. “Anlamlı ve kurallı cümleler yazar.” maddesine ise %34,2 oranı ile “Kısmen yeterli” yanıtını verdikleri görülmektedir. Bu maddeye verilen cevaplara genel olarak bakıldığında ise öğrencilerin bu kazanıma sahip olma düzeyinin “orta” olduğu söylenebilir. “Yazım kurallarına uyar.” maddesine %31,5 oranı ile “kısmen yeterli” cevabı verdikleri görülmektedir; %28.9 ile “Yetersiz” yanıtı ikinci sırada yer almaktadır. Maddeye verilen cevaplara genel olarak bakıldığında bu kazanıma sahip olma düzeyinin “kötü”

olduğu söylenebilir. “Yazılarında bitişik eğik yazı harflerini kurallarına uygun yazar.” maddesine de yine “Kısmen yeterli” yanıtı %44,7 oranı ile cevabı verdikleri görülmektedir. “Olayları oluş sırasına göre yazar.” maddesine %34,2 ile “Yeterli” cevabı verdikleri görülmektedir ve maddeye verilen cevaplara genel olarak bakıldığında öğrencilerin “iyi” düzeyde olduğu söylenebilir.

“Yazılarında ana düşünceye yer verir.” maddesine 47,3 ile “Kısmen yeterli” cevabı verdikleri görülmektedir. Öğrencilerin bu kazanıma sahip olma düzeyi “orta”dır. “Duygu, düşünce ve hayallerini anlatan yazılar yazar.” maddesine 36,8 ile “Yeterli” yanıtı verdikleri görülmekteyken; 28,9 oranı ile “Çok yeterli” cevabı ikinci sırada yer alır. Öğrencilerin bu kazanıma sahip olma düzeyi “iyi ve çok iyi”dir denebilir.” Farklı yazı türlerine uygun yazılar yazar (hikâye, şiir, mektup, davetiye vb.)” maddesine 31,5 ile “yeterli” yanıtı verdikleri, “Okunaklı yazar.” maddesine de %36,8 oranı ile “yeterli yanıtı” verdikleri görülmektedir. “Öğrendiği yeni sözcükleri yazılarında kullanır.” maddesine ise 31,5 ile “yetersiz” yanıtı verdikleri görülmektedir. Bu maddeye verilen yanıtlara bakarak öğrencilerin yazılarında yeni sözcükleri kullanma becerisinin “kötü” olduğu söylenebilir.

Tabloda yer alan maddelere verilen yanıtlara ve yüzdelerine bakacak olursak “çok yetersiz” yanıtının yüzdesinin en fazla olduğu madde “Anlamlı ve kurallı cümleler yazar.” maddesidir. Bu da öğrencilerin yazım kurallarını bilmediklerini, yazılarında anlatım bozukluklarına yer verdiklerini doğrulamaktadır. “Yetersiz” yanıtının fazla olduğu madde ise 31,5 oranı ile “Öğrendiği yeni sözcükleri yazılarında kullanır.” maddesidir. Buradan hareketle öğrencilerin öğrendiği yeni kelimeleri not almadıklarını, unuttuklarını söylenebilir. Bu da öğrencilerin yeterli söz varlığına sahip olmadığı göstermektedir. “Kısmen yeterli” yanıtı ise 47,3 oranı ile “Yazılarında ana düşünceye yer verir.” maddesidir. Bu da öğrencilerin yazma öncesi bir plan yapmadığını, yazma amacını belirlemediğini gösterir. “Yeterli” yanıtı ise en çok “Okunaklı yazar.” ve “Duygu, düşünce ve hayallerini anlatan yazılar yazar.” maddelerinde görülmektedir. Bu da öğrencilerin duygu ve düşüncelerini okunaklı bir şekilde yazabildiklerini düşündüklerini göstermektedir. “Çok yeterli” yanıtı da yine en çok bu maddelere verilmiştir.

4.23. Araştırmanın Çalışma Grubunun Araştırma Sonrasında Okumaya Karşı Algılarındaki Değişimin Nasıl Olduğu ile İlgili Bulgular ve Yorum

Bu bölümde öğrencilerin okumaya karşı ön algıları ve yaşadıkları sorunların tespit edildiği bölüm ile ilgili karşılaştırmalar yapılacaktır.

Tablo 24. Araştırmanın çalışma grubunun okuma ile ilgili son algıları

Görüş	Son Algı(f)
İyi hissediyorum.	11
Kitabın içindeymiş gibi hissediyorum.	6
Rahat hissediyorum.	6
Mutlu hissediyorum.	5
Güzel hissediyorum.	3
Huzurlu hissediyorum.	2
Başka bir dünyadaymış gibi hissediyorum.	1
Bilgili hissediyorum.	1
Karmaşık hissediyorum.	1
Sıkılıyorum, sevmiyorum.	1
Seviyorum.	-

Okuma uygulamalarından önce öğrencilerin bu ön algı sorusuna verdiği cevaplarla son algı sorusuna verdiği cevaplar arasında büyük bir benzerlik bulunmaktadır. Ön algı sorusunda verilen “Seviyorum” cevabı son algıda verilmemiştir.

Tablo 25. Araştırmanın çalışma grubunun en çok etkilendiği kitap

Kitap	f(37)
Eyvah Kitap	9
Hatırlamıyorum.	5
Sadako	2
Çılgın Dedemin Zaman Makinesi	2
Pinokyo	1
Hurma Fidanları	1
Sihirli Okulun Laneti	1
Canım Arkadaşım	1
Kuşların Dili	1
Postayla Gelen Deniz Kabuğu	1
Yarım Leblebi	1
Yazgı	1
Umut Hikayeleri	1
Şimdiki Çocuklar Harika	1
Var Mısın?	1
Göğü Yere İndirelim	1

Tablo 25'in devamı

Kitap	f(37)
Kartal Yavrusu	1
Peygamberleri Çok Seviyorum	1
Beyaz Yele	1
Çılgın Deneyler Kulübü	1
Kalbin Uyanışı	1
Samanyolunda Gezinti	1
Peter Pan	1
Küçük Prens	-
Müthiş Psikolog	-
Mahallede Sinema Var	-
Öldür Yeter	-
Alice ve Maceraları	-
Kraliçeyi Kurtarmak	-
Tom Sawyer	-
Altın Beyinli Adam	-
Korku Zindanı	-
Bütün Kitaplar	-
Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler	-
Osmanlı Devleti	-
Hiç Kızmamış Öğretmen	-
Farkında Mısınız?	-

Öğrencilerin ön algı sorusuna verdiği cevapla son algı sorusuna verdiği cevaplar arasında hem benzerlik hem de farklılıklar bulunmaktadır. Bu soruya ön algıda verilen “Küçük Prens, Müthiş Psikolog, Mahallede Sinema Var, Öldür Yeter, Alice ve Maceraları, Kraliçeyi Kurtarmak, Tom Sawyer, Altın Beyinli Adam, Korku Zindanı, Bütün Kitaplar, Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Osmanlı Devleti, Hiç Kızmamış Öğretmen, Farkında mısınız?” cevapları verilmemiştir. Ön algı sorusunda yer almayıp son algı sorusunda yer alan cevaplar ise şunlardır: “Var mısın?, Göğü Yere İndirelim, Sihirli Okulun Laneti, Peter Pan, Samanyolunda Gezinti, Kartal Yavrusu, Peygamberleri Çok Seviyorum, Beyaz Yele, Çılgın Deneyler Kulübü, Kalbin uyanışı.”

Tablo 26. Araştırmanın çalışma grubunun kitap okumanın kazandırdıkları ile ilgili düşünceleri

Görüş	(f=37)
Bilgilendirir.	9
Evet düşünüyorum.	8
Sözcük dağarcığımı geliştirir.	6
Okuma becerimi geliştirir.	5
Okuma hızımı artırır.	5
Yorumsuz.	2

Tablo 26'nın devamı

Görüş	(f=37)
Hayal gücümü geliştirir.	1
Derslere olan ilgimi artırır.	1
Zekamı geliştirir.	-
Kendimi daha iyi ifade etmemi sağlar.	-
Eğlendirir.	-

Ön algı sorusuna verilen cevapla son algı sorusuna verilen cevaplar karşılaştırıldığında son algı sorusuna “Eğlendirir.”, “Zekamı geliştirir.”, “Kendimi daha iyi ifade etmemi sağlar.” cevapları verilmemiştir. Ön algı ve son algı sorusuna verilen cevapların geneli benzerlik taşımaktadır.

Tablo 27. Araştırmanın çalışma grubunun boş vakitlerini değerlendirecekleri zaman kitap okumayı kaçınıcı sraya koyacakları ile ilgili görüşleri

Görüş	f(37)
2.sırada yer alır.	18
1.sırada yer alır.	7
3.sırada yer alır.	7
Yorumsuz.	3
5.sırada yer alır.	1
Kitap okumaya zaman kalmaz.	1
4.sırada yer alır.	-
6.sırada yer alır	-
8.sırada yer alır.	-

Araştırmanın uygulama öncesinde öğrencilere yöneltilen “Boş vaktinizi değerlendirmek isterseniz kitap okumak kaçınıcı sırada yer alır?” sorusuna verdikleri cevaplar arasında “4. sırada, 6. sırada, 8. sırada” cevapları yer alırken aynı soru son algı anketinde yöneltildiğinde bu cevaplara rastlanmamıştır. Verilen cevaplara bakıldığında uygulama sonrasında öğrencilerin kitap okumayı daha öncelikli hale getirdikleri görülmektedir.

Tablo 28. Araştırmanın çalışma grubunun kitap okumayı sevip sevmedikleri ile ilgili görüşleri

Görüş	(f=37)
Seviyorum.	27
Yorumsuz.	9
Ne seviyorum ne sevmiyorum.	1

Tablo 29. Araştırmanın çalışma grubunun okudukları kitap sayısı

Kitap Sayısı	(f=37)
Saymadım.	11
1-10 arası	11
11-50 arası	6
51-200 arası	6
201-400 arası	2
2920	1

“Kitap okumayı seviyor musunuz? Seviyorsanız bugüne kadar kaç kitap okudunuz?” sorusuna ön algı anketinde verilen cevaplarla son algı anketinde verilen cevaplar karşılaştırıldığında cevaplar arasında büyük bir fark olmadığı görülmüştür.

Tablo 30. Araştırmanın çalışma grubunun kendi okuma performansları ile ilgili görüşleri

Görüş	(f=37)
Yorumsuz veya soruyla alakasız cevaplar.	12
Okumam güzeldir.	9
Bolca kitap okurum.	2
Okumam kötüdür.	2
Hızlı okurum.	1
Hızlı okuyamam.	1
Kitap okurum.	1
Okumayı severim.	1
Bazen takıldığım kelimeler olur.	1
Eskiden kitap okumayı sevmezdim ama şimdi seviyorum.	1
Okumam zamanla daha güzel olur.	1
İlgimi çeken kitaplar alırım.	1
Okumam fena değil daha fazla okumalıyım.	1
Okuma yarışmasına girip kendimi denerim.	1
Okumam eskiden kötüydü ama şimdi iyi.	1
Okuma idare eder, bana yeter.	1

“Kendi okuma performansınızı değerlendirmek isteseniz bununla ilgili ne söylediniz?” sorusuna son algı anketinde verilen cevaplarla ön algı anketinde verilen cevaplar karşılaştırıldığında öğrencilerin verdikleri cevaplar arasında büyük bir fark olduğu görülmüştür. Ön algı anketinde 22 öğrenci soruyu yanıtlayamamışken son algı anketinde bu sayı 12’ye düşmüştür. Genel olarak verilen cevaplar incelendiğinde öğrenciler uygulama öncesinden uygulama sonrasına kadar kendi okuma performanslarını değerlendirmeyi öğrenmiştir.

4.24. Araştırmanın Çalışma Grubunun Türkçe Dersinin Başında ve Sonunda Yapılan Okuma Çalışmalarıyla İlgili Görüşleri

Çalışmanın bu bölümünde Türkçe dersinde yapılan okuma çalışmaları hakkında öğrencilerin düşüncelerini öğrenmek amacıyla öğrencilere “*Türkçe dersinin başında ve sonunda yaptığınız okuma çalışmalarının öncesini ve sonrasını karşılaştırdığınızda ne gibi farklar görüyorsunuz? Detaylarıyla açıklayınız.*” sorusu yöneltilmiştir. Bu sayede öğrencilerin yapılan etkinlikler hakkındaki fikirlerinin öğrenilmesi amaçlanmıştır.

Tablo 31. Araştırmanın çalışma grubunun Türkçe dersinin başında ve sonunda yapılan okuma çalışmalarıyla ilgili görüşleri

Görüş	(f=37)
Yapılan okuma çalışmaları okumamı geliştirdi.	24
Yorumsuz.	4
Okumamda bir fark göremiyorum.	2
Yapılan etkinlikler kitap okumayı sevmemi sağladı.	2
Yapılan etkinlikler okuma etkinliklerini sevmemi sağladı.	2
Okuma ve yazmama daha fazla dikkat etmemi sağladı.	1
Okumayı zorla değil içimden gelerek yapmamı sağladı.	1
Etkinlikler sayesinde etkili zaman geçiriyoruz.	1
Toplam	37

Öğrencilerin Türkçe dersinde yapılan okuma etkinliklerinin öncesi ve sonrasıyla ilgili görüşlerine bakıldığında öğrencilerden 24’ü yapılan çalışmaların okumasını geliştirdiğini, 2’si okuma etkinliklerini sevmesini sağladığını, 2’si yapılan etkinliklerin kitap okumayı sevmesini sağladığını, 1’i okuma ve yazmasına daha fazla dikkat etmesini sağladığını, 1’i okumayı içinden gelerek yapmasını sağladığını ve 4’ü de etkinlikler sayesinde etkili zaman geçirdiklerini ifade ederek olumlu cevaplar vermiştir. Öğrencilerden 2’si okumasında bir fark olmadığını ifade ederek olumsuz cevaplar vermiştir. Öğrencilerden 4’ü ise soruya herhangi bir yorum yapmamıştır. Verilen cevaplardan hareketle anketin son sorusunu yanıtlayan öğrencilerin Türkçe dersinde yapılan okuma etkinliklerinin okumalarını geliştirdiğini düşündükleri görülmüştür. Yapılan etkinlikler hem öğrencilerin okumasını geliştirmiş hem de öğrenciler okuma ve yazma becerilerini geliştirmek adına isteklendirilmiştir. Etkinlikler öğrencilerin daha kaliteli zaman geçirmesini sağlamıştır. Öğrenciler zamanla okuma becerilerinin geliştiğini gördüğünden derse daha istekli bir şekilde katılmıştır. Etkinlik uygulamalarının başında

7) Türkçe dersinin başında ve sonunda yaptığınız okuma çalışmalarının öncesini ve sonrasını karşılaştırdığınızda ne gibi farklar görüyorsunuz? Detaylarıyla açıklayınız.

Önce = Önce'den çok yavaş okuyordum.
Sonra = Sonra'dan çok hızlı okuyordum.

Şekil 88. Ö32 kodlu öğrenci

7) Türkçe dersinin başında ve sonunda yaptığınız okuma çalışmalarının öncesini ve sonrasını karşılaştırdığınızda ne gibi farklar görüyorsunuz? Detaylarıyla açıklayınız.

Kendime bazıları yazmak için, K-111 okumak
ders çalışmak için sızıyorum. Quora gibi
sitede geliyor.

Şekil 89. Ö33 kodlu öğrenci

4.25. Araştırmanın Çalışma Grubunun Araştırma Sonrasında Yazmaya İlişkin Algılarındaki Değişim

Bu bölümde öğrencilerin yazmaya karşı ön algıları ve yaşadıkları sorunların tespit edildiği bölüm ile ilgili karşılaştırmalar yapılacaktır.

Tablo 32. Araştırmanın çalışma grubunun yazmayla ilgili son algıları

Görüş	(f=37)
Yazı yazmayı seviyorum.	11
Yazmak içindekileri kağıda dökmektir.	6
Yazı yazmak güzeldir.	6
Yazı yazmak insanı bilgilendirir.	3
Yazı yazmak konuşmak gibidir.	2
Yazı yazmak kendimizi ifade etmemizi sağlar.	2
Bilmiyorum.	2
Konuyu daha iyi anlamamızı sağlar.	1
Bir şey ifade etmez.	1
Yazı yazmak yazımızı güzelleştirir.	1
Yazı yazmak eğlencelidir.	1
Yazı yazmak sözcük dağarcığımı geliştirir.	1
Unutulanları hatırlatır.	-
Kendimi geliştirmemi sağlar.	-
Yazmak yerine dinlemeyi tercih ederim.	-
Yazı yazmayı sevmiyorum.	-

Öğrencilerin ön algı açık uçlu yazma anketindeki soru ile son algı açık uçlu yazma anketindeki soruya verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında cevaplar arasında benzerlik olduğu görülmüştür. Yazma becerisine dair ön algıları tespit etmeyi amaçlayan soruya verilen “Unutulanları hatırlatır, Kendimi geliştirmemi sağlar, Yazmak yerine dinlemeyi tercih ederim ve Yazı yazmayı sevmiyorum” cevapları son algıları tespit etmeyi amaçlayan soruda verilmemiştir.

Tablo 33. Araştırmanın çalışma grubunun bir konu hakkındaki düşüncelerin yazmaya ayırdıkları süre

Süre	(f=37)
Konudan konuya değişir.	14
20-60 dakika	12
5-15 dakika	6
Süreyi bilmem.	2
Çok uzun sürede yazarım.	2
Bilğim varsa kısa sürede yazarım yoksa araştırıp öyle yazarım.	1
Hızlı yazarım.	-
Yavaş yazarım.	-
Ortalama bir sürede yazarım.	-
Uzun bir süre düşünürüm ve sonra yavaş yazarım.	-
Düşüncelerimi kısaca özetlerim.	-

Ön ve son algı anketinde sorulan bu soruya verilen cevaplar arasında hem benzerlik hem de farklılıklar bulunmaktadır. Son algı anketinde ön algı anketinden farklı olarak “Hızlı yazarım, yavaş yazarım, ortalama bir sürede yazarım, uzun bir süre düşünürüm ve sonra yavaş yazarım, düşüncelerimi kısaca özetlerim” cevapları yer almamıştır.

Tablo 34. Araştırmanın çalışma grubunun yazı yazmak için ön hazırlığın gerekip gerekmediğine dair düşünceleri

Görüşler	(f=37)
Gerekir çünkü	28
Gerekir.	5
Bilmiyorum.	3
Gerekmez.	1
Hazırlık yaparım.	-

Ön algı açık uçlu yazma becerileri anketinin 3. sorusuyla son algı yazma becerileri anketinin 3. sorusu karşılaştırıldığında cevaplar arasında büyük bir fark olduğu görülmüştür. Ön algı sorusuna öğrencilerden 18’i “Gerekir çünkü” cevabını verirken son

algı sorusunda 28 öğrenci “Gerekir çünkü” cevabını vermiştir. Soruyu yanıtlamayan öğrenci sayısı 5’ten 3’e düşmüştür. Ön hazırlık yapmak gerekmez cevabını veren öğrenci sayısı ise 4’ten 1’e düşmüştür. Ön ve son algı sorularına verilen cevaplar genel olarak yorumlandığında araştırmanın başından sonuna öğrencilerin ön hazırlığın önemini kavradıkları görülmektedir. Öğrencilerin çoğu ön hazırlığın gerektiğini belirtmiş ve açıklamalar yapmıştır.

Tablo 35. Araştırmanın çalışma grubunun yazı plânının ne olduğuna dair son algıları

Görüş	(f=37)
Bilmiyorum.	11
Yazmadan önce yapılan plandır.	9
Yazmadan önce düşünmektir.	5
Nasıl ve ne yazacağını belirlemektir.	5
Giriş, gelişme, sonuçtur.	5
Yazmak için gerekli eşyaları hazırlamaktır.	1
Öncesinde araştırma yapmaktır.	1
Belirli bir sürenin olmasıdır.	-
Taslak oluşturmaktır.	-
Yazım kurallarına uymaktır.	-
Toplam	37

Bu sorunun ön algı ve son algı cevapları karşılaştırıldığında verilen cevaplar arasında benzerlik olduğu görülmüştür. “*Bilmiyorum.*” Cevabını veren öğrencilerin sayısında azalma olduğu tespit edilmiştir. Ön algı sorusuna verilen “*Belirli bir sürenin olmasıdır, taslak oluşturmaktır, yazım kurallarına uymaktır.*” cevaplarının da son algıda verilmediği görülmüştür.

Tablo 36. Araştırmanın çalışma grubunun yazı yazarken kendilerinde hissettikleri durumla ilgili son algıları

Görüş	(f=37)
Yazıya göre değişir.	10
Kurallı olurum.	9
Özgür ve yaratıcı olurum.	5
Özgür	4
Bilmiyorum.	3
Yaratıcı	3
Özgür ve kurallı olurum.	1
Kuralsız	1
Yaratıcı ve kurallı olurum.	1

Bu sorunun ön ve son algı cevapları karşılaştırıldığında verilen cevaplarda büyük bir farklılık olmadığı görülmüştür. Sadece öğrencilerin verdiği yanıtların sayısında değişimler olmuştur. Son algı sorusunda “Özgür, yaratıcı, yaratıcı ve kurallı” yanıtları da yer almıştır.

Tablo 37. Araştırmanın çalışma grubunun sözcük dağarcıklarının yeterli olup olmadığıyla ilgili son algıları

Görüş	(f=37)
Yeterli.	10
Yetersiz olduğu için kitap okunmalıdır.	9
Yetersiz olduğu için sözlükten öğrenilmelidir.	5
Yetersiz.	4
Bilmiyorum.	4
Yetersiz olduğu için çalışmalar yapılmalıdır.	4
Yeterli ama kitap okuyarak geliştirilebilir.	1

Bu soruya verilen cevaplar karşılaştırıldığında “*Bilmiyorum*” cevabını veren 5 öğrencinin süreç içerisinde soruya dair fikir sahibi olduğu görülmüştür. Verilen cevaplar arasında benzerlik olduğu tespit edilmiştir. Cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin öz eleştiri becerisinin geliştiği görülmüştür. Öğrenciler yazma becerisiyle ilgili eksiklerini görüp bu eksikleri tamamlamak adına çözümler üretmiştir.

Tablo 38. Araştırmanın çalışma grubunun yazılarının giriş, gelişme, sonuç bölümlerinde neler yaptıklarına dair son algıları

	(f=110)
Giriş: Konuyu belirleme	21
Giriş: Yazmaya başlama	1
Giriş: Büyük harfle başlama	1
Giriş: Olayı anlatma	1
Giriş: Kendini tanıtmaya	-
Giriş: Ana fikri açıklama	-
Giriş: Herhangi bir yorum yapılmamış.	13
Gelişme: Konuyu detaylandırma	13
Gelişme: Herhangi bir yorum yapılmamış	12
Gelişme: Olayı anlatma	8
Gelişme: Örnekler Verme	4
Sonuç: Konuyu sonuca bağlama	19
Sonuç: Herhangi bir yorum yapılmamış	12
Sonuç: Özetleme yapma	6

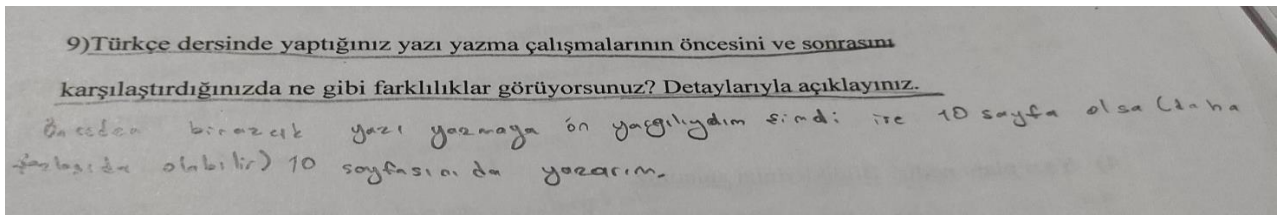
Bu sorunun ön algı ve son algı cevapları karşılaştırıldığında cevapların sayıları arasında büyük bir fark olduğu görülmüştür. Genel olarak giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine herhangi bir yorum yapmayan öğrenci sayısında büyük bir azalma olduğu görülmüştür. Bu da öğrencilerin araştırma sürecinde giriş, gelişme ve sonuç bölümleriyle ilgili bilgi edindiklerini göstermektedir. Ön algı ve son algı sorularının arasındaki bu fark da çalışmada yapılan etkinliklerin ve verilen bilgilerin etkili olduğunu göstermektedir.

4.26. Araştırmanın Çalışma Grubunun Türkçe Dersinin Başında ve Sonunda Yapılan Yazma Çalışmalarıyla İlgili Görüşleri

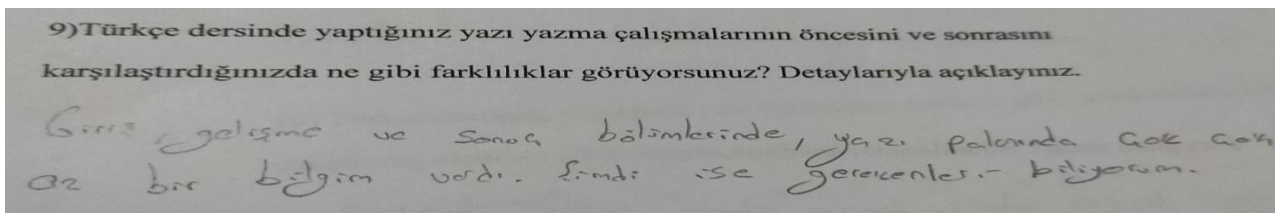
Tablo 39. Araştırmanın çalışma grubunun Türkçe dersinin başında ve sonunda yapılan yazma çalışmalarına ilgili görüşleri

Görüş	(f=37)
Yapılan çalışmalar yazı yazma becerimi geliştirmemi sağladı.	28
Herhangi bir yorum yapılmamış.	7
Fark göremiyorum.	2

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunun etkinlik öncesi ve sonrası yazma becerisindeki değişimleri fark ettiği görülmüştür. Öğrencilerden 28'i "Yapılan çalışmalar yazı yazma becerimi geliştirmemi sağladı." , 2'si "Fark göremiyorum." cevaplarını verirken 7'si herhangi bir yorumda bulunmamıştır. Cevaplardan da hareketle araştırmanın amacına ulaştığı, öğrencilerin yazı yazarken yazma kurallarına daha çok dikkat ettiği görülmüştür. öğrencilerin Türkçe dersinde yapılan yazı çalışmalarının öncesi ve sonrasıyla ilgili görüşleri şu şekildedir:

Şekil 90. Ö19 kodlu öğrenci

Şekil 91. Ö33 kodlu öğrenci

9)Türkçe dersinde yaptığımız yazı yazma çalışmalarının öncesini ve sonrasını karşılaştırdığımızda ne gibi farklılıklar görüyorsunuz? Detaylarıyla açıklayınız.

Yazım önceden büyük ve kötüydü sonra küçük ve güzel oldu.

Şekil 92. Ö36 kodlu öğrenci

9)Türkçe dersinde yaptığımız yazı yazma çalışmalarının öncesini ve sonrasını karşılaştırdığımızda ne gibi farklılıklar görüyorsunuz? Detaylarıyla açıklayınız.

Önceden çok yavaş yazıyordum. fakat sonradan çok hızlı yazıyorum.

Şekil 93. Ö32 kodlu öğrenci

Tablo 40. Araştırmanın çalışma grubunun yapılan yazı çalışmalarının hangi beceri ve bakış açıları geliştirmiş olabileceğine dair görüşleri

Görüş	(f=37)
Daha doğru ve güzel yazmamı sağladı.	12
Herhangi bir yorum yapılmamış.	12
Yazı yazmayı sevmemi sağladı.	5
Yazım kurallarını öğrenmemi sağladı.	5
Yazı yazarken eğlenmemi sağladı.	1
Daha hızlı yazmamı sağladı.	1
Yazı yazmaya karşı olan ön yargımı kırdı.	1

Araştırmaya katılan öğrencilerden 12'si herhangi bir yorum yapmamıştır. Tablo incelendiğinde öğrencilerin yazma etkinliklerinin sonunda yazılarını hem anlam bakımından hem de görünüş bakımından geliştirdikleri söylenebilir. Öğrenciler yapılan etkinlikler sayesinde yazım ve noktalama kurallarına daha fazla uymaya başlamışlardır. Öğrencilerin yapılan yazı çalışmalarının hangi beceri ve bakış açıları geliştirmiş olabileceğine dair görüşleri şu şekildedir:

10) Türkçe dersinde yaptığımız yazı çalışmalarını sizde ne gibi beceri ve bakış açıları geliştirmiş olabilir? Detaylarıyla açıklayınız.

Önceden çok yavaş yazıyordum ama artık yazıyorum.

Şekil 94. Ö11 kodlu öğrenci

10) Türkçe dersinde yaptığınız yazı çalışmalarını sizde ne gibi beceri ve bakış açıları geliştirmiş olabilir? Detaylarıyla açıklayınız.

Yaptığımız yazı çalışmalarını yazımı güzelleştirdi. Daha yararlı oldu.

Şekil 95. Ö27 kodlu öğrenci

10) Türkçe dersinde yaptığınız yazı çalışmalarını sizde ne gibi beceri ve bakış açıları geliştirmiş olabilir? Detaylarıyla açıklayınız.

Önceden pek noktalama işaretlerine dikkat etmiyordum şu anda da dört dörtbeş değil ama biraz daha iyi

Şekil 96. Ö36 kodlu öğrenci

BEŞİNCİ BÖLÜM

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde çalışma boyunca elde edilen bulgulardan hareketle tartışma ve sonuçlara yer verilmiştir.

5.1.Araştırmanın Birinci Alt Problemine Ait Sonuç

Çalışmaya katılan 40 öğrenciye yapılan ön algı açık uçlu okuma öğrenci anketinden elde edilen cevaplara göre öğrencilerin, kitap okumaya karşı ön yargılı olmadıkları tespit edilmiştir. “*Kitap okuduğunuzda kendinizi nasıl hissediyorsunuz?*” sorusuna öğrencilerin neredeyse tamamı olumlu cevap vermiştir. Öğrenciler kendilerini kitabın içindeymiş gibi hissettiklerini, kitap okurken mutlu, huzurlu, iyi, güzel, rahat ve bilgili hissettiklerini ifade etmiştir. Bu cevaplardan anlaşılacağı üzere öğrenciler kitap okumayı sevmektedir. Öğrencilere etkilendikleri kitaplar sorulduğunda yine neredeyse öğrencilerin tamamının mutlaka söyleyeceği bir kitap olmuştur. Bu da öğrencilerin okudukları kitaplarda kendilerinden bir şeyler bulduklarını ve bu kitapları hayatlarında ayrı bir yere koyup unutmadıklarını göstermektedir. “*Kitap okumanın size bir şeyler kazandırdığını düşünüyor musunuz?*” sorusuyla da öğrencilerin kitap okumanın faydaları ile ilgili düşüncelerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Öğrenciler kitap okumanın okuma becerilerini, sözcük dağarcıklarını, zekalarını, hayal güçlerini geliştirdiğini ifade etmiştir. Ayrıca kendilerini daha iyi ifade ettiklerini, bilgilendiklerini ve eğlendiklerini ifade etmişlerdir. Bu cevaplardan hareketle de öğrencilerin kitap okumanın faydaları konusunda bilinçli oldukları söylenebilir. Öğrencilerin kitap okumaya karşı olumlu tutum gösteriyor olmasına ve kitap okumanın faydalarının bilincinde olmasına rağmen boş zamanlarında kitap okumayı 1.sıraya koyan öğrenci sayısı çok azdır. Bu sebeple “*Boş vaktinizi değerlendirmezseniz kitap okumak kaçınıcı sırada yer alır?*” sorusuna verilen cevaplarla diğer sorulara verilen cevaplar birbiriyle örtüşmemektedir. Buradan da öğrencilerin kitap okumayı sevdiğleri fakat kitap okumaya gerekli zamanı ayırmadıkları anlaşılmaktadır. Başaran ve Ateş (2009), de bu çalışmaya benzer şekilde yaptıkları araştırmalar sonucu öğrencilerin okumaya karşı yüksek düzeyde olumlu tutum geliştirdiğini tespit etmiştir. Bu da öğrencilerin okumaya karşı olumlu bir eğilimde olduklarını göstermektedir. Fakat öğrencilerin okuma tutumları ile okuma becerisi arasındaki ilişkinin düşük düzeyde olması

da öğrencilerin tutumlarını davranışa dönüştüremediğini göstermektedir. Dilbaz (2019), ortaokul öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarını ve okur öz algılarını değerlendirdiği çalışmada öğrencilerin yaşları ilerledikçe okumaya karşı geliştirdikleri tutumlarda ve okur öz-algılarında düşüş yaşandığını gözlemlemiştir. Bu sebeple öğrencilerin okuma ve yazmaya karşı geliştirdikleri olumsuz tutumlara zamanında müdahale edilmelidir.

“Kitap okumayı seviyor musunuz? Seviyorsanız bugüne kadar kaç kitap okudunuz?” sorusuna 37 öğrenciden 25’i *“Seviyorum”* cevabını vermesine rağmen okudukları kitap sayıları ile kitap okumayı sevmeleri arasında doğru orantılı bir ilişki bulunmamaktadır. Bu soruya verilen cevaplar yorumlandığında da yine öğrencilerin söyledikleriyle davranışlarının tutarlı olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

“Kendi okuma performansınızı değerlendirmek isterseniz bununla ilgili ne söylediniz?” sorusunu çoğu öğrenci cevapsız bırakmış veya alakasız cevaplar vermiştir. Diğer öğrenciler ise *“Okumam hızlı ve güzeldir, kendimi geliştirmeliyim, okuma performansım iyidir, çok iyi değilim.”* cevaplarını vermiştir. Bu soruya verilen cevaplara bakacak olursak öğrencilerin çoğunun özeleştiri yapamadığı sonucuna varırız. Kendisini eleştiren öğrenciler ise okuma becerisiyle ilgili eksikleri tespit edebilen öğrencilerdir.

5.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine Ait Sonuç

Öğrencilerin okumaya karşı olan tutumunu ölçmek için sorulan ön algı açık uçlu sorusu ile son algı açık uçlu sorusuna verdiği cevaplar arasında büyük bir benzerlik bulunmaktadır. Ön algı sorusunda verilen *“Seviyorum”* cevabı son algıda verilmemiştir. Bu soruya uygulama öncesi ve sonrasında verilen cevaplar karşılaştırıldığında öğrencilerin okumaya karşı olumlu bir tutum geliştirdikleri görülmektedir. Öğrenciler uygulama öncesinde de sonrasında da okumaya karşı olumsuz bir tutum geliştirmemiştir. Öğrenciler uygulama sürecinde yapılan etkinliklere istekle katılmıştır.

“Kitap okumanın size bir şeyler kazandırdığını düşünüyor musunuz?” sorusuna öğrenciler uygulama öncesinde de sonrasında da benzer cevaplar vermiştir. Öğrencilerin kitap okumanın faydaları konusunda bilinçli olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin çoğu okuma beceresindeki eksikliğin farkındadır. Bu noktada öğrenciler sadece bu eksiklikleri

giderme konusunda sorun yaşamaktadır. Öğrencilerin okuma konusundaki eksikliklerini gidermek için öncelikle bu eksikliklerin nasıl giderileceği konusunda bilgilendirilmeleri gerekmektedir.

Araştırmanın uygulama öncesinde öğrencilere yöneltilen “*Boş vaktinizi değerlendirmek isterseniz kitap okumak kaçınıcı sırada yer alır?*” sorusuna verdikleri cevaplar arasında “4.sırada, 6.sırada, 8.sırada” cevapları yer alırken aynı soru son algı anketinde yöneltildiğinde bu cevaplara rastlanmamıştır. Verilen cevaplara bakıldığında uygulama sonrasında öğrencilerin kitap okumayı daha öncelikli hale getirdikleri görülmektedir.

“*Kendi okuma performansınızı değerlendirmek isterseniz bununla ilgili ne söylerdiniz?*” sorusuna son algı anketinde verilen cevaplarla ön algı anketinde verilen cevaplar karşılaştırıldığında öğrencilerin verdikleri cevaplar arasında büyük bir fark olduğu görülmüştür. Ön algı anketinde 22 öğrenci soruyu yanıtlamamışken son algı anketinde bu sayı 12’ye düşmüştür. Genel olarak verilen cevaplar incelendiğinde öğrenciler uygulama öncesinden uygulama sonrasına kadar kendi okuma performanslarını değerlendirmeyi öğrenmiştir.

Öğrencilerin Türkçe dersinde yapılan okuma etkinliklerinin öncesi ve sonrasıyla ilgili görüşlerine bakıldığında öğrencilerden 24’ü yapılan çalışmaların okumasını geliştirdiğini, 2’si okuma etkinliklerini sevmesini sağladığını, 2’si yapılan etkinliklerin kitap okumayı sevmesini sağladığını, 1’i okuma ve yazmasına daha fazla dikkat etmesini sağladığını, 1’i okumayı içinden gelerek yapmasını sağladığını ve 4’ü de etkinlikler sayesinde etkili zaman geçirdiklerini ifade ederek olumlu cevaplar vermiştir. Öğrencilerden 2’si okumasında bir fark olmadığını ifade ederek olumsuz cevaplar vermiştir. Öğrencilerden 4’ü ise soruya herhangi bir yorum yapmamıştır. Verilen cevaplardan hareketle anketin son sorusunu yanıtlayan öğrencilerin Türkçe dersinde yapılan okuma etkinliklerinin okumalarını geliştirdiğini düşündükleri görülmüştür. Yapılan etkinlikler hem öğrencilerin okumasını geliştirmiş hem de öğrenciler okuma ve yazma becerilerini geliştirmek adına isteklendirilmiştir. Etkinlikler öğrencilerin daha kaliteli zaman geçirmesini sağlamıştır. Öğrenciler zamanla okuma becerilerinin geliştiğini gördüğünden derse daha istekli bir şekilde katılmıştır. Etkinlik uygulamalarının başında

isteksiz, umutsuz olan öğrencilerin; okuma becerileri geliştikçe daha istekli olduğu gözlemlenmiştir.

Öğrencilerin okuma öncesi ve sonrası cevapları genel olarak incelendiğinde ise araştırmanın amacına ulaştığı görülmektedir. Öğrenciler hem uygulama öncesi hem uygulama sonrası okumaya karşı olumlu bir tutum geliştirmiş, araştırma sürecinde okuma becerisini geliştirmek için uygulanan etkinliklere istekle katılmıştır. Uygulama öncesinden sonrasına öğrenciler okuma becerisi ile ilgili eksiklerini rahatlıkla tespit eder konuma gelmiştir. Ayrıca öğrenciler bu süreçte okumayı hayatında daha öncelikli bir konuma getirmiştir. Uygulama sonunda yapılan etkinliklerin kazandırdıklarıyla ilgili soruya verilen cevaplardan hareketle de yapılan etkinliklerin kazandırdıklarının öğrenciler tarafından fark edildiği görülmüştür.

5.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine Ait Sonuç

Öğrencilerin yazmaya karşı tutumlarını ortaya çıkarmayı amaçlayarak çalışmaya katılan 40 öğrenciye yapılan ön algı açık uçlu yazma öğrenci anketinden elde edilen cevaplara göre öğrencilerin yazı yazmaya karşı da olumsuz bir tutum sergilemediği görülmüştür. Öğrenciler yazı yazmayı sevdiğini, yazı yazmanın konuyu daha iyi anlamayı sağladığını, unutulmaları hatırlattığını, yazının kendisini geliştirmesini sağladığını ifade etmiştir. Öğrencilerin çoğunun yazı yazmaya ayırdıkları süre ile ilgili soruya verdikleri cevaplara bakıldığında yazmayı bir süreç olarak görmedikleri ve yazı öncesi belirli bir süreye ihtiyaç duymadıkları görülmüştür. Öğrencilerden bazıları ise bilgisi yoksa konuyla ilgili araştırma yapacağını, yazı yazma sürecinin konudan konuya değişebileceğini, yazı öncesi konu ile ilgili düşünüp sonrasında yazacağını ifade etmiştir. Cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde ise öğrencilerin yazma öncesinde herhangi bir hazırlık yapmadığı sonucuna varılmaktadır. Bu sebeple de öğrencilere yazma öncesi bir hazırlık gerekip gerekmediği ile ilgili açık uçlu bir soru sorulmuştur. Öğrencilerin çoğu bu soruyu doğru yanıtlayamamıştır. Öğrencilerden bazıları yazı öncesi hazırlık yapmak gerektiğini belirtmesine rağmen herhangi bir açıklamada bulunmamıştır. Öğrenciler arasında yazı yazmak gerekmez veya bilmiyorum cevabını verenler de bulunmaktadır. Bu sebeple de araştırma sürecinde öğrenciler yazı öncesi hazırlık süreci hakkında bilgilendirilmiştir.

Ön algı açık uçlu yazma öğrenci anketinin sorularına verilen öğrenci cevaplarına bakıldığında öğrencilerin yazma becerilerinin gelişmemesinin sebebi açıkça görülmektedir. Öğrenciler yazmaya karşı olumlu bir tutum geliştirse de yazma süreciyle ilgili bilgi sahibi olmadıklarından kendilerine herhangi bir konu verildiğinde ne yapacaklarını bilmemektedirler. Öğrenciler bilmedikleri bir yola çıktıklarından yollarını kaybetmektedirler. Bu sebeple öğrencilere çıktıkları yolda rehberlik etmek de öğretmenlerine düşmektedir. Yazma öncesi yapılması gereken hazırlıklar, yazma sürecinde dikkat edilmesi gerekenler ve yazma sonrası süreç hakkında öğrencilerin bilgilendirilmesi, bolca yazma çalışmaları yapılması, yazım kuralları ve noktalama işaretlerinin kullanıldığı yerlerin etkili bir şekilde öğretilmesi öğrencilerin daha doğru bir yazma sürecine girmesini sağlayacaktır.

Öğrencilere yazı yazmak için gerekli söz varlığına sahip olup olmadıkları sorulduğunda öğrencilerden sadece 11'i söz varlığını yeterli bulmuştur. Diğer öğrenciler ise söz varlığını yeterli bulmamıştır. Soruya verilen bu seaplara bakıldığında öğrencilerin yeteri kadar kitap okumuyor olduklarını bir kez daha anlamaktayız. Ayrıca öğrencilerin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri ile ilgili de yeterli bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Yazma güçlüğü çeken öğrencilerin yazının bölümlerini ve bu bölümlerde neler yapılması gerektiğini bilmedikleri görülmüştür. Bu teknik bilgilere hakim olmayan öğrencilerin yazma konusunda problem yaşamaları olağandır. Yazılı Anlatım Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı'na göre de öğrencilerden sadece 1'i tam olarak başarılı sayılacak bir puan almıştır. Öğrencilerden 10'u kabul edilebilir derecede puan almıştır. Diğer öğrenciler ise geliştirmesi gerekir ve başlangıç düzeyinde puanlar almıştır.

5.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine Ait Sonuç

Öğrencilerin yazmaya karşı tutumlarını öğrenmek amacıyla sorulan sorulara verdikleri cevaplara bakıldığında ön algı ve son algı cevapları arasında büyük bir benzerlik bulunmaktadır. Fakat öğrencilerin yazı yazmak için ön hazırlığın gerekli olup olmadığı ile ilgili soruya daha bilinçli cevaplar verdiği görülmektedir. Ön algı sorusunda da ön hazırlığı gerekli gören öğrenciler olmakla birlikte doğru açıklamalar yapan öğrenci sayısı azdı. Son algı sorusuna verilen cevaplarda ise öğrencilerin yazma öncesi ön hazırlık gerektiğini

öğrendiği tespit edilmiştir. Bu da uygulama sürecinde öğrencilere bu konuyla ilgili verilen bilgilerin öğrenciler tarafından öğrenildiğini göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunun etkinlik öncesi ve sonrası yazma becerisindeki değişimleri fark ettiği görülmüştür. Öğrencilerden 28'i "Yapılan çalışmalar yazı yazma becerimi geliştirmemi sağladı." , 2'si "Fark göremiyorum." cevaplarını verirken 7'si herhangi bir yorumda bulunmamıştır. Cevaplardan da hareketle araştırmanın amacına ulaştığı, öğrencilerin yazı yazarken yazma kurallarına daha çok dikkat ettiği görülmüştür.

Öğrencilerin yazı planının ne olduğunu bildikleri, giriş gelişme ve sonuç bölümleri hakkında da uygulama öncesine göre daha bilgili oldukları gözlenmiştir. Araştırmanın başından sonuna öğrencilerin yazma becerisinde gelişme gösterdiği tespit edilmiştir. Bu sonuçlara bakıldığında da araştırmanın amacına ulaştığı görülmektedir.

5.5. Öneriler

- Türkçe derslerinde yapılacak doğru ve etkili etkinlikler sayesinde öğrencilerin okuma ve yazma becerisi gelişecektir. Bu sebeple de Türkçe dersinin dil bilgisel yoğunluğunun azaltılması ve temel dil becerilerini geliştirecek etkinliklere daha çok yer verilmesi gerekmektedir.
- Yazma ve okuma konusunda sadece Türkçe öğretmenleri değil bütün öğretmenler öğrencilere örnek olmalıdır. Bu sebeple de diğer branşlardaki öğretmenlerin de derslerinde noktalama işaretlerine ve yazım kurallarına dikkat etmeleri gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbalaoğlu, M (2019). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Üst Bilişsel Okuma Stratejileri, Okuma Motivasyonları ve Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutumlarının İncelenmesi: Afyonkarahisar İli Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı, Afyon.
- Akyol, H. (2000). “Yazı öğretimi”. *Milli Eğitim*, 146, 37-48.
- Anılan, H. (2005). Yazılı Anlatım Becerilerinin Geliştirilmesinde Kelime Ağı Oluşturma Yönteminin Etkililiği. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Arslan, M. (2017). “Ana dili olarak Türkçe öğretimi ve temel dil becerilerinin gelişiminde karşılaşılan sorunlar”. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5 (46), 63-77.
- Aydın, İ. (2014). “Türkçe öğretiminde yazılı anlatım çalışmalarındaki sorunlar üzerine bir inceleme”. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, (4), 166-170.
- Aytaş, G. (2005). “ Okuma eğitimi”. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (4), 461-470.
- Badger, R. ve White, G. (2000). “Yazmayı öğretmek için bir süreç türü yaklaşımı”. *ELT Günlüğü*, 54(2), 153-160.
- Bahçıvan, H. K. (2020). Ortaokul Öğrencilerinin Özetleme Başarıları ile Özetlemeye Yönelik Tutumları ve Özyeterlik Alguları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Balcı, A. (2013). *Okuma ve Anlama Eğitimi*. (s. 1-4). Pegem Akademi: Ankara.
- Başaran, M. ve Ateş, S. (2009). “İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumlarının incelenmesi”. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 73-92.
- Beyhan, A. (2013). “Eğitim örgütlerinde eylem araştırması”. *Journal of Computer and Education Research*, 1 (2), 65-89.
- Bölükbaş, F. ve Özdemir, E. (2009). “Aktif öğrenmenin yazılı anlatım becerilerine etkisi”. *HAYEF Journal of Education*, 6 (2), 27-43.

- Can, E. ve Ünal, F. T. (2019). “Öyküleyici metin türünde yazma becerisini geliştirmeye yönelik bir uygulama: kurgu merdiveni”. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7 (1), 190-204.
- Can, A., Deniz, E. ve Çeçen, M. A. (2016). “Ortaokul öğrencilerinin okuma tutumları”. *Electronic Turkish Studies*, 11 (3), 645-660.
<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9311>.
- Cavkaytar, S. (2010). Dengeli Okuma Yazma Yaklaşımının Türkçe Öğretiminde Uygulanması: İlköğretim 5. Sınıfta Bir Eylem Araştırması. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Chomsky, N. (1972). *Dil ve Zihin*. Ahmet Kocaman (çev.). Ayraç Yayınevi: Ankara.
- Coşkun, E. (2002). “Okumanın hayatımızdaki yeri ve okuma sürecinin oluşumu”. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 11, 231-244.
- Çakır, Ö. (2003). “Yazma öğretiminde süreç yaklaşımına dayalı programın yazılı anlatım becerisini geliştirmedeki rolü: Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği”. *Dil Dergisi*, (122), 31-51.
- Çelik, E. (2006). “Sesli ve sessiz okuma ile içten okumanın karşılaştırılması”. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (7), 18-30.
- Çiftçi, Ö. (2007). İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Öğretim Programında Belirtilen Okuduğunu Anlamaya İlgili Kazanımlara Ulaşma Düzeyinin Belirlenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çuhadar, F. (2012). Mesleki Eğitim Merkezlerindeki Türkçe Derslerinde Uygulanan Sessiz Okuma Etkinliği ile Sessiz Okuma Anında Yapılan Dinleme Etkinliğinin Öğrencilerin Okuma Becerisine Etkisinin Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Dilbaz, G. H. (2019). Ortaokul Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutumlarının ve Okur Öz-Algılarının Çeşitli Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Dolunay, S. K. (2010). “Dil bilgisi öğretiminin amacı ve önemi”. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (27), 275-284.

- Doğan, Z. (2022). Pandemi Dönemindeki Çevrim İçi Türkçe Derslerinin Yazma Eğitime Yansımaları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Duban, N. (2008). İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersinin Sorgulamaya Dayalı Öğrenme Yaklaşımına Göre İşlenmesi: Bir Eylem Araştırması. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Duran, S. (2010). Yaratıcı Yazma Yaklaşımının Yazılı Anlatım Becerisinin Gelişimine Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Elliot, J. (1991). *Action Research For Educational Change*. McGraw-Hill Education (UK).
- Epçaçan, C. (2018). “Okuma ve anlama becerilerinin öğretim sürecine etkisi üzerine bir değerlendirme”. *Electronic Turkish Studies*, 13 (19), 615-630.
- Erdem, İ. ve Özdemir, N. H. (2012). “Türkçe öğretmeni adayları için yazma alışkanlığı ölçeği geliştirme”. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (161), 171-194.
- Erdoğan, Ö. (2012). Süreç Temelli Yaratıcı Yazma Uygulamalarının Yazılı Anlatım Becerisine ve Yazmaya İlişkin Tutuma Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erenoğlu, D. (2008). “Mehmet Kaplan’ın dil üzerine görüşleri”. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (36), 65-80.
- Gençer, G. (2018). Okuma Becerileri Dersine Yönelik Hazırlanan Etkinliklerle Yapılan Öğretimin Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Okuduklarını Anlama, Okumaya Yönelik Tutum Ve Okuma Motivasyonları Üzerine Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Güneş, F. (2004). *Okuma Yazma Öğretimi ve Beyin Teknolojisi*. Ocak Yayınları: Ankara.
- Güngör, A. (2005). “Altıncı yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama stratejilerini kullanma düzeyleri”. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (28), 101-108.
- İşcan, A. (2007). “Dil ve ana dil olarak Türkçe üzerine”. *Erciyes Dergisi*, 30, 5-6.
- Johnson, B. (1993). “Teacher-as-researcher.” ERIC Development Team. 1-6. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED355205.pdf> Erişim tarihi: 05.07.2022.

- Karadüz, A. (2010). “Dil becerileri ve eleştirel düşünme”. *Turkish Studies*, 5 (3), 1566-1593.
- Karaoğulları, N. (2016). Okuma Türlerinin Anlamlandırma Süreci Bağlamında Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Mersin.
- Karatay, H. ve Aksu, Ö. (2017). “4+1 planlı yazma ve değerlendirme modelinin 8. sınıf öğrencilerinin ev ödevlerini hazırlamaya etkisi”. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5 (2), 313-335. DOI: 10.16916/aded.302765.
- Köklü, N. (1993). “Eylem araştırması”. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 26 (2), 357-365.
- Kurnaz, H. ve Yıldız, N. (2015). “Ortaokul öğrencilerinin okuma motivasyonlarının çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi”. *Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 19(3), 53-70.
- Kurt, Y. (2015). Süleyman Şevketin Kavaid-İ Tahrir Adlı Yazmada Yazma Ve Geleceğimiz Türkçe Eğitimi İle Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Küçük, S. (2006). “Türkçe öğretiminde yazılı anlatım çalışmalarının sorularla yönlendirilmesi”. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 181-200.
- Maden, S. (2013). “Temel dil becerileri eğitiminde kullanılabilecek aktif öğrenme öğretimsel iş/taktikleri”. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(2), 20-35.
- MEB. (2005). İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1.-5. sınıflar). Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- MEB. (2009). İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1- 5. Sınıflar). Milli Eğitim Bakanlığı: Ankara. <http://web.deu.edu.tr/ilyas/ftp/turkce2009.pdf> Erişim tarihi: 05.07.2022.
- MEB (2018). *Yazarlık ve Yazma Becerileri Dersi Öğretim Programı (Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Milli Eğitim Bakanlığı: Ankara. [http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018927115210384-11%C3%96P%202018-113%20Yazarl%C4%B1k%20ve%20Yazma%20Becerileri%20\(5-8.%20S%C4%B1n%C4%B1flar\).pdf.pdf](http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018927115210384-11%C3%96P%202018-113%20Yazarl%C4%B1k%20ve%20Yazma%20Becerileri%20(5-8.%20S%C4%B1n%C4%B1flar).pdf.pdf) Erişim tarihi: 05.07.2022.

- MEB. (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Milli Eğitim Bakanlığı: Ankara.
<http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195716392253-02-T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf> Erişim tarihi: 05.07.2022.
- Nordin, S. M. (2017). “İki yaklaşımın en iyisi: Yazma öğretimine süreç/tür temelli yaklaşım”. *Universiti Teknologi PETRONAS*, (35), 75-85.
- Örs, E. (2019). “Bir eğitim sınıfı sınıfının okuma-yazma doğrultusunda durum çalışması”. *HAYEF Eğitim Dergisi*, 16 (1), 68-88.
- Özatalay, H. (2007). İlköğretim I. Kademe Türkçe Öğretim Programında Öğrencilere Kazandırılması Hedeflenen Temel Becerilerin Ders Kitaplarında Kullanılmasına İlişkin Durum Çalışması. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul.
- Özdemir, O. (2019). “Yazma eğitiminde süreç, tür ve süreç-tür temelli yaklaşımların kullanımları.” *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39 (1), 545-573.
- Özmutlu, P., Gürler, I., Kaymak, H. ve Demir, Ö. (2014). “Ortaokul öğrencilerinin eleştirel okuma becerilerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi”. *Electronic Turkish Studies*, 9 (3), 1121-1133.
- Palavuzlar, T. (2009). Hikâye ve Deneme Türü Metinlerde Okuduğunu Anlama Becerilerinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Şengül, M. (2013). “Ortaokul öğrencilerine yönelik “yazma öz yeterlikleri ölçeği” geliştirme çalışması.” *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (171), 81-94.
- TDK. (2021). <https://sozluk.gov.tr>. Erişim Tarihi: 09.02.2022
- Tekşan, K. (2001). Yazılı Anlatımı Geliştirmede Ön Hazırlığın Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Temizkan, M. (2009). *Metin Türlerine Göre Okuma Eğitimi*. Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.

- Temizkan, M. (2013). “İlköğretim 6-8.sınıf Türkçe öğretmen kılavuz kitaplarındaki yazma yöntemleri üzerine bir inceleme (MEB Yayınları Örneği)”. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(5), 95-124.
- Ülper, H. (2008). Bilişsel Süreç Modeline Göre Hazırlanan Yazma Öğretimi Programının Öğrenci Başarısına Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dilbilim (Türkçenin Eğitimi Ve Öğretimi) Anabilim Dalı, Ankara.
- Yamaç, A. (2018). “Yeni okuryazarlığa genel bir bakış: karar alıcılar, araştırmacılar ve öğretmenler için bazı öneriler”. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(3), 383-410.
- Yaşar Ş., Sözer, E. ve Gültekin, M. (1999). İlköğretimde öğrenme-öğretme süreci ve öğretmenin rolü. *VIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bilimsel Çalışmaları*, 01-03 Eylül 1999. Trabzon.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık: Ankara.

EKLER

EK 1. Yazılı Anlatım Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı

Ek1 Yazılı Anlatım Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı					
Ölçütler	Başlangıç Düzeyinde (1)	Geliştirilmesi Gerekir (2)	Kabul Edilebilir (3)	Tam Olarak Başarılı (4)	Başarı Puanı
İçerik	Yazılanlar (seçilen sözcükler, cümleler, deyimler, örnekler vb.) verilen konuyla ya da olayla ilişkili değildir ve birbirini dektelememektedir. Belirlenen bağlamlarda yazılanların neredeyse tümü, hatalı ve iletisini aktarmada yetersizdir.	Yazılanlar (seçilen sözcükler, cümleler, deyimler, örnekler vb.) verilen konuyla ya da olayla çok az ilişkili ve yeteri kadar destekleyici değildir. Belirlenen bağlamlarda yazılanların çok azı, doğru ve iletisini aktarmada yeterlidir.	Yazılanlar (seçilen sözcükler, cümleler, deyimler, örnekler vb.) verilen konuyla ya da olayla oldukça ilişkili ve birbirini yeterince destekleyicidir. Belirlenen bağlamlarda yazılanların çoğu doğru ve iletisini aktarmada yeterlidir.	Yazılanlar (seçilen sözcükler, cümleler, deyimler, örnekler vb.) verilen konuyla ya da olayla tam olarak ilişkili ve birbirini destekleyicidir. Belirlenen bağlamlarda yazılanların tümü doğru ve iletisini aktarmada yeterlidir.	
Söylem Yönetimi	Belirlenen bağlamların neredeyse tümünde yazmayı zenginleştirerek bağlayıcılar, dilsel ifadeler, açıklamalar bulunmamaktadır..	Belirlenen bağlamların çok azında yazmayı zenginleştirerek bağlayıcılar, dilsel ifadeler, açıklamalar bulunmaktadır.	Belirlenen bağlamların çoğunda yazmayı zenginleştirerek bağlayıcılar, dilsel ifadeler, açıklamalar bulunmaktadır.	Belirlenen bağlamların çoğunda yazmayı zenginleştirerek bağlayıcılar, dilsel ifadeler, açıklamalar bulunmaktadır.	
Anlaşılrlık	Yazının her bölümünde; sözcük ve düşünce tekrarlarına, anlatım bozukluklarına rastlanmaktadır.	Yazının bazı bölümlerinde sözcük ve düşünce tekrarlarına, anlatım bozukluklarına rastlanmaktadır.	Yazının bir bölümünde sözcük ve düşünce tekrarlarına, anlatım bozukluklarına rastlanmaktadır.	Yazının bölümlerinde sözcük ve düşünce tekrarlarına, anlatım bozukluklarına rastlanmamaktadır.	
Bağlama Uygun Dil Kullanma	Belirlenen bağlamların neredeyse tümünde verilen göreve uygun dil kullanımını sergileyemiyor.	Belirlenen bağlamların çok azında verilen göreve uygun dil kullanımını sergileyebiliyor.	Belirlenen bağlamların çoğunda verilen göreve uygun dil kullanımını sergileyebiliyor.	Belirlenen bağlamların tümünde verilen göreve uygun dil kullanımını sergileyebiliyor.	
Yazım Kuralları	Yazım ve noktalama kurallarına, sözcük yazımlarına, hiç dikkat etmemiştir.	Yazım ve noktalama kurallarına genellikle uyulmamış, sözcük yazımlarına yeterince dikkat etmemiştir.	Yazım ve noktalama kurallarına genellikle uyulmuş, sözcükleri doğru yazmış ve ayırmıştır.	Yazım ve noktalama kurallarına uyulmuş, sözcükleri doğru yazmış ve ayırmıştır.	
Dil Bilgisi	Düzeyine uygun kurduğu tümceler neredeyse tümü, dil bilgisel yönden hatalıdır.	Düzeyine uygun kurduğu tümceler çok azı dil bilgisel yönden doğrudur.	Düzeyine uygun kurduğu tümceler çoğu dil bilgisel yönden doğrudur.	Düzeyine uygun kurduğu tümceler tümü dil bilgisel yönden doğrudur.	

EK 2. Yazma Becerileri Değerlendirme Ölçeği

YAZMA BECERİLERİ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Açıklama : Bu ölçek, öğrencilerin yazma becerilerini değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır.

Öğrencinin

Adı soyadı:

Tarih:/...../.....

Sınıfı:

Öğretmenin

Numarası:

Adı soyadı:

Yönerge : Aşağıdaki ifadeleri okuyarak uygun seçeneği işaretleyiniz.

İFADELER	Çok Yeterli	Yeterli	Kısmen Yeterli	Yetersiz	Çok Yetersiz
1. Yazma amacını belirler.					
2. Anlamlı ve kurallı cümleler yazar.					
3. Yazım kurallarına uyar.					
4. Yazılarında bitişik eğik yazı harflerini kurallarına uygun yazar.					
5. Olayları oluş sırasına göre yazar.					
6. Yazılarında ana düşünceye yer verir.					
7. Duygu, düşünce ve hayallerini anlatan yazılar yazar.					
8. Farklı yazı türlerine uygun yazılar yazar (hikâye, şiir, mektup, davetiye vb.).					
9. Okunaklı yazar.					
10. Öğrendiği yeni sözcükleri yazılarında kullanır.					

EK 3. Ön Algı Açık Uçlu Öğrenci Anket (okuma)

Öğrencinin Adı-Soyadı

- 1) Kitap okuduğunuzda kendinizi nasıl hissediyorsunuz?
- 2) Şimdiye kadar okuyup en çok etkilendiğiniz kitap hangisiydi? Nedenleriyle açıklayınız.
- 3) Kitap okumanın size bir şeyler kazandırdığını düşünüyor musunuz?
- 4) Boş vaktinizi değerlendirmek isteseniz kitap okumak kaçınıcı sırada yer alır?
Neden?
- 5) Kitap okumayı seviyor musunuz? Seviyorsanız bugüne kadar kaç kitap okudunuz?
- 6) Kendi okuma performansınızı değerlendirmek isteseniz bununla ilgili ne söylediniz?

EK 4. Okuduğunu Anlama ve Çözümleme Becerileri Ölçeği

EK 4 OKUDUĞUNU ANLAMA VE ÇÖZÜMLEME BECERİLERİ ÖLÇEĞİ

Tabloda yer alan bir maddede belirtilen davranışı uygulama sıklığınız her zaman ise 5'i, genellikle ise 4'ü, bazen ise 3'ü, nadiren ise 2'yi, hiçbir zaman ise 1'i

	Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her Zaman
1)Okuduklarının konusunu ve ana fikrini belirlerim.	1	2	3	4	5
2)Okuduklarımda yer alan mesajları/iletileri fark edebilirim	1	2	3	4	5
3)Okuduklarımı zihnimde canlandırırım.	1	2	3	4	5
4)Okuduğum metinlerde (yazılarda) yer alan resimlerden yararlanarak anlatılmak istenenleri tahmin ederim	1	2	3	4	5
5)Başlığı okuduğumda yazının ve kitabın içeriği ile ilgili tahminler yürütürüm	1	2	3	4	5
6)Kitapta yer alan sorunlara çözüm üretmeye çalışırım	1	2	3	4	5
7)Kitapta yer alan ipuçlarından hareketle karşılaştığım yeni sözcüklerin anlamlarını bulurum.	1	2	3	4	5
8)Romanlarda yer alan olaylardan ve kahramanlardan etkilenerek okuduklarımla kendi hayatım arasında ilişki kurarım.	1	2	3	4	5
9)Okuduğum kitapların özetini çıkarırım.	1	2	3	4	5
10)Okuduklarımla ilgili sorulan ne, nerede, ne zaman, nasıl, kim sorularına cevap veririm.	1	2	3	4	5
11)Kitabın iyi ve kötü yönlerini eleştiririm.	1	2	3	4	5
12)Okuduğum kitaplar olaylara, insanlara ve çevreye bakış açımı etkiler.	1	2	3	4	5
13)Okuduğum kitaplarda ve metinlerde yer alan çelişkileri/tutarsızlıkları fark ederim.	1	2	3	4	5
14)Okuduklarımla daha önce okuduklarımı karşılaştırırım.	1	2	3	4	5
15)Okuduğum kitabın giriş, gelişme ve sonuç bölümünü ayırt ederim.	1	2	3	4	5
16) Okuduğum sırada önemli gördüğüm bölümlerle ilgili not alırım ve onlar üzerine tartışırım.	1	2	3	4	5
17)Okuduklarımda yer alan dil, anlatım ve bilgi yanlışlıklarını fark ederim.	1	2	3	4	5
18) Okuduklarında yer alan sebep-sonuç ilişkilerini fark ederim.	1	2	3	4	5
19) Okuduklarımda yer alan duygusal ve mantıksal öğeleri sorgularım.	1	2	3	4	5
20)Okuduğum kitabın yazarı hakkında bilgi edinirim.	1	2	3	4	5

EK 5. Son Algı Açık Uçlu Öğrenci Anket (okuma)

Öğrenci Adı-Soyadı

- 1) Kitap okuduğunuzda kendinizi nasıl hissediyorsunuz?
- 2) Şimdiye kadar okuyup en çok etkilendiğiniz kitap hangisiydi? Nedenleriyle açıklayınız.
- 3) Kitap okumanın size bir şeyler kazandırdığını düşünüyor musunuz?
- 4) Boş vaktinizi değerlendirmek isteseniz kitap okumak kaçınıcı sırada yer alır?
- 5) Kitap okumayı seviyor musunuz? Seviyorsanız bugüne kadar kaç kitap okudunuz?
- 6) Kendi okuma performansınızı değerlendirmek isteseniz bununla ilgili ne söylerdiniz?
- 7) Türkçe dersinin başında ve sonunda yaptığınız okuma çalışmalarının öncesini ve sonrasını karşılaştırdığınızda ne gibi farklar görüyorsunuz? Detaylarıyla açıklayınız.

EK 6. Ön Algı Açık Uçlu Öğrenci Anket (yazma)

Öğrenci Adı-Soyadı

- 1) Yazı yazmak sizin için ne ifade eder?
- 2) Bir konu hakkındaki düşüncelerinizi yazarken ne kadar sürede yazarsınız?
- 3) Size göre yazı yazmak için ön hazırlık yapmak gerekir mi? Nedenleriyle anlatınız.
- 4) Yazı planı nedir? Bildiklerinizi anlatınız.
- 5) Yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü olursunuz, belirli kurallarınız mı vardır?
- 6) Etkili bir yazı yazmak için sözcük dağarcığınızın yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Yeterli değilse sözcük dağarcığınızı geliştirmek için neler yapılabileceğinden bahsediniz.
- 7) Yazılarınızın giriş- gelişme – sonuç bölümlerinde genel olarak neler yaparsınız?
- 8) Sizce yazı yazmak geliştirilebilecek bir beceri midir? Nasıl geliştirilebilir anlatınız.
- 9) Ders başlangıcında ve bitiminde yaptığınız yazı yazma çalışmalarının öncesi ve sonrasını karşılaştırdığınızda ne gibi farklar görüyorsunuz? Detaylarıyla açıklayınız.

EK 7. Son Algı Açık Uçlu Öğrenci Anket (yazma)

Öğrenci adı-soyadı

- 1) Yazı yazmak sizin için ne ifade eder?
- 2) Bir konu hakkındaki düşüncelerinizi yazarken ne kadar sürede yazarsınız?
- 3) Size göre yazı yazmak için ön hazırlık yapmak gerekir mi? Nedenleriyle anlatınız.
- 4) Yazı planı nedir? Bildiklerinizi anlatınız.
- 5) Yazı yazarken yaratıcı ve özgür mü olursunuz, belirli kurallarınız mı vardır?
- 6) Etkili bir yazı yazmak için sözcük dağarcığınızın yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?
Yeterli değilse sözcük dağarcığınızı geliştirmek için neler yapılabileceğinden bahsediniz
- 7) Yazılarınızın giriş- gelişme – sonuç bölümlerinde genel olarak neler yaparsınız?
- 8) Sizce yazı yazmak geliştirilebilecek bir beceri midir? Nasıl geliştirilebilir anlatınız.
- 9) Türkçe dersinde yaptığınız yazı yazma çalışmalarının öncesini ve sonrasını karşılaştırdığınızda ne gibi farklılıklar görüyorsunuz? Detaylarıyla açıklayınız.
- 10) Türkçe dersinde yaptığımız yazı çalışmaları sizde ne gibi beceri ve bakış açıları geliştirmiş olabilir? Detaylarıyla açıklayınız.

ÖZGEÇMİŞ

